

REGISTRERINGSRAPPORT

Med funn av automatisk fredete kulturminner

2020/115391 Hensettingsanlegg for tog, alternativ Gon, Moss Moss kommune

Morten Bertheussen 2022

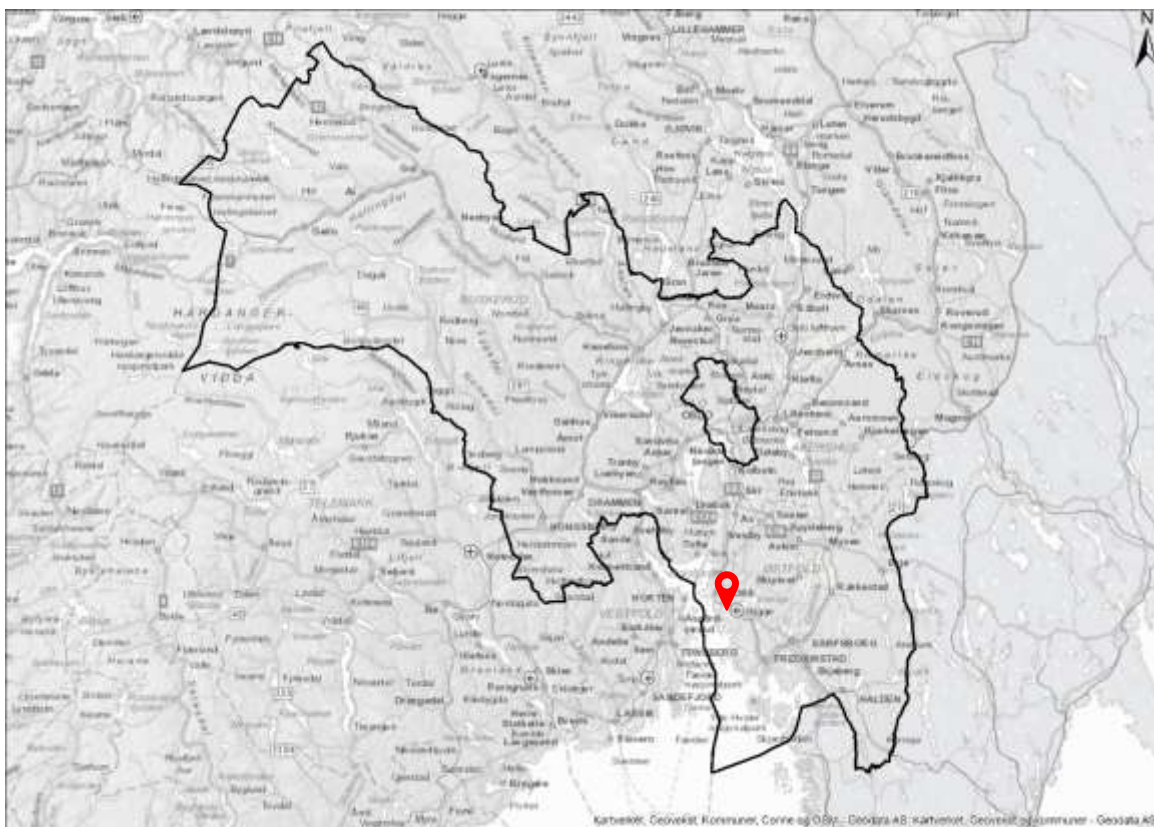

Lokalitet 7, sett fra toget. Nordnordvest.

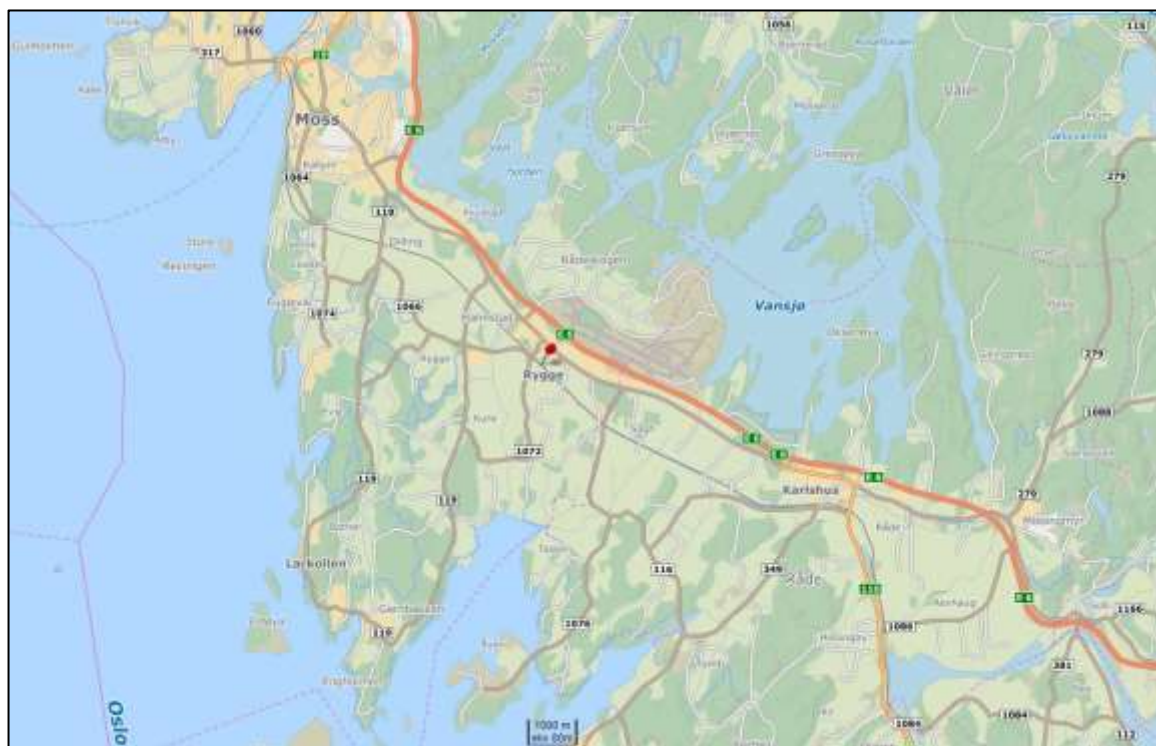
Saksnummer og navn	2020/115391 Hensettingsanlegg for tog, alternativ Gon, Moss		
Kommune	Moss		
Gårdsnavn – gnr./Bnr.	Eskelund Nedre 110/1, Goen 109/1, Gate 104/1, Rør Søndre 103/1, Rør Nordre 102/1, Vold 151/1		
Oppdragsgiver	Bane NOR		
Utført av	Periode	Type arbeid	Timer
Morten Bertheussen	24.9.20 – 5.4.21	Forarbeid	17:00
Morten Bertheussen	14.10.20 – 1.6.21	Feltarbeid	286:30
Morten Bertheussen	2.4.2020	Etterarbeid	255:00
Jan Berge	12.11. – 20.11.20	Etterarbeid	22:30
Jan Berge	25.2. – 1.3.21	Etterarbeid	14:00
Ole Kjos	14.10.20 – 20.5.21	Feltarbeid	39:30
Ole Kjos	3.6.21	Etterarbeid	4:00
Sum			638:30
Faglige konklusjoner		Askeladden ID	
X	Automatisk fredet kulturminne	274843, 274844, 274845, 274846, 285074, 285075, 285076, 285077, 285078, 285079	
	Ikke automatisk fredet kulturminne		
X	Fra før kjent kulturminne	103656, 103657, 230298	
	Utgravd i forbindelse med registreringen		
	Ingen funn		
Naturvitenskapelige prøver		Antall	
¹⁴ C		10	
Vedartsanalyser		10	

Innhold

Bakgrunn for registreringen	5
Sammendrag.....	6
Deltakere og tidsrom.....	7
Områdeskildring.....	8
Kulturminner i nærområdet.....	9
Metode.....	10
Maskinell sjakting.....	10
Undersøkelsen	11
Resultater/funn	13
Automatisk fredete kulturminner	13
ID274843, Lokalitet 1, Bosetning- aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder.....	14
ID274844, Lokalitet 2, Bosetning- aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder.....	21
ID274845, Lokalitet 3, Bosetning- aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder.....	28
ID274846, Lokalitet 4, Bosetning- aktivitetsområde fra jernalder.....	33
ID285074, Lokalitet 5, kokegrop fra yngre bronsealder	36
ID285075, Lokalitet 6, bosetningsspor, trolig fra bronsealder/jernalder	37
ID285076, Lokalitet 7, bosetningsspor fra bronsealder/jernalder	46
ID285077, Lokalitet 8, bosetningsspor fra.....	94
ID285078, Lokalitet 9, kokegrop trolig fra.....	117
ID285079, Lokalitet 10, aktivitetsområde fra	119
Konklusjon.....	121
Vedlegg	123

Kartutsnitt som viser hvor i Viken fylkeskommune registreringsområdet ligger.

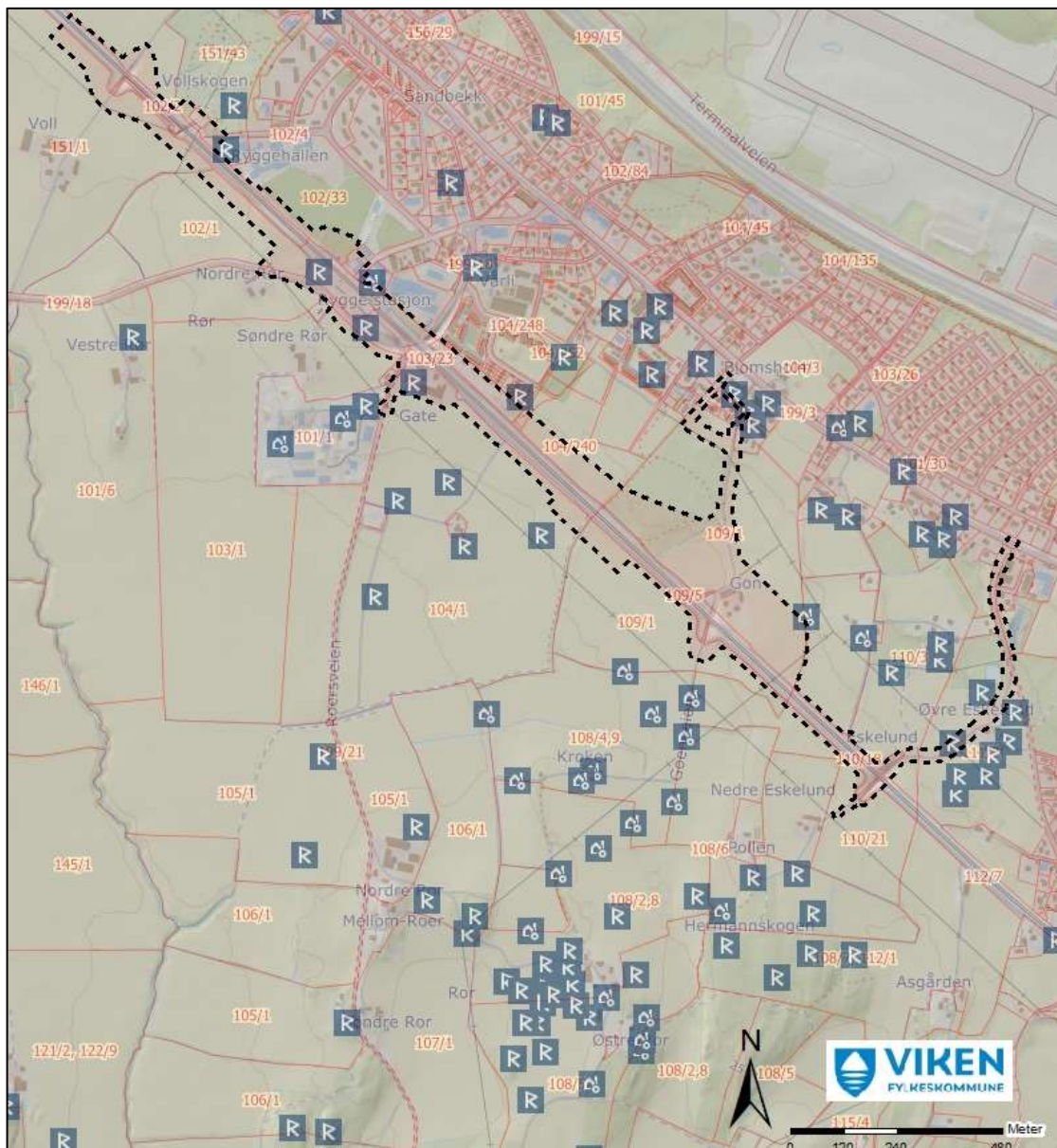
Lokaliseringskart. Planområdet til Hensetting Moss ligger like sør for Halmstad i gamle Rygge kommune (nå Moss). Knappenåla er festet på Gate, en av gårdene som blir berørt av prosjektet.

Bakgrunn for registreringen

I forbindelse Bane NOR sin plan om dobbeltsporet jernbane fra Rygge til svenskegrensen, er det behov for togparkering. Et alternativ for hensettingsplass er området ved Rygge stasjon, i Halmstad, i Moss. Tiltakshaver er Bane NOR.

Planområdet ligger i Rygge, i et av Norges rikeste kulturminnelandskap. Her er det svært produktiv matjord. På sørvestsiden av Raet er det mange kjente kulturminnelokaliteter - flere nært opptil planområdet. Det er også et par ferdigundersøkte lokaliteter innenfor planavgrænsingen. I nærområdet har vi eksempler på gravfelt, bosetning-aktivitetsområder, kokegropfelt og funnområder.

På grunn av planområdets topografi og nærheten til automatisk fredete kulturminner, varslet Viken fylkeskommune om behov for arkeologisk registrering, jf. kulturminneloven § 9.

Planområdet og kulturminnene i nærheten (R).

Sammendrag

Våre undersøkelser ble utført over to kalenderår, høsten 2020 og våren 2021. Registreringen resulterte i 10 arkeologiske lokaliteter. Den sørøstligste- og den nordvestligste lokaliteten består av en enslig kokegrop. Ellers har vi lokaliteter med flere enkeltminner (registrerte anleggsspor), alt fra 2 – 4 stykker til 100 stykker. Til sammen påviste- og nummererte vi 191 anleggsspor og dyrkingslag, fordelt på 57 sjakter.

Undersøkelsen i 2020 tok for seg den sørøstre delen av planområdet og resulterte i 4 arkeologiske lokaliteter (lokalitetene 1 – 4). Vi påviste kokegroper, ildsted, groper og eldre dyrkingslag. Førreformatorisk gårdsbebyggelse, i form av stolpehull, etc., så vi ikke spor av i sjaktene, i denne delen av planområdet. Våre funn ligger spredt, eller spredt i små klynger og regnes som spor etter forhistorisk aktivitet i forbindelse med gårdsdrift.

Undersøkelsen i 2021 tok, i hovedsak, for seg nordvestre del av planområdet og resulterte i 6 arkeologiske lokaliteter (lokalitetene 5 – 10). Tre lokaliteter er langt mer omfattende enn de vi så året før. Dette er bosetning- aktivitetsområder. Her ligger altså sporene etter forhistoriske gårdstun, i form av stolpehull. To av lokalitetene har i tillegg dyrkingslag.

Nedenfor følger en kort oppsummering for hver av våre 10 lokaliteter.

Lokalitet 1/ID274843 ligger nord og nordvest for gårdstunet på Goen. I alt 10 nummererte enkeltminner (A.nr.) inkluderer spredte funn av kokegroper, ildsted, groper og dyrkingslag. Det ble også funnet keramikkskår i anleggsspor. Kokegrop A2 er radiologisk datert til yngre bronsealder.

Lokalitet 2, ID274844) ligger på Goen, like nordøst for jernbanen. Lokaliteten inkluderer spredte funn av kokegroper, groper og dyrkingslag, i alt 8 nummererte enkeltminner. Det ble også funnet keramikkskår i anleggsspor. Grop A7 er radiologisk datert til eldre bronsealder.

Lokalitet 3, ID274845 ligger på motsatt side av jernbanen, i forhold til Lokalitet 2. Her påviste vi 3 groper, under et forhistorisk dyrkingslag. Det ble også funnet keramikkskår i groper og dyrkingslag. Funnene lå under matjord og påfylte masser. Lokalitet 3 bør ses i sammenheng med de funnene på Lokalitet 2 som ligger nærmest jernbanen. Grop A18 er radiologisk datert til eldre bronsealder.

Lokalitet 4, ID274845) ligger på gården Gate, rundt 550 meter nordvest for Lokalitet 3. Her påviste vi en dobbel kokegrop og et tynt dyrkingslag som dekket ardspor. Kokegrop A22 er radiologisk datert til førromersk jernalder.

Lokalitet 5/ID285074 er en kokegrop som ligger på Eskelund – rundt 225 meter sørøst for Lokalitet 3 – fra 2020. Den er radiologisk datert til yngre bronsealder.

Lokalitet 6/ID285075 er et bosetning- aktivitetsområde på Rør søndre. Her har vi 18 nummererte enkeltminner som inkluderer stolpehull, kokegroper og dyrkingslag. I flere stolpehull fant vi keramikkskår og brent bein. Bedre rensing i sjaktene ville sikkert ført til et høyere antall anleggsspor. Funnene våre har sammenheng med lokalitet ID103656, som ble utgravd i 1996. Dateringene derfra dekker sikkert også våre funn.

Lokalitet 7/ID285076 er et omfattende bosetning- aktivitetsområde, med dyrkingslag. Den ligger på Rør nordre, rundt 160 meter nordvest for Lokalitet 6. I alt 100 nummererte enkeltminner (A.nr.) inkluderer

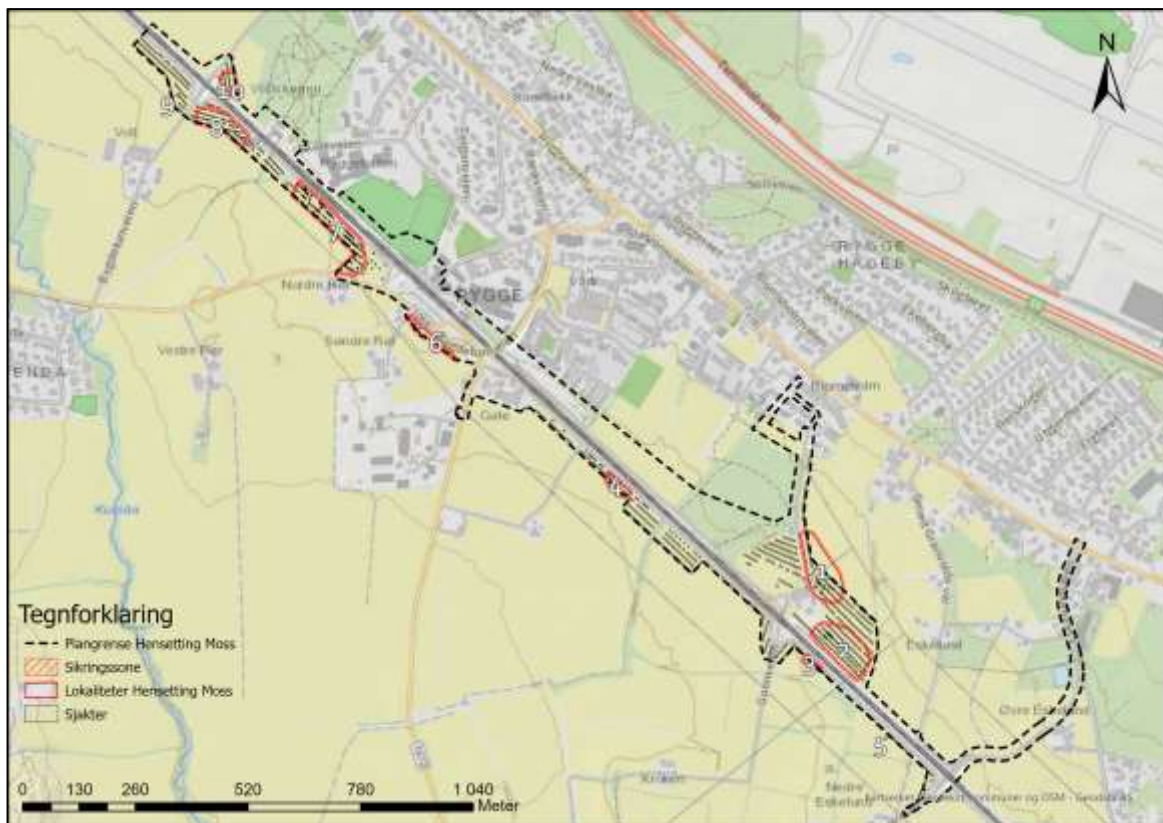
stolpehull, groper, kokegroper, grøftlignende anlegg, mulig hulvei og flere dyrkingslag og ardspor. Vi fant også keramikkskår og brent bein i noen få anleggsspor. Herfra har vi 3 radiologiske dateringer. Bunnlaget i et stort dyrkingslag er datert til yngre bronsealder og to stolpehull er datert til romertid.

På gården Voll påviste vi 3 lokaliteter.

Lokalitet 8/ID285077 er et bosetning- aktivitetsområde som ligger sørvest for jernbanen. Her har vi 43 nummererte enkeltminner. Funnene inkluderer stolpehull, groper, kokegroper etc., og funn av keramikkskår og brent bein fra flere anleggsspor. Et stolpehull er radiologisk datert til romertid/folkevandringstid.

Lokalitet 9/ID285078 er en kokegrop som ligger under 90 meter nordvest for Lokalitet 8 sine nordvestligste funn. Den er radiologisk datert til førromersk jernalder.

Lokalitet 10/ID285079 er et aktivitetsområde med i alt 4 enkeltminner, derav 3 kokegroper og en grop. Funnene ligger nordøst for jernbanen, drøye 70 meter nord for Lokalitet 7 sitt nordligste funn.

Oversiktskart med alle lokalitetene.

Deltakere og tidsrom

Med på denne registreringen var feltarkeologene Ole Kjos, Jan Berge og Morten Bertheussen - fra Viken fylkeskommune. Maskinførere i 2021 var Willy Johansen og Henrik Githmark. I 2022 var det Martin Seljehammer som førte maskinen. Alle er fra firmaet Jørgensen og Jørgensen AS. Feltarbeidet ble gjennomført 2020, og 2021 i både godt og dårlig vær, tidvis også møkkavær.

Rapport ved Morten Bertheussen 2020, 2021 og 2022.

Områdeskildring

Planområdet ligger langs begge sider av jernbanetraséen, sørvest for tettbebyggelsen rundt Halmstad og rundt 500 – 800 meter sørvest for E6. Dette er gamle Rygge kommune (nå Moss), i gamle Østfold fylke. Planen berører arealer på gårdene Eskelund, Goen, Gate, Rør søndre, Rør nordre og Voll, gårdsnavn med en ganske arkaisk schwung.

Jordene vi sjaktet på ligger i jordbruksbeltet i sørvestsiden av Raet. Her er landets mest produktive grønnsaksjord og det dyrkes blant annet agurker og rødbeter til sylting, kål, poteter, korn, etc. Sør for jernbanen er det fortsatt gårdsdrift, men jorder mellom jernbanen og Ryggeveien blir det stadig færre av. De seinere årenes ekstensive bolig- og næringsutbygging har tæret hardt på det gamle kulturlandskapet i denne delen av Viken.

Terrenget sett mot nord. Fra Google Maps. Planområdet er svært omtrentlig markert.

Kulturminner i nærområdet

Planområdet ligger i sørvestsiden av Raet, unektelig et av landets rikeste kulturlandskap. På Dilling, under 2,2 kilometer mot nordvest, ble store, landsbylignende bosetningsområder fra jernalder – gravd ut, i forbindelse med Dobbeltsporet – i 2017 til 2018. På Rør søndre, innenfor dagens planområde, ble det i 1995 - 96 undersøkt graver, depotfunn, kulturlag og bosetningsspor med tidshorisont fra yngre steinalder til og med vikingtid – også dette i forbindelse med dobbeltsporet jernbane. Planlagt henstillingsplass ligger nært opptil kjente kulturminnelokaliteter, derav gravfelt, bosetning-aktivitetsområder, bergkunst, kokegropfelt og metalldetektorfunn.

Metallfunn og registrerte kulturminner i nærområdet vitner om bruk av området fra slutten av steinalder, gjennom bronsealder, jernalder og middelalder. Som kartutsnittet fra Askeladden illustrerer, er det svært mange kulturminner nært opp til planområdet.

Kulturminner i planområdet og noen få fra nærområdet

Askeladden ID	Kulturminnetype	Datering
48968	Gravfelt, Gunnarsbingen	Jernalder
103657	Vikingtidsgrav og bosetningsspor	Jernalder
103656	Bosetningsspor	Yngre steinalder - vikingtid
162266	Bosetningsspor, grav	Jernalder
32670	Gravfelt, skålgropstein	Jernalder

Metode

Ved denne registreringen ble det benyttet maskinell sjakting:

Maskinell sjakting

Maskinell sjakting foregår oftest i dyrket mark, men kan også benyttes i skog, hager og lignende. Metoden er egnet til å påvise arkeologiske spor som ikke er synlig i markoverflaten. Sjaktene er gjerne rundt 3 meter breie. Til dette brukes gravemaskin med flatt skjær, det vil si pusseskuff. Den fjerner matjordlaget til undergrunnen er avdekt. Undergrunnen blir rensa fram med krafse og graveskje der det er nødvendig. Eventuelle forhistoriske strukturer som f. eks kokegroper og stolpehull avtegner seg som fyllskifter i undergrunnen.

I tillegg ble det sett på nye og gamle flyfoto. Med gunstig vekstsyklus og nedbørsforhold, kan flyfoto i noen tilfeller avsløre litt av det som skjuler seg i undergrunnen. Da avtegnes strukturer i bakken, som f. eks fotgrøfter til gravminner, kokegroper, vegggrøfter og stolpehull seg som såkalte crop marks, eller avlingsmerker. Fuktforholdene gjør at korn og gress vokser bedre, der vi har denne typen forstyrrelser i undergrunnen. Det samme fenomenet gjelder også for dreneringsgrøfter og andre inngrep i bakken. Vi så ingenting på flyfotoene som indikerer funn i bakken, så i dette tilfellet var flyfotoene ikke til hjelp.

Vi tok til sammen 45 kullprøver for vedartsbestemmelse og ¹⁴C-datering. 10 av disse ble vedartsbestemt og datert. Resultatene foreligger og er vedlagt.

Alle faser av registreringa ble fotodokumentert. Et utvalg av fotoene er tatt med i rapporten.

Innmåling av sjaktene og anleggsporene er gjort med CPOS, med RTK 3D fix oppløsning. Kartgrunnlaget er: WGS84 Sone 32N, Universal Transverse Mercator (UTM). Avvikene er ned mot 3 cm. Innmålingene er kartfesta.

Funnopplysninger, geometri, lokalitetsbeskrivelser, dateringer, bilder og rapport er lagt til i Riksantikvarens kulturminnedatabase «Askeladden».

Maskinfører Willy søkesjakter på Gon.

Undersøkelsen

Våre undersøkelser ble utført over to kalenderår, høsten 2020 og våren 2021.

Med forbehold om senere endringer i planen, er planområdet areal rundt 344 mål. Inkludert i arealet er jernbanesporet, parkeringsplasser, gårdstun og diverse annet. Det dekker en nordvest – sørøstlig distanse på ca. 2,5 km. Jordene nordvest for skogspartiet på Gon (Gonskogen) er undersøkt i forbindelse med et tidligere prosjekt.

Ved oppstart i felt, i 2020, forelå det avtale kun med grunneieren på Goen, sørøst i planområdet. Det var naturlig å starte feltarbeidet der. Først foretok vi en rask overflaterregistrering i Gonskogen. Vi fant ingenting av arkeologisk interesse der.

Vi startet sjaktingen nord på Goen-gårdene, og arbeidet oss sørover, til jernbanen. Deretter krysset vi jernbanen og sjaktet fra Goen og nordvestover, til og med gården Gate (det var da gjort avtale med grunneieren). Mere rakk vi ikke i 2020.

De første arbeidsdagene hadde vi et skrekkelig vær. Det regnet fossefall dag og natt. Regn, vannmettet matjord og overflatevann medføre at sjaktene våre ble fylt med vann i løpet av minutter. Nedbøren fikk store følger for arbeidsflyten den tiden vi oppholdt oss på østsiden av jernbanen. Her lå overvannet i de dype åkerfurene i flere uker. Det strømmet inn i sjaktene våre så fort det fikk muligheten. For å unngå en situasjon der vannet oversvømmet eventuelle funn, gikk mye tid med til å lede vannet vekk fra områdene vi sjaktet i. Kokegropene A1, A2 og A3 lå under vann i en drøy uke. De ble dokumentert etter at vi ledet vannet vekk fra sjakta og rensset dem frem igjen. Da var de dekket av tykke slamlag.

Flere grunneiere ønsket at vi vasket gravemaskinen forut for arbeid på jordene deres. Det var av hensyn til plantesykdommer, og var en problematikk som også fulgte oss under arbeidet i 2021.

Godvær i sikte. Overvannet ledes ut av sjakta og kokegropene A1, A2 og A3 dukker foran gravemaskinen. Mot nord.

Sørvest for jernbanen, på strekningen mellom Lokalitet 3 og Lokalitet 4 er deler av planområdet bare 8 meter bredt, målt fra jernbanetraséen. Her var mye av arealet fullstendig omrotet og ødelagt – trolig under arbeidet med dobbeltsporet på 1990-tallet. Det samme så vi eksempler på et par andre steder i planområdet. Alle jordene vi sjaktet på har dreneringsgrøfter i undergrunnen. På jordene er det også andre grøfter, trolig for vann- og avløp, el-kabler og lignende.

Våren 2021 var det ønsket at vi innledet arbeidet helt nordvest i planområdet. Vi startet søkesjaktingen på gården Voll og beveget videre til Rør nordre og Rør søndre. Vi jobbet oss sørøstover, det vil motsatt retning enn året før. Avslutningsvis søkesjaktet vi på Eskelund, helt sørøst i planområdet, altså sør for undersøkelsene i 2020.

Vekslende vær, derav noen ufysiske regnværsdager, og påfølgende tørke - medførte at dokumentasjonen ble ekstra tidkrevende.

Merk at vi på lokalitetene med mange anleggspor prøvde å begrense antallet strukturer vi avdekte. I stedet for å sjakte parallelt og systematisk, hoppet vi over noen partier. Utført riktig, kompromisser ikke dette ikke med den overordnede oppfattelsen av lokalitetene.

Lokalitet 3 og sjakt 21, med dyrkingslag A21, etter at mye av dyrkingslaget er fjernet i sjakta. Under dyrkingslaget dukket det opp forhistoriske groper. Vi fant keramikkskår både i dyrkingslaget og et par av gropene. Mot nordvest.

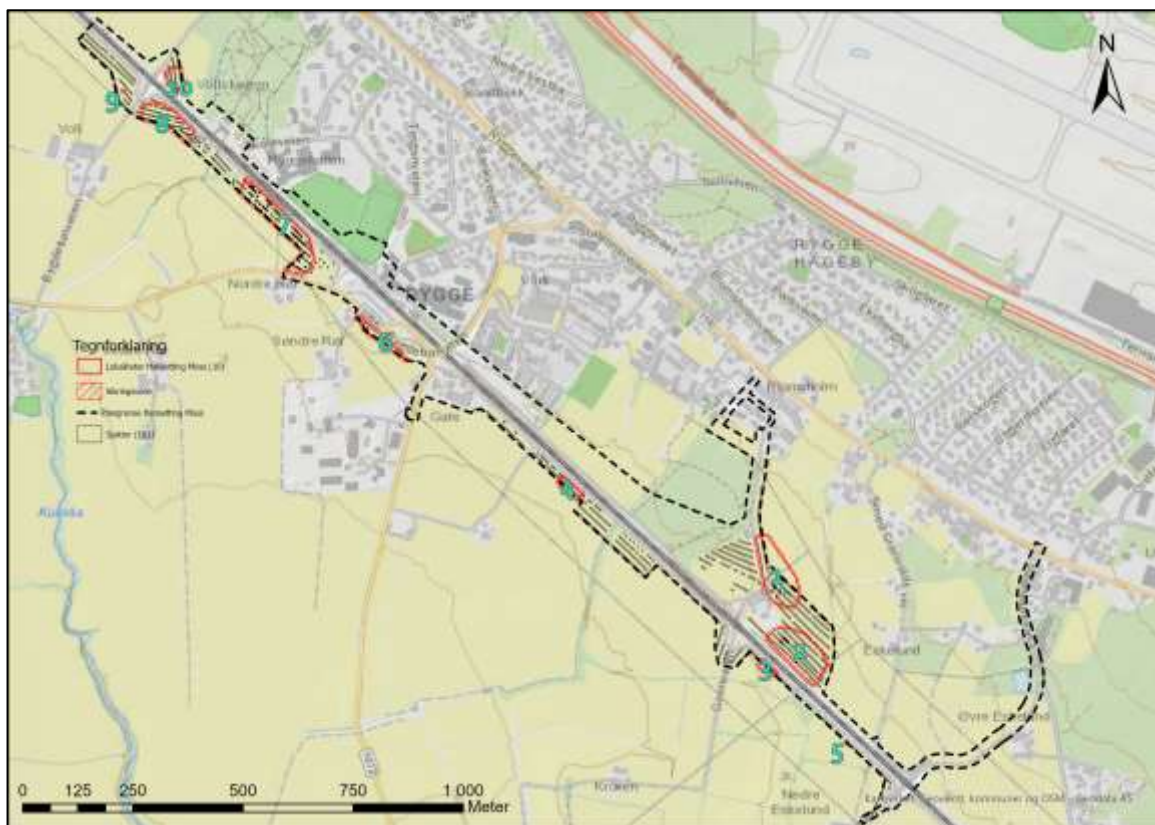
Resultater/funn

Automatisk fredete kulturminner

Undersøkelsene resulterte i 10 arkeologiske lokaliteter. Vi påviste i alt 191 anleggsspor og dyrkingslag, fordelt på 57 sjakter. Listet etter antall har vi eksempler på stolpehull, groper, kokegroper, dyrkingslag, grøfter, ildsted og mulig hulvei. Tolkingene bør i flere tilfeller regnes som veiledende. Eksempelvis kan groper være stolpehull og vise versa.

Jamfør våre tolkinger har vi 91 stolpehull, fordelt på tre lokaliteter. Vi har 46 groper fordelt på syv lokaliteter. Våre 33 kokegroper er fordelt på ni lokaliteter. I alt 12 dyrkingslag er fordelt på fem lokaliteter. Anleggsspor benevnt som grøfter har vi 5 av, fordelt på to lokaliteter. Bare ett anleggsspor er tolket som ildsted og ett blir benevnt som mulig hulvei.

På Gon, sørøst i planområdet og nord for jernbanelinjene, er det få anleggsspor innenfor arealmessig, (relativt) store lokaliteter. Her valgte vi å opprette to lokaliteter, som vi håper har fanget opp funnområdene på jordet. Sporene ligger spredt, eller i spredte klynger. Vi tar høyde for at bildet ville sett noe annerledes ut dersom hele jordet ble flateavdekket. I våre sjakter har vi ingen eksempler på stolpehull på de fem lokalitetene sørøst i planområdet (lokalitetene 1 - 5). Det er, med andre ord, ikke påvist spor etter forhistorisk gårdsbebyggelse på Goen og Gate, kun spor etter dyrking og aktivitet. Det er vektige argumenter for et utstrakt funnmiljø, et større bosetning- aktivitetsområde, som omfatter lokalitetene ID103656, ID103657 og våre lokaliteter 6 og 7 - og som vi ikke ser avgrensingen til i våre sjakter innenfor planområdet. Få, eller ingen av lokalitetene våre har en avgrensing som begrenser seg til planområdet.

• Kart med lokalitetene og planområdet.

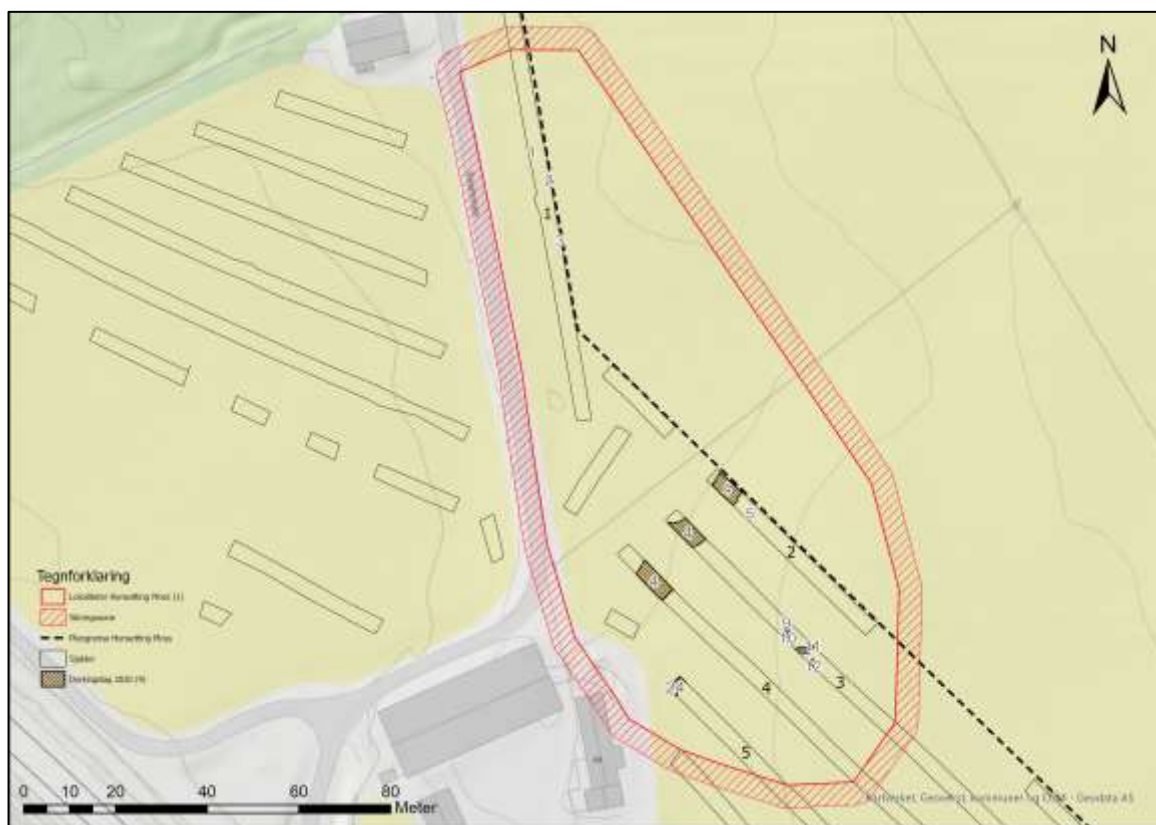
ID274843, Lokalitet 1, Bosetning- aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder

I overordnet slakt vestlig skrånende terreng, på østsiden av Goenveien, påviste vi 10 spor etter forhistorisk aktivitet. Lokaliteten er definert ut fra funn av 3 kokegroper, fire groper, et ildsted, et dyrkingslag og et mulig dyrkingslag. Funnene ligger spredt, i klynger, med kokegropene drøye 60 meter nordnordvest for de andre sporene. Funnene er fordelt på fem sjakter. Dyrkingslag A4 er synlig i tre av disse.

Vi har ikke klart å bestemme gropenes funksjon utfra observasjoner gjort kun i plan. De har forskjellige former og størrelser. I plan fremstår A11 mer som et lag enn en grop, men der dybden ble sjekket er den mer enn 15 cm. Det ble ikke rensset opp nøye i dette området. Trolig er A11 flere nedgravinger. I A9 ble det funnet skår av leirkar. Formen og størrelsen på nedgravningen antyder at dette kan være en grav, selv om det virker noe usannsynlig i dette tilfellet.

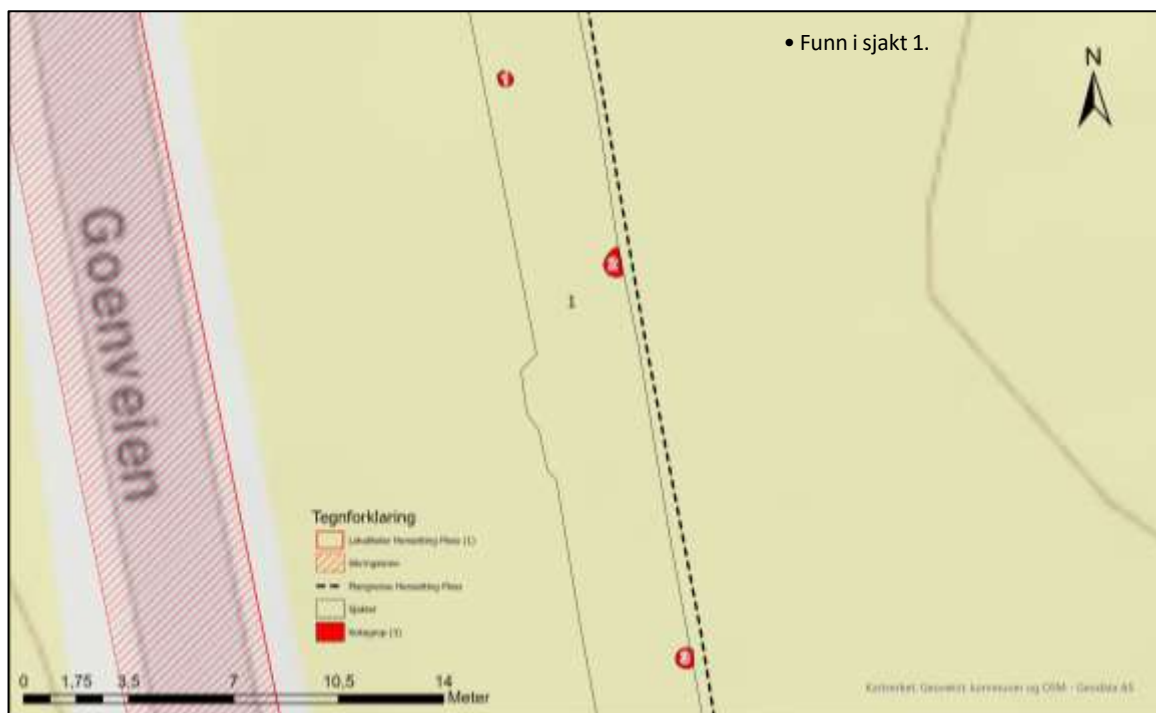
Undergrunnen i området i- og rundt lokaliteten er svært vekslende. Kokegropene ligger på en liten sandbanke, med sand/grus og steiner mot nord og finkornet sand/silt mot sør. I skråningen med dyrkingslagene og gropene er det et belte av sand med mye stein. På flaten vest for disse er det vekselvis steinhard silt/leire og sand/grus/steiner. Kan det være bakkeplanert der silten/leira er hardest? Lokalitetsarealet er beregnet til 8734 m².

Kokegrop A2 er radiologisk datert til 1114 – 924 f.Kr., på forkullet rogn. Dette er overgangen fra eldre- til yngre bronsealder og periodene III og IV. Funnene på Lokalitet 1 regnes som spor etter aktivitet knyttet til dagligliv og gårdsdrift i bronsealder/jernalder.

- Lokalitet 1 med sjakter og funn.

Sjakt 1:

Kokegrube A1 i sjakt 1, sett mot nord. Etter oversvømmelse i sjakta var det lite igjen av kokegruba.

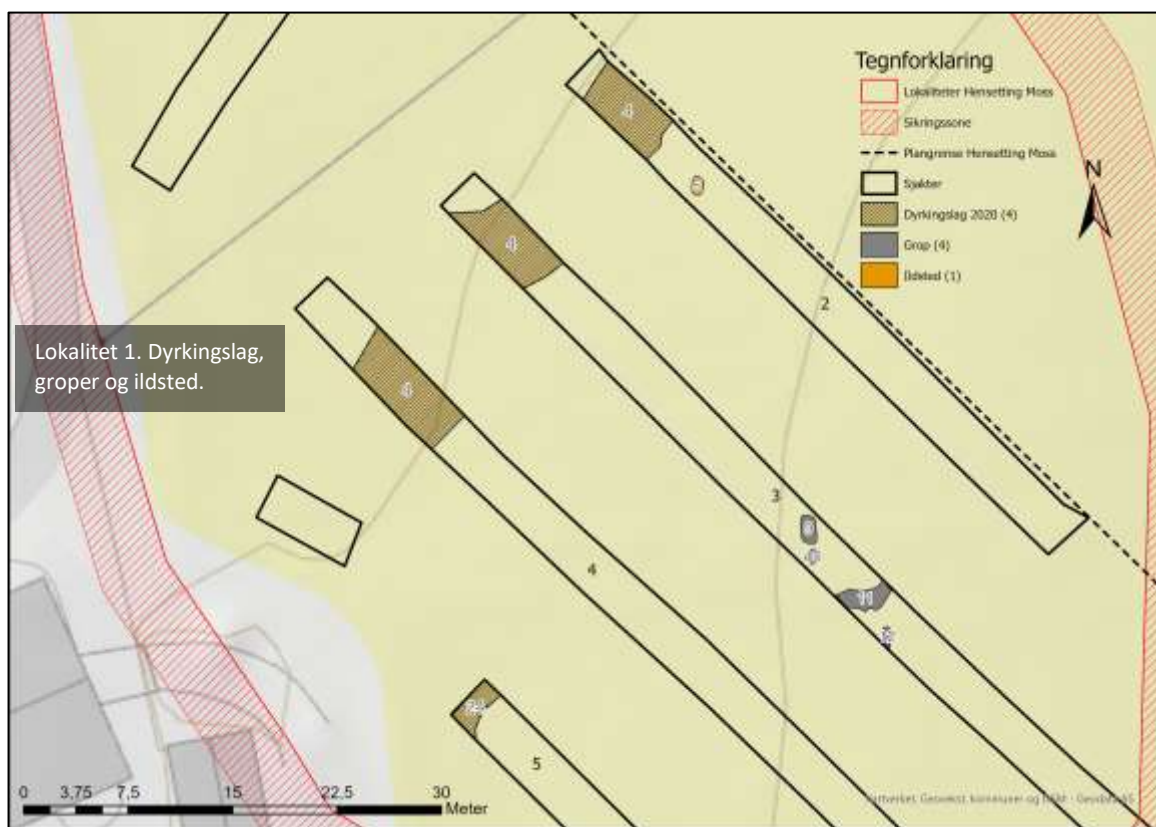
Kokegrube A2 i sjakt 1, sett mot øst. A2 er radiologisk datert til overgangen eldre-/yngre bronsealder.

Kokegrube A3 i sjakt 1, sett mot øst.

Sjakt 1 etter at mye av vannet var drenert vekk. Området med kokegrubene A1, 2 og 3 er markert.

Sjakt 2

Sjakt 2 med dyrkingslag A4 og ildsted A5, sett mot sørøst. Deler av dyrkingslaget er fjernet.

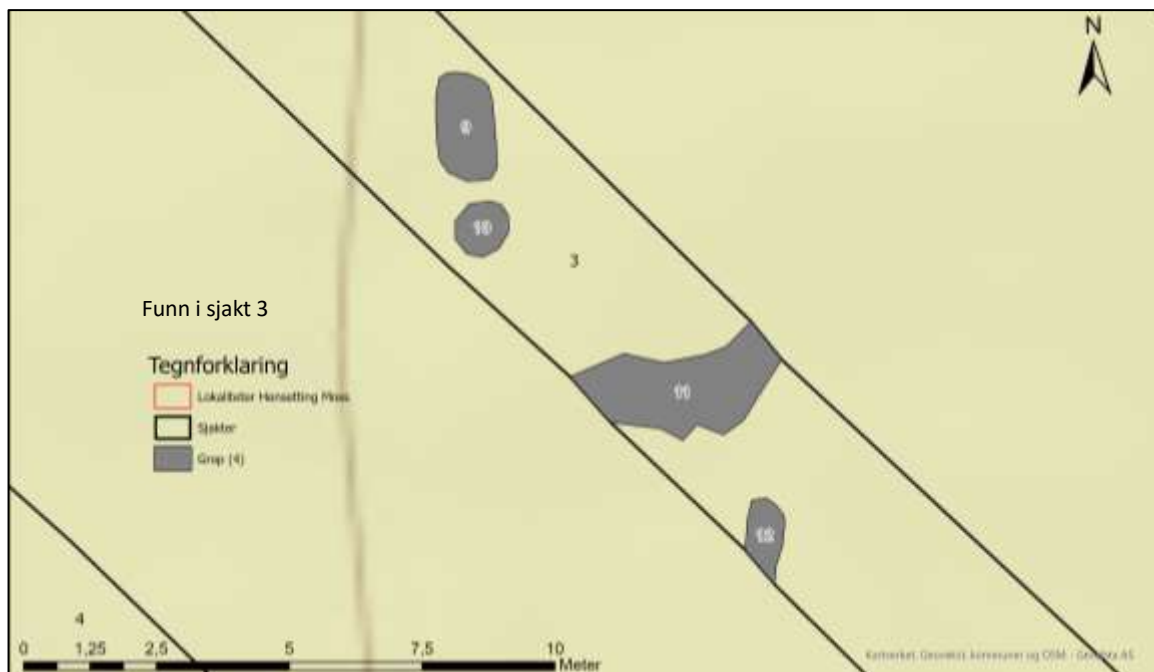

Profilbilde av dyrkingslag A4, i sjakt 2. Her er laget opp mot 20 cm tykt. Mot nordøst.

Ildsted A5 i sjakt 2 sett mot sørøst. Det ligger 3 meter sørøst for dyrkingslaget A4 og består av et tynt lag trekull, sand og grus.

Sjakt 3

Grop A9, i sjakt 3, sett mot nordvest. Den er mannslang, altså 2 x 1 meter og det ble funnet leirkarskår i den – under opprensing. Dette kan være flere anlegg.

Grop A10, i sjakt 3, sett mot nordvest.

Gropene A9 og A10, sett mot vest. De ligger i et sand-/grusbelte, i en slak, nordvestvendt skråning. Her er det en del stein i undergrunnen, og flere spor etter steiner som ploegen har dratt opp. Sørøst for gropene er det et parti med hard silt/leire.

Grop A11, i sjakt sett mot vest. A11 er trolig flere nedgravinger. Gropene A9 og A10 i bakgrunnen, øverst til høyre.

Grop A12, sett mot nordvest.

Del av sjakt 3 sett mot nordvest. Gropene ligger i grusbeltet som er ringet inn.

Sjakt 5

Sjakt 5 med dyrkingslag A24, sett mot sørøst.

Anleggsliste: Lokalitet 1, ID274843					
D: = diameter, Dy = Dybde, Ty = Tykkelse.					
Kolonne forklaringer: ID* = Askeladden enkeltminne ID, S* = Sjaktnummer					
A.nr:	ID*	S*	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
1	-1	1	Kokegrop	Litt trekull og skjørbrent stein. Kun en rest bevart. Etter tung nedbør og oversvømmelse i sjakten var det svært lite igjen av den.	D: 55
2	-2	1	Kokegrop	I sjaktekant. Trolig sirkulær. Trekull og mye skjørbrent stein. Datert til 1114 – 924 f.Kr., yngre bronsealder på forkullet rogn.	D: 100
3	-3	1	Kokegrop	I sjaktekant. Trolig sirkulær. Trekull og skjørbrent stein.	D: 75
4	-6	2, 3, 4	Dyrkingslag	Mørk, humusholdig silt, en del trekull, noen mindre stein, enkelte større. Torvete nederst i skråningen. Ses i flere sjakter. Dyrkingslag? Alder usikker.	D: 38
5	-7	2	Ildsted	Langoval. Tynt lag trekull oppå grusen.	140x85x3
9	-8	3	Grop	Avrundet rektangulær eller langoval. Delvis mørk rand, brunsort, grov sand, humus, trekull, stein, store stein (40 cm?), skjørbrente steiner, matjord i steinopptrekk. F.2 keramikk	200x100
10	-9	3	Grop	Oval, brunsort humusholdig sand, trekull, stein.	115x95>18
11	-10	3	Grop	Stor uformelig, gråbrun, trekull, stein.	Dy >15
12	-11	3	Grop	Oval, gråbrun og brunsort, mye trekull, flere store steiner.	150 x 75
24	-12	5	Dyrkingslag	Tynt lag gråsvart sand, lite humus, noen småsteiner, trekull.	Ty: 4 cm

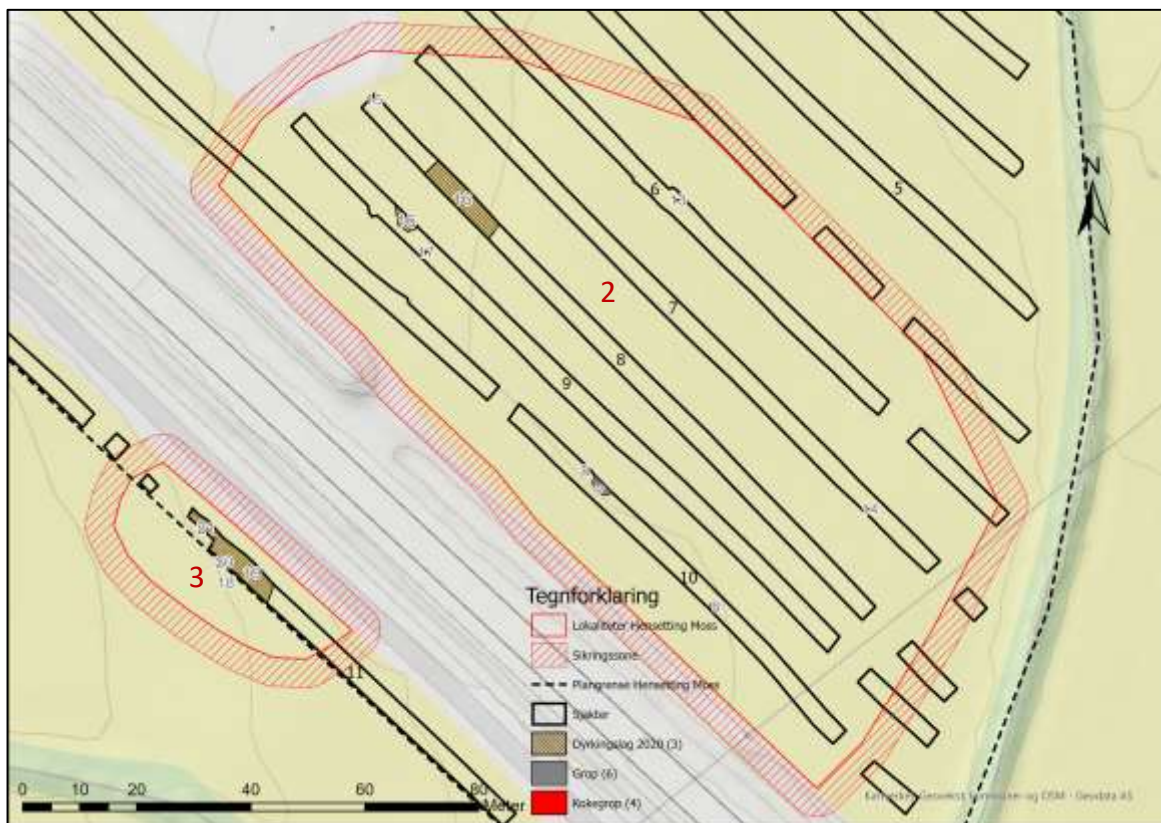
ID274844, Lokalitet 2, Bosetning- aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder

Langs nordøstsiden av jernbanen, drøye 90 meter sør for anleggsporene på Lokalitet 1, ligger Lokalitet 2. Terrenget er slakt sørvestlig skrånende. Her påviste vi 8 spor etter forhistorisk aktivitet, derav 3 kokegrop, 3 grop, et ildsted og et dyrkingslag med ardspor. Funnene er fordelt på fem sjakter. Alle kokegropene er små og herjet av pløgen. Gropene har varierende størrelser. A7 er størst og ikke fullstendig avdekket i sjakta. Den kan bestå av flere nedgravinger. Rundt A7 er det noen mørke flekker som vi ikke dokumenterte. Noen av dem lignet stolpehull i plan, men var så grunne vi utelot en slik tolkning. A6 ble snittet med gravemaskin, for å få ut trekull til radiologisk datering. I profilen ble det funnet skår av leirkar.

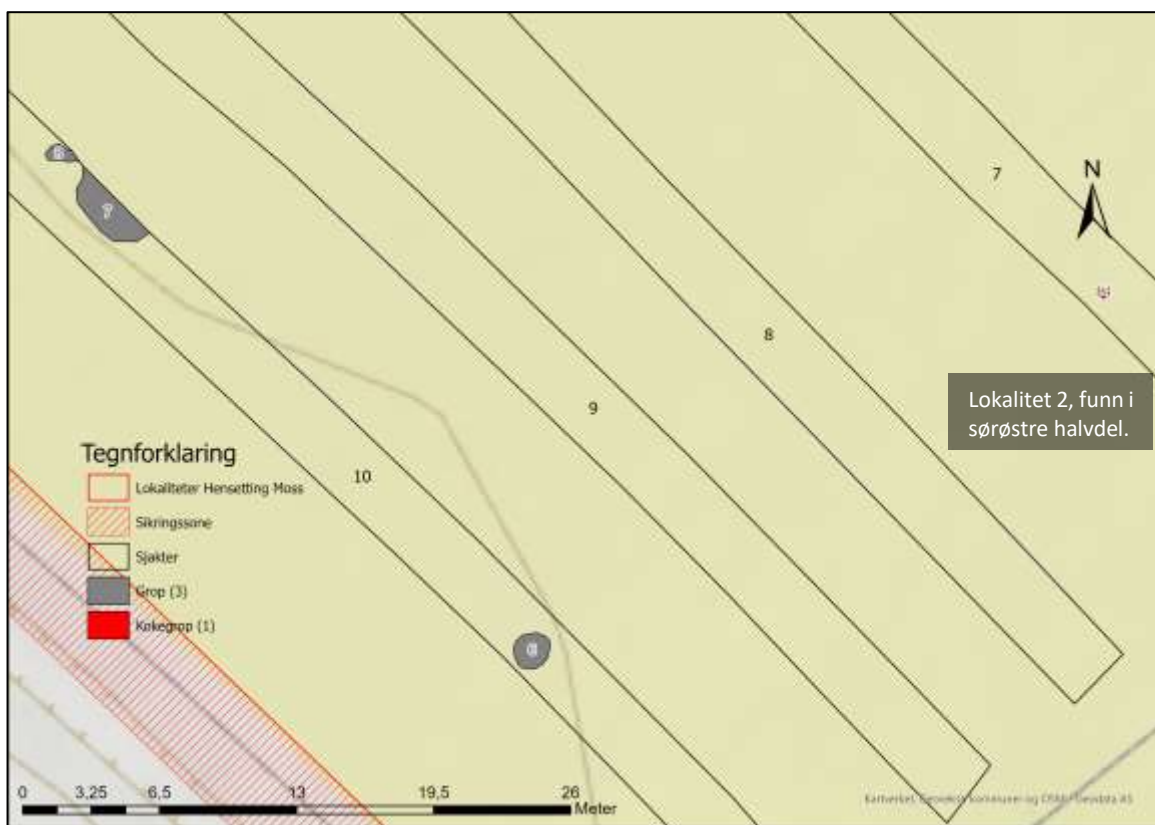
Lokalitet 2 ligner på Lokalitet 1, mot nord. Dyrkingslaget er bevart i en slak, vestvendt skråning og de andre funnene ligger spredt. Antagelig må Lokalitet 2 ses i sammenheng med Lokalitet 3, på motsatt side av jernbanen.

Undergrunnen i området i- og rundt lokaliteten er vekslende. Det kan være bakkeplanert, der silten/leira er hardest, i nordøst (rundt kokegrop A13). I skråningen, der dyrkingslaget, er påvist er det sandig grunn. Dette er en sandrygg som strekker seg et stykke sørøstover på flaten, der flere av gropene ligger. Videre sørøstover er undergrunnen vekselvis grå silt eller sand/stein. Lokalitetsarealet er beregnet til 8935 m².

Den store gropa A7 er radiologisk datert til 1392 – 1130 f.Kr., på forkullet ask. Det er eldre bronsealders periode II og III, med hovedvekt på III. Funnene på Lokalitet 2 regnes som spor etter aktivitet knyttet til dagligliv og gårdsdrift i bronsealder/jernalder.

Lokalitet 2 med sjakter og funn.

Sjakt 6

Kokegrop A13, midt i sjakt 6, sett mot nordvest. Her er bare bunnen bevar. Det er muligvis bakkeplanert i dette området.

Sjakt 7

Kokegrop A14, sørøst i sjakt 7, sett mot nordvest. Denne kokegropa er veldig ødelagt.

Sjakt 8

Kokegrop A15, i sjakt 8, sett mot nordvest. Dyrkingslag A16 ses i bakgrunnen. Deler av laget er fjernet.

Kokegrop A15 i sjakt 8, sett mot nordvest.

Dyrkingslag A16, i sjakt 8, sett mot sørøst. Her er mye av dyrkingslaget er fjernet. Området med ardspor er markert. A16 er også synlig i sjakt 9, 7,5 meter sørvest for sjakt 8.

Dyrkingslag A16, ardspor (og plogspor) i sjakt 8.

Dyrkingslag A16, dyrkningsprofil, nordøstre kant sjakt 8.

Sjakt 9

Dyrkingslag A16, dyrkningsprofil nordøstre kant sjakt 9.

Kokegrop A17, i sjakt 9, sett mot nordvest.

Sjakt 10

Planfoto: Grop A6, i sjakt 10, sett mot nordvest. Her snittes gropa med gravemaskin. Formen er sirkulær. I plan ses gråsort, humusholdig silt, trekull og steiner. Sentralt ses også skjørbrønt stein. Stedvis ses torvete – masser som trolig er gamle steinopptrekk.

Profilmfoto: Grop A6, i sjakt 10, sett mot sørøst. Gropa har skråbuete sider og ganske flat bunn. Noe lysere rand i sider og bunn, ellers fylt med masser som i plan. Flere, opp til fotballstore steiner i profilen, også helt ned mot bunnen. Funn av flere leirkarskår. Anlegget er trolig sekundært brukt som avfallsgrop.

Grop A7, i sjakt 9, sett mot nordøst. Gropa er datert til eldre bronsealder. Grop A8 ses i venstre billedkant.

Grop/nedgraving A8, i sjakt 9, sett mot nordøst.

Gropene A6, A7 og A8 i sjakt, 10 sett mot sørvest. Her ses også to muntre personer som påså at vi ikke jobbet farlig nær strømnettet til jernbanen.

F2 er keramikkskår fra grop A6. Skårene er slitte og krakelerte. Det til høyre er et randskår.

Anleggsliste: Lokalitet 2, ID274844					
D: = diameter, Dy = Dybde, Ty = Tykkelse.					
Kolonne forklaringer: ID* = Askeladden enkeltminne ID, S* = Sjektnummer					
A.nr:	ID*	S*	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
6	-1	10	Grop	Snittet for ¹⁴ C. PLAN: Sirkulær, gråsort, humusholdig silt, trekull, steiner, skjørbrent stein sentralt. Stedvis torvete – trolig steinopptrekk. PROFIL: Skråbuede sider, ganske flat bunn. Noe lysere rand i sider og bunn. Fylt med masser som i plan, flere (opp til) fotballstore steiner sentralt. F1 keramikk mot bunnen.	180x180x45
7	-2	10	Grop	I sjaktekant. Halvsirkel av mørk, grå humusholdig silt, trekull, fra tennis til fotballstore steiner og skjørbrent stein sentralt. Datert til 1392 – 1130 f.Kr., eldre bronsealder, på forkullet ask.	Diameter: 450
8	-3	10	Grop/ lag	Mørk, grå humusholdig silt, trekull, steiner og skjørbrent stein. Del av A7?	Lengde: >150
13	-4	6	Ildsted	Sirkulær, silt, mye trekull, småstein og mulig skjørbrent stein. Bunn av kokegrop? Kullgrop? 5 cm massivt trekull.	67x60x5
14	-5	7	Kokegrop	Helt ihjelplyyd og muligvis ødelagt av grøft. Trekull og skjørbrent stein.	50 x 45
15	-6	8	Kokegrop	Ødelagt av grøft i V. tynt lag grå sand, trekull, skjørbrent stein.	D: 80
16	-7- 8	8, 9	Dyrkingslag	Synlig i sjakt 8 og 9. I sjakt 9 kun synlig i øst som 2-4 cm tykk stripe av mørk grå sand, lite humus, stein, trekull. Synlig i 16 meter av sjakt 8: Lagdelt. Overgangslag av gråbrun humusholdig sand, stein over – mørk grå sand, lite humus, stein, trekull over – sortspettet gråbrun sand, spor av trekull over – utvaskingslag av lys grå sand med mørke flekker over – lys grå undergrunn.	Tykkelse sjakt 8: 18
17	-9	9	Kokegrop	Herjet rest av kokegrop, grå sand, trekull, skjørbrent stein.	58 x 55

ID274845, Lokalitet 3, Bosetning- aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder

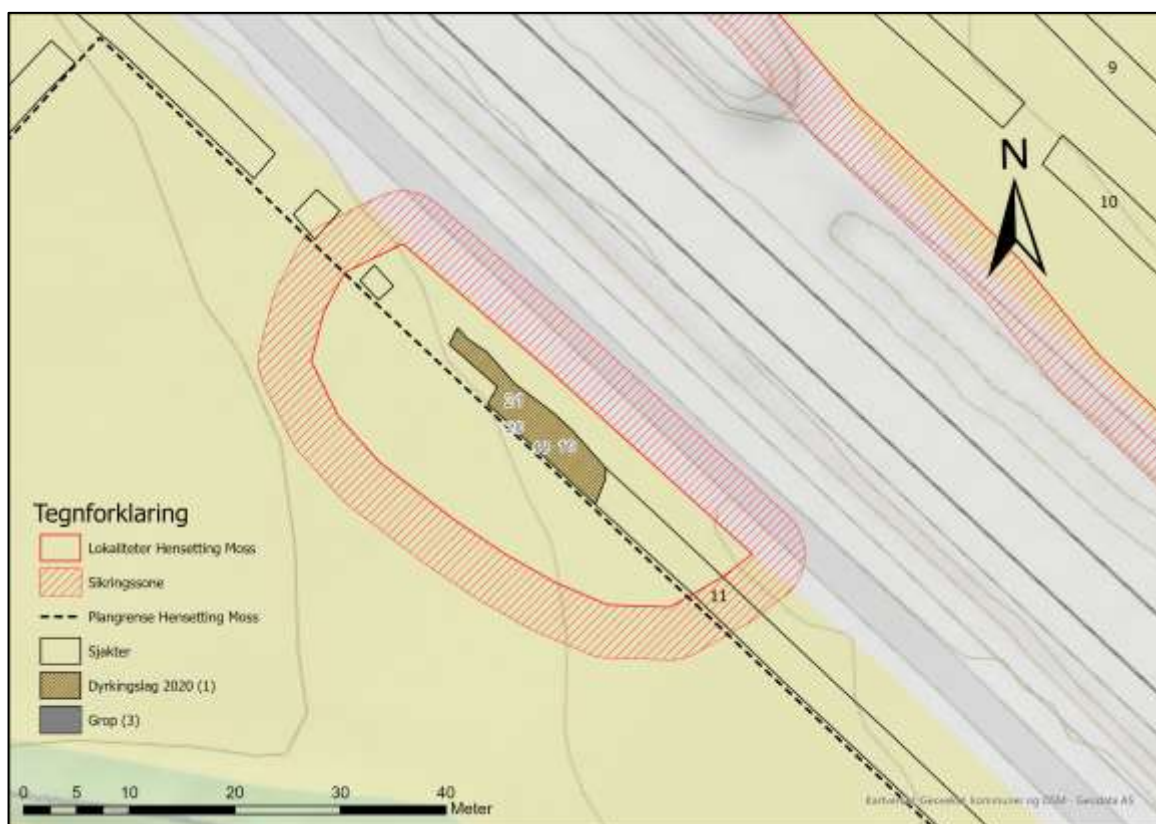
Lokalitet 3 er definert ut fra funn av 3 groper, under et dyrkingslag. Lokaliteten ligger langs sørvestsiden av jernbanen og bør ses i sammenheng med Lokalitet 2 på motsatt side av jernbanen. Terrenget er slakt vestlig skrånende.

Dyrkingslaget A21 er bevart under påfylte masser, i et søkk i terrenget - muligvis et gammelt bekkefar? Over dyrkingslaget ses en eldre markhorisont. Oppå denne ligger påfylt sand, silt og leire og øverst ses dagens åkerjord. Påfyllingen er sannsynligvis gjort under arbeidet med dobbeltsporet. I dyrkingslaget ble det funnet skår av leirkar.

Dyrkingslaget dekker gropene A18, A19 og A20. Gropenes funksjon er uviss. Vi fant skår av leirkar i grop A20. Flere lignende fyllskifter i sjakta har ikke fått gropstatus, grunnet begrenset dybde.

Lokalitet 3 er ikke avgrenset mot sørøst – der funnområdet fortsetter utenfor planområdet. Lokalitetsarealet innenfor planområdet er beregnet til 1300 m².

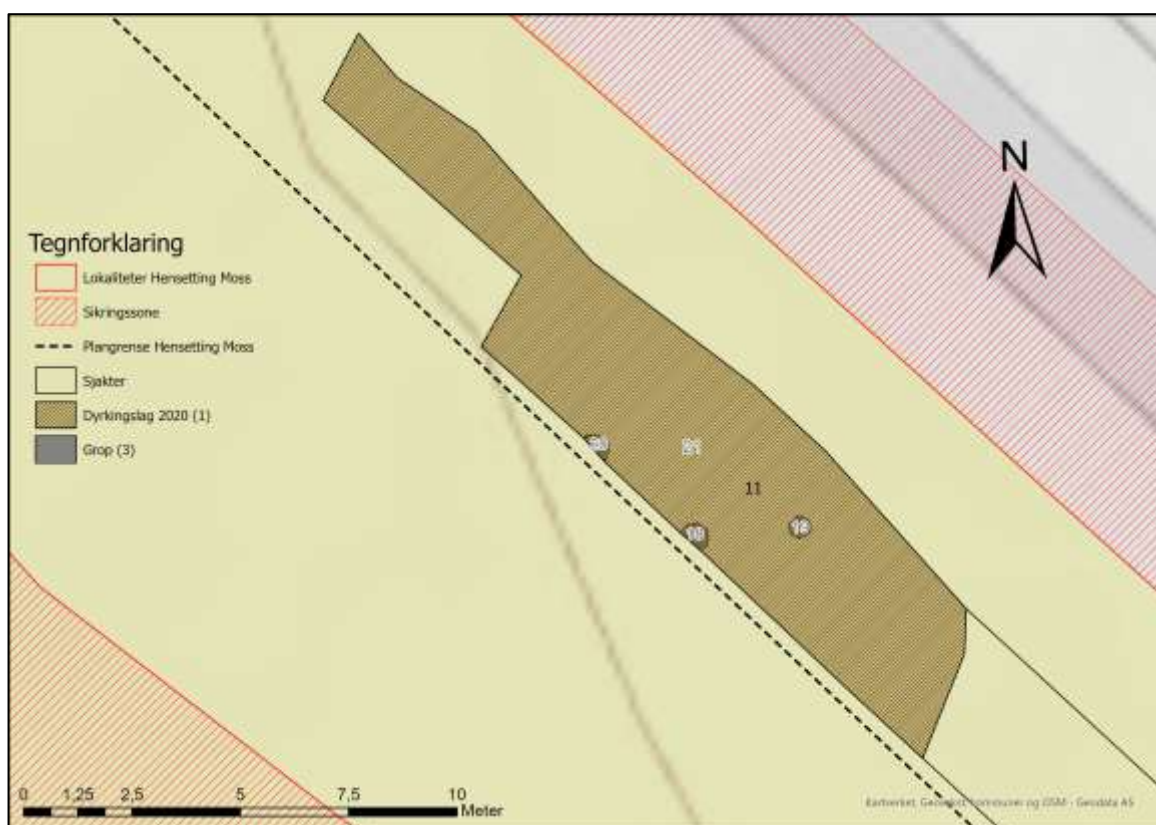
Grop A18 er radiologisk datert til 1680 – 1509 f.Kr., på forkullet hassel (?). Det er pent innenfor eldre bronsealder, periode I. Dyrkingslaget som dekker gropene er yngre. Det er med andre ord minst to bruksfaser på lokaliteten.

Lokalitet 3 med sjakter og funn.

Lokalitet 3 sett mot nordvest. Gropene er nummerert og mye av dyrkingslag A21 er fjernet. Funnene ble gjort i en forsøknings i terrenget. Den var knapt synlig, før sjaktingen, på grunn av påfylte masser.

Lokalitet 3 med funn.

Sjakt 21, dyrkingslag A21

Sjaktekanten med profilen av dyrkingslag A21, sett mot nordøst. Her er undergrunnen ca. 120 cm under markoverflaten. 1 = påfylt matjord. 2 = påfylte undergrunnsmasser. 3 = eldre matjord. 4 = fossilt dyrkingslag.

Profil i nordøstre sjaktekant, med dyrkingslag A21, sett mot nordøst. Nærbilde av dyrkingslaget A21. Tykkelsen her er rundt 20 cm.

Dyrkingslag A21 fjernes lagvis.

Groper med uviss funksjon

A18 grop, sett mot sørvest. Her er også dyrkingslag A21 synlig i profilen, som bunnlaget.

A19 grop, sett mot sørøst.

A18 grop, sett mot sørvest. Her er også dyrkingslag A21 synlig i profilen, som bunnlaget. Gropa er datert til eldre bronsealders periode I. Under opprensing fant vi keramikkskår i gropa.

F3 er keramikkskår fra grop A20. De er slitte og krakelerte. Det største er et randskår.

F4 er keramikkliser fra dyrkingslag A21.

Anleggsliste Lokalitet 3, ID274845						
D: = diameter, Dy = Dybde						
S.nr:	Askeladden ID:	Sjakt:	Lok:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
18	274845-1			Grop	Under påfylte masser, matjord og dyrkingslag A21. I sjaktekant. Finkornet, grå sand, trekull, brent leire, småstein. Funn av keramikk i eller nært. Datert til 1680 – 1509 f.Kr., eldre bronsealder, på forkullet hassel.	D: ca. 70 Dy >15
19	274845-2			Grop	Stolpehull? Steinopptrekk? Under påfylte masser og dyrkingslag A21. Finkornet, mørkgrå sand, trekull, brent leire, småstein.	62x58x>16
20	274845-3			Grop	Under påfylte masser, matjord og dyrkingslag A21. I sjaktekant. Finkornet, grå sand, trekull, brent leire, småstein. Funn av keramikk i eller nært.	D: ca. 85 Dy >20
21	274845-4			Dyrkingslag	Bevart i dump i terrenget, muligvis gammelt bekkefar? Bør ha en utstrekning på over 20 meter. Under påfylte masser. Brunsort sand, humus trekull, brent leire, småstein skjørbrent stein. Lysere og utvasket mot undergrunn av lys, grå sand/silt og stein. 20 cm tykk i NØ, 10 cm tykk i SV. F. keramikk.	Dy 20

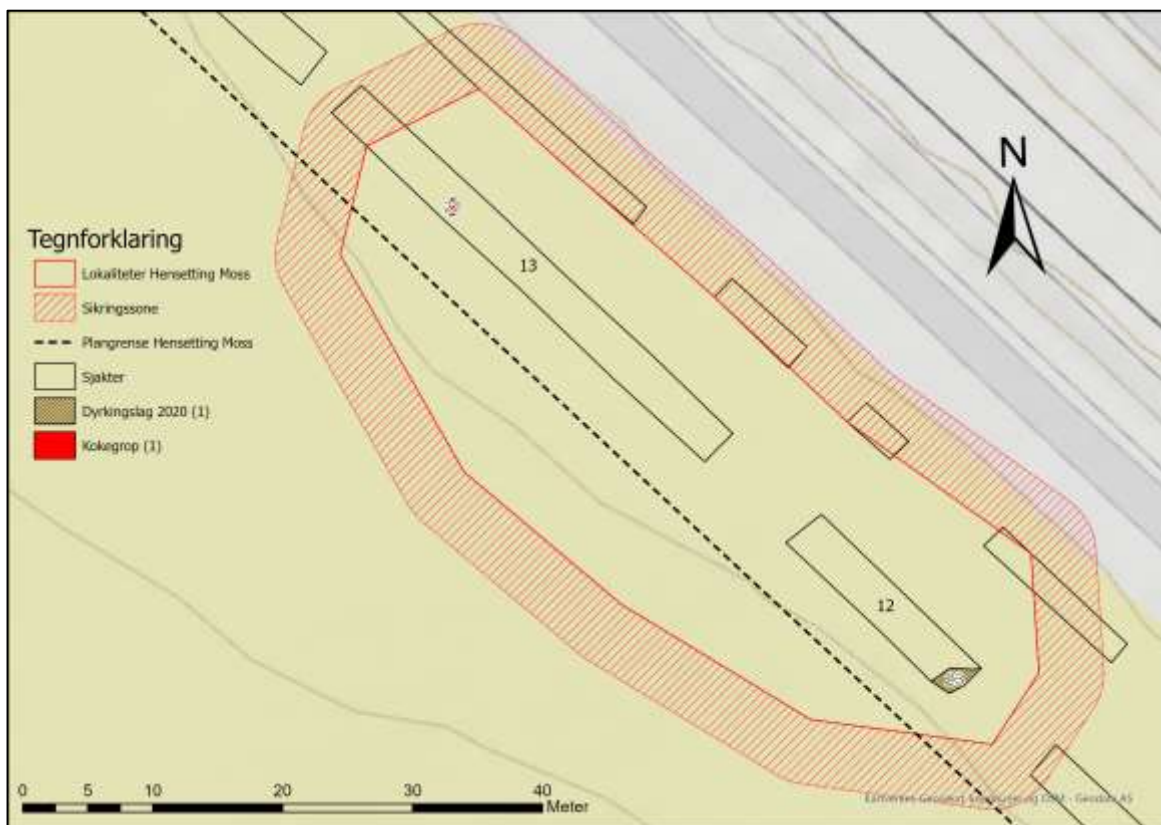
ID274846, Lokalitet 4, Bosetning- aktivitetsområde fra jernalder

Lokalitet 4 er definert utfra funn av kokegrop (A22) og et tynt sjikt dyrkingslag - med ardspor under (A23). Kokegrop A22 ligger drøye 51 meter nordvest for dyrkingslaget. A22 består av to kokegroper, delvis anlagt i hverandre. Den sørligste kokegropa virker å være stratigrafisk eldst. Dyrkingslaget er påvist i sørøstenden av den påfølgende sjakten. Tykkelsen er bare 2 – 3 cm. Under laget ses ardspor på kryss og tvers. A23 er ikke avgrenset mot øst, vest og sør, men ble ikke påvist i en tilstøtende sjakt, rundt 8,5 meter mot sørøst. Undergrunnen er gulbeige, finkornet sand, stedvis ganske forstyrret av grøfter etc. Matjordsdybden er rundt 30 cm. Undergrunnen i sjaktene nærmest jernbanen var svært omrotet.

Terrenget her er flatt, men slakt sørvestlig hellende. Høyden over havet er 22 meter. Lokalitetsarealet innenfor planområdet er beregnet til 1300 m².

Kokegrop A22 er radiologisk datert til 361 – 205 f.Kr, på forkullet lind. Denne perioden kaller vi førromersk jernalder (500 f.Kr – 0), en tid da fremstilling og bruk av jern var nytt i Norge.

Funnene på Lokalitet 4 regnes som spor etter aktivitet fra de siste århundrene før vår tidsregning.

Lokalitet 4 med sjakter og funn.

Sjakt 12

A23 dyrkingslag og ardspor, her dokumentert i ufordelaktig lys. Det er bare noen få cm tykt og strekker seg ca. 2 meter nordover fra sørøstlig sjaktende. I den påfølgende sjakten ligger kokegrop A22. Mot nordvest.

A23 dyrkingslag og ardspor, sett mot nordvest. Her er mye av dyrkingslaget fjernet, for å få frem ardsportene.

A23 dyrkingslag, profilbilde mot sørvest. Laget ses som en 2 – 3 cm gråsvart stripe mellom matjorden og undergrunnen. Nederst i bildet ses også ardspor.

Sjakt 13

Sjakt 13 med A22 kokegrop, sett mot nord.

A22 kokegrop, sett mot nord. Som det fremgår av bildet, er dette to kokegrop. Den sørligste (nederste) ser ut til å være stratigrafisk eldst. Den er datert til førromersk jernalder.

Anleggsliste Lokalitet 4, ID274846

ID: = enkeltminnenummer, D: = diameter, Dy = Dybde Ty = tykkelse, S.nr. sjaktnummer

A.nr:	ID:	S.nr:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
22	-1	13	Kokegrop	Trolig to kokegrop. Trekullrand, brun og grå sand, skjørbrent stein. ¹⁴ C fra SV. Datert til 361 – 205 f.Kr, førromersk jernalder på forkullet lind.	121 x 66 x >8
23	-2	12	Dyrkingslag	Gråsort dyrkingslag med ardsplor under. Trekull.	Ty: 2-3

ID285074, Lokalitet 5, kokegrop fra yngre bronsealder

Lokalitet 5 er definert utfra en enslig kokegrop. Den ble funnet i sjakt 14, sør i planområdet og fikk benevnelsen A186. Terrenget er flatt, men slakt sørvestlig hellende. Høyden over havet er rundt 28 meter. Det er sikkert flere kokegroper i området, men ikke i vår sjakt.

Kokegropa er radiologisk datert til 906 – 806 f.Kr. Det er innenfor yngre bronsealders periode V. Dateringen ble gjort på forkullet bjørk. Prøven inneholdt også ask, eik og furu.

A186 kokegrop sett mot sørøst. Den er radiologisk datert til yngre bronsealder.

Anleggsliste Lokalitet 5, ID285074

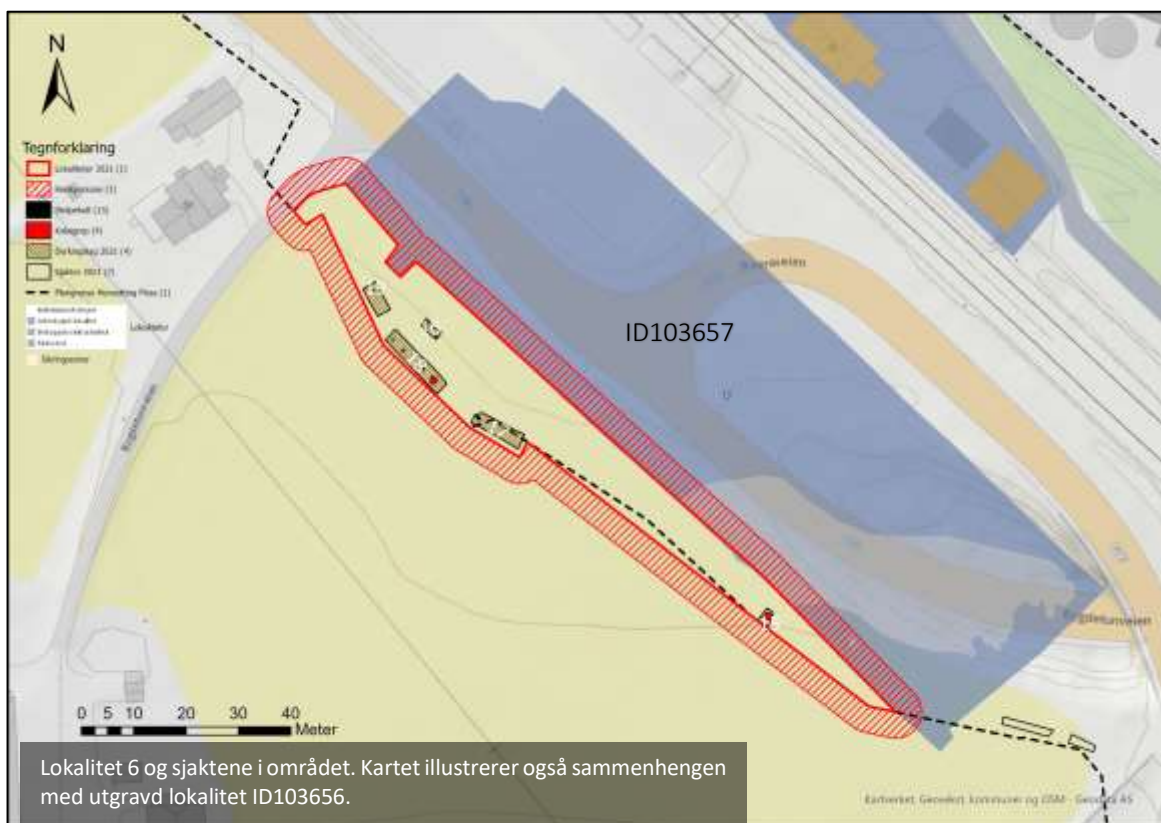
A.nr:	Askeladden ID:	Sjakt:	Lok:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
186	274844-2	14	5	Kokegrop	Sirkulær. Rest av kokegrop, trekull, skjørbrent stein. ¹⁴ C: Yngre bronsealder.	46 x 46

ID285075, Lokalitet 6, bosetningsspor, trolig fra bronsealder/jernalder

Lokalitet 6, på Rør søndre, er definert utfra funn av stolpehull, kokegroper og dyrkingslag. Det ble også funnet keramikk og brent bein i noen av anleggssporene. Arealet er 1466 m². Funnene er gjort i flatt terreng, dog slakt sørvestlig hellende, rundt 26 meter over havet. Undergrunnen består av sand. I sjakt 16 og 17 er det ganske steinete. Matjordsdybden er rundt 30 cm. Nord for lokaliteten er undergrunnen omrotet og ødelagt, etter oppføring av en høyspentmast. Det er også flere synlige grøfter i sjaktene.

Lokalitet 6 må ses i sammenheng med lokaliteten ID103656 som ble utgravd i forbindelse med Dobbelspor prosjektet i 1996. Det er et bosetnings- og aktivitetsområde som bestod av svært mange enkeltminner.

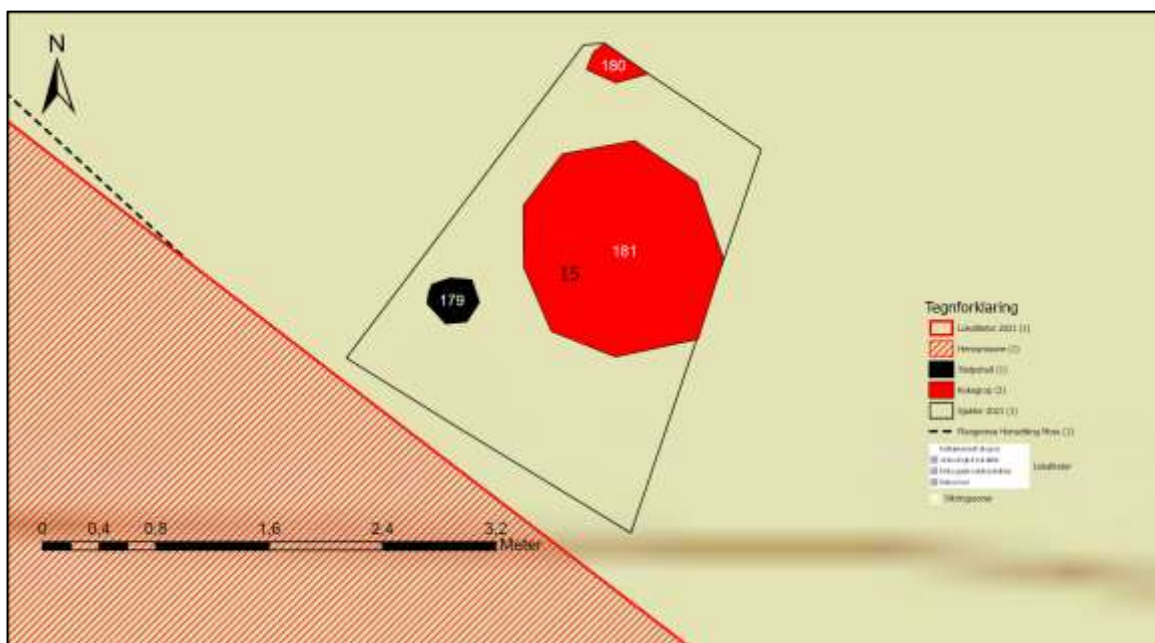
Beskrivelse i Askeladden kulturminnedatabase: I perioden april - juni 1996 ble flaten som omfattes av reguleringsplanen for nytt dobbeltspor, avdekket og dokumentert. Stolpehull, ildsteder, kokegroper framkom. Videre fantes et stort kulturlag og en grop tolket som offer/depot. Løsfunn i åkerlaget bestod primært av keramikk, trekull og brent bein. En holkøks av bronse ble funnet med metalldetektor før matjorden ble fjernet. Det ble funnet spor av fem bygninger, basert på stolperækker og tilhørende strukturer som veggriller og døråpninger. Et par av dem er datert innenfor eldre jernalder. Det eldste funnet var et offer/depotfunn som består av fem flintskiver uten videre bearbeiding, datert til siste del av steinalder/tidlig bronsealder.

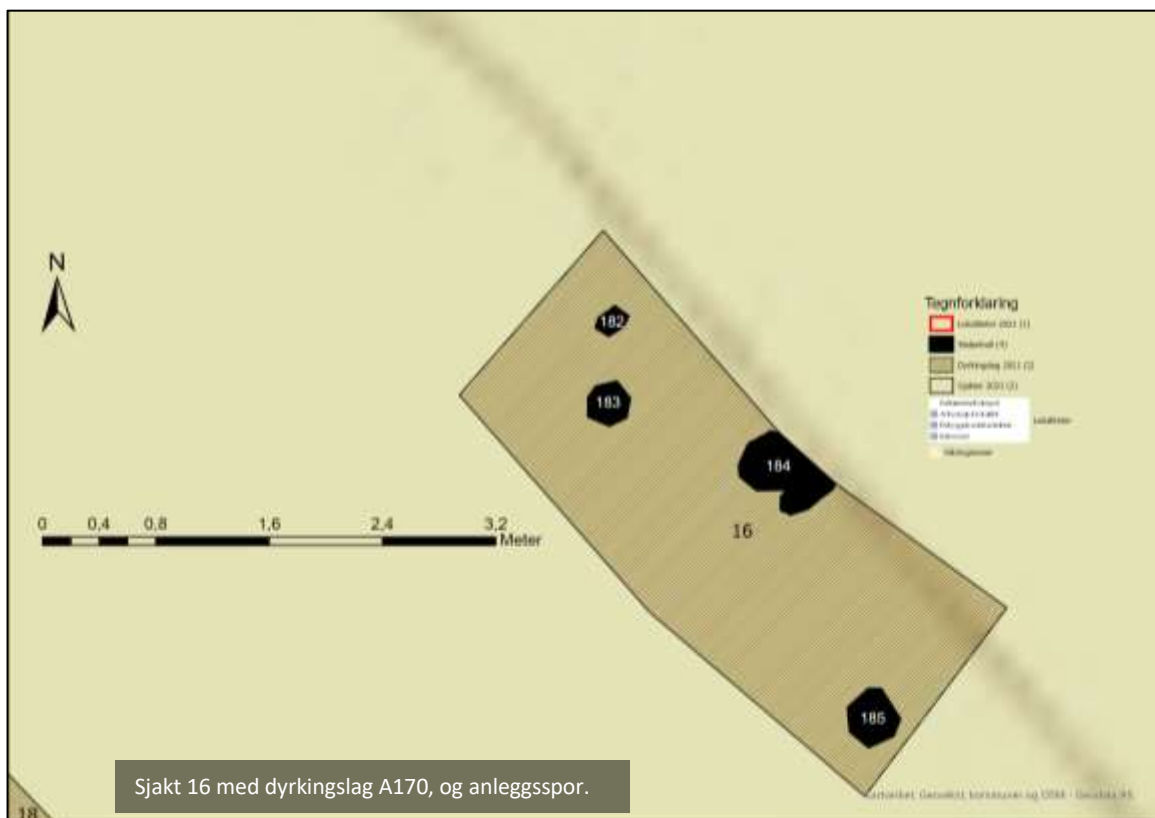
Lokalitet ID103656 var ikke avgrenset innenfor utgravingsfeltet, annet enn kanskje i nordlig retning. Våre funn på Lokalitet 6 supplerer ID103656 og utvider funnområdet noe mot sørvest. Vi så heller ingen avgrensning på funnområdet – innenfor vårt planområde. Her har vi å gjøre med et stort og komplekst funnmiljø. Lokalitetsarealet innenfor planområdet er beregnet til 1471 m².

På Lokalitet 6 påviste vi 18 enkeltminner, fordelt på fem sjakter - derav 13 stolpehull, 4 kokegropene og et dyrkingslag. Dyrkingslaget skjuler trolig andre anleggsspor. Nøye opprensing i steinete områder ble ikke vektlagt. Dateringer fra Lokalitet 6 ble ikke prioritert, siden det foreligger mange dateringer fra ID103656. De har en tidshorisonnt fra slutten av steinalder til- og ut jernalder.

Sjakt 15

Sjakt 16

Stolpehullene A182 (nede til venstre) og A183 (oppe til høyre), sett mot sørøst.

Stolpehull A184, sett mot nordvest. Dette er trolig to stolpehull.

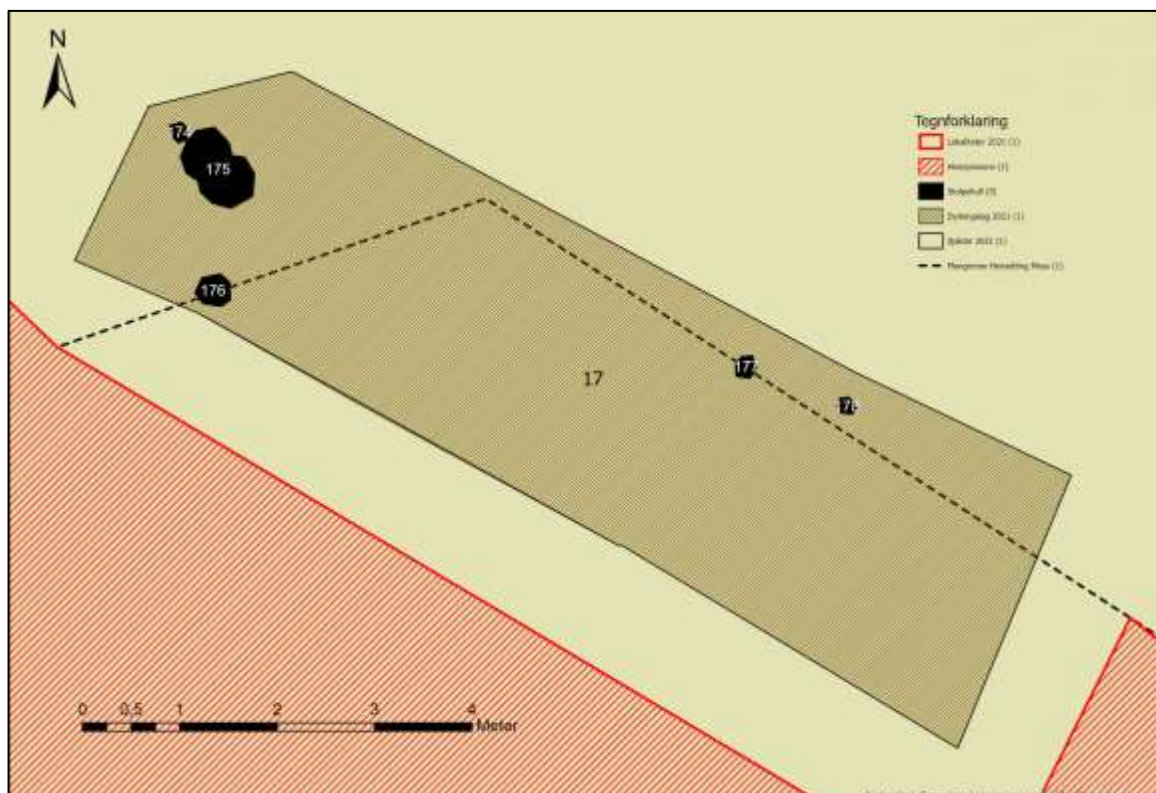

Stolpehull A185 er steinskodd. Mot nordvest.

Sjakt 17

Sjakt 17, med dyrkingslag A170 og anleggspor, sett mot sørøst. Merk at A175 trolig er et dobbelt stolpehull.

A175 (til venstre) er to steinskodde stolpehull. A174 er et lite stolpehull/pålehull. Mot vest.

Stolpehullene A174, A175 og A176, sett mot vest.

Stolpehull A177, sett mot sørøst.

Stolpehull A178, sett mot sørøst.

Sjakt 18

Stolpehull A169 sett mot sørøst. Stolpehullet er steinskodd. Rester av dyrkingslag A170, eller mulige ardspor ses også i bildet.

A171 er rester av en kokegrop i dyrkingslag A170. Mot sørøst.

Stolpehull A172 sett mot sørøst.

Kokegrop A173 sett mot sørøst.

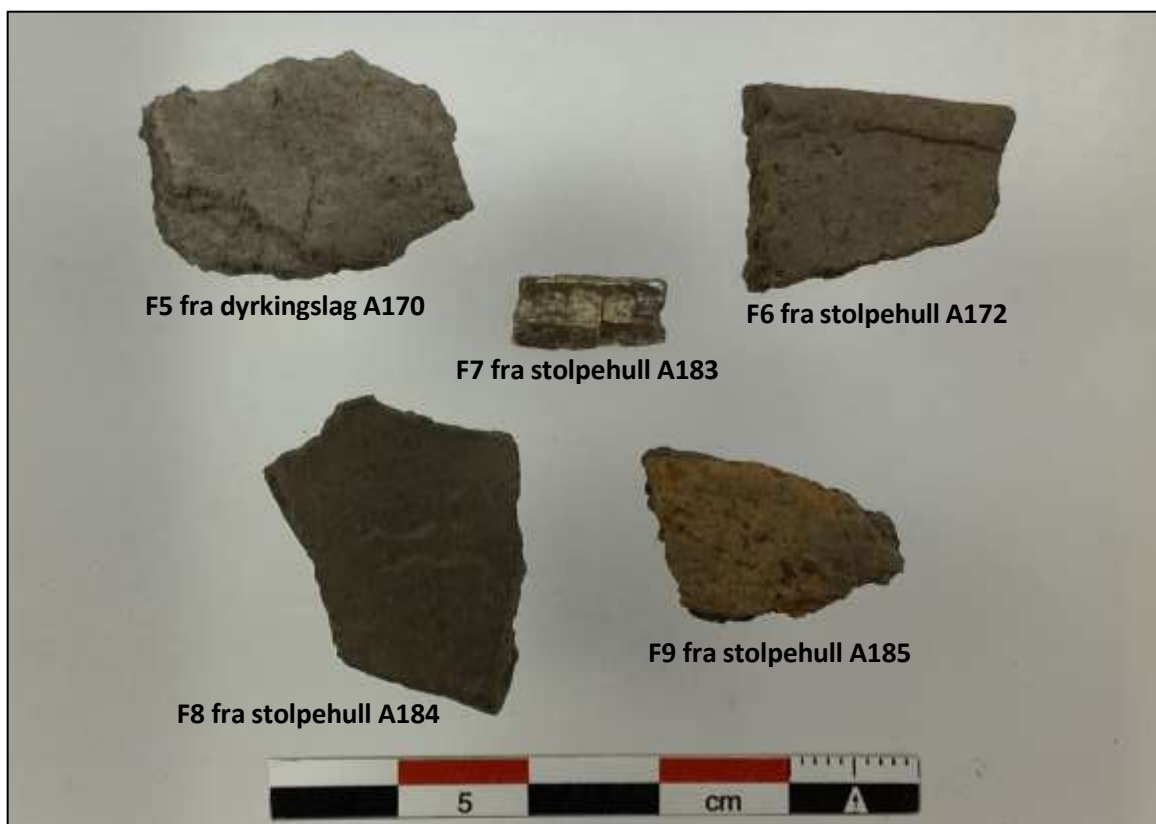
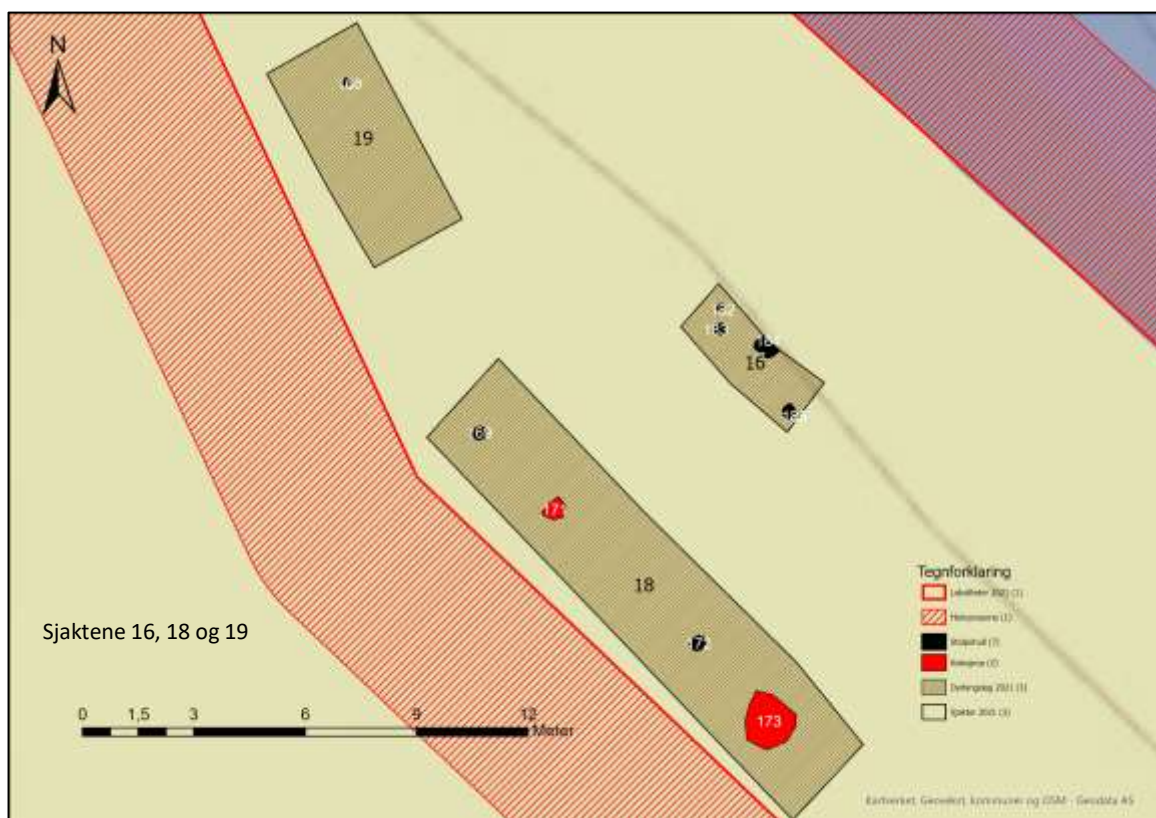
Sjakt 19

Dyrkingslag A170 og stolpehull A168 sett mot sør. I sjakt 19 ble litt av dyrkingslaget ble fjernet.

Stolpehull A168 sett mot sør. Med diameter på 20 cm, kan A168 også være et pålehull.

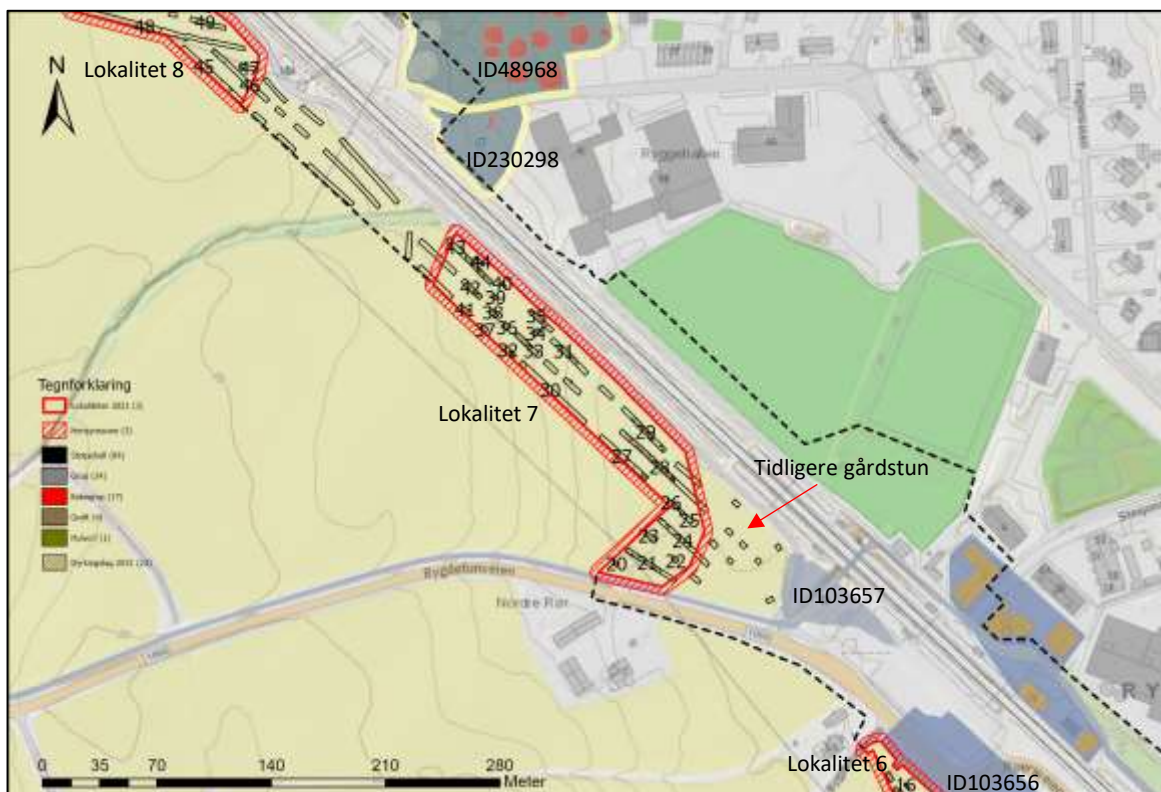

Funnene fra Lokalitet 6. Alle er keramikkskår, utenom F7 som er brent bein. F6 er et randskår og F8 et skår fra et finere kar med bare 4 mm tykt gods.

Anleggsliste Lokaltet 6, ID285075, Rør Søndre					
D: = diameter, Dy = Dybde, Enr: = Enkeltminne ID					
Anr:	Enr:	Sjakt:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
168	-1	19	Stolpehull/ pålehull	Sirkulær. Mørk, gråsvart, humusholdig sand, trekull, liten stein. I dyrkingslag A170.	20 x 20
169	-2	18	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Mørk, gråsvart, humusholdig sand, trekull. I dyrkingslag A170.	35 x 35
170	-18, -19, -20, -21	16, 17, 18, 19	Dyrkingslag	Tynt dyrkingslag, synlig i flere sjakter. Gråbrun, sand med innslag av humus, trekull, noen steiner og biter av skjørbrent stein. Anlegg og stedvis ardspor under.	Tykkelse opptil 8
171	-3	18	Kokegrop	Rester av kokegrop i dyrkingslag A170. Deler ble fjernet under avdekkingen. Trekull, skjørbrent stein.	
172	-4	18	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand, trekull, brent leire, steiner. I dyrkingslag A170. F. keramikk.	43 x 40
173	-5	18	Kokegrop	Stor kokegrop eller flere små? Trekull, skjørbrent stein. Herjet av dyrking. I dyrkingslag A170.	Diameter ca. 160
174	-6	17	Stolpehull/ pålehull	Sirkulær. Mørk, gråbrun, spettet med grå sand, trekull. I dyrkingslag A170.	22 x 20
175	-7	17	Stolpehull	Dobbelt stolpehull, steinskodd. Mørk, gråbrun, spettet med grå sand, trekull, brent leire, to store- og flere halvstore steiner. I dyrkingslag A170.	92 x 55
176	-8	17	Stolpehull	Sirkulær. Mørk, gråbrun, spettet med grå sand/silt, trekull, brent leire, stein. I dyrkingslag A170.	40 x 40
177	-9	17	Stolpehull	Sirkulær. Grå, humusholdig, silt, trekull, småstein. I dyrkingslag A170.	25 x 25
178	-10	17	Stolpehull/ pålehull	Sirkulær. Grå silt, trekull. I dyrkingslag A170.	20 x 20
179	-11	15	Stolpehull	Sirkulær. Gråsvart, humusholdig sand, trekull.	38 x 35
180	-12	15	Kokegrop	I sjaktehjørnet. Trekull, skjørbrent stein.	
181	-13	15	Kokegrop	Sirkulær. Trekull, skjørbrent stein.	160 x 155
182	-14	16	Stolpehull	Stolpehull eller stolpeavtrykk. oval. Mørk grå, humusholdig sand, spettet med grå sand, trekull, småsteiner. Ligger mellom flere steiner. I dyrkingslag A170.	27 x 22
183	-15	16	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Mørk grå, humusholdig sand, spettet med grå sand, trekull, småsteiner, brent leire. F. brent bein. I dyrkingslag A170.	35 x 34
184	-16	16	Stolpehull	Trolig to stolpehull, mellom store steiner. Mørk grå, humusholdig sand, spettet med grå sand, trekull, småsteiner, brent leire. F. keramikk. I dyrkingslag A170.	Lengde ca. 62 cm
185	-17	16	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Mørk grå, humusholdig sand, spettet med grå sand, trekull, småsteiner, brent leire. F. keramikk. I dyrkingslag A170.	40 x 37

ID285076, Lokalitet 7, bosetningsspør fra bronsealder/jernalder

Lokalitet 7 er et stort og omfangsrikt funnområde på Rør nordre. Lokalitetsarealet innenfor planområdet er beregnet til 8542 m². Funnene er gjort over en strekning på 250 meter. Vi så ikke avgrensingen på lokaliteten i våre sjakter i planområdet - annet enn mot nordvest. Der skiller et bekkefar, lavereliggende terreng og funntomme sjakter Lokalitet 7 fra Lokalitet 8. Drøye 80 meter sørøst for våre funn på Lokalitet 7, ble det i 1995 gravd ut en rik vikingtidsgrav og stolpehull fra bygninger (ID103657). Mellom våre funn og ID103657 er undergrunnen fullstendig omrotet, fordi det tidligere lå et gårdstun her. Her har det nok vært et sammenhengende funnområde som inkluderer ID103657. Funndistribusjonen i sjaktene viser at Lokalitet 7 fortsetter mot jernbanen i nordøst og utover jordet i sørvest.

Historisk foto fra 1973 (fra Askeladden), med gårdstunet - som er ringet inn. Undergrunnen i sjaktene i dette området var fullstendig omrotet. Her ser vi også lokalitetene ID103656 og ID103657 som ble utgravd i 1995 og 1996.

Terrenget er overordnet slakt vestlig hellende. Den nordvestligste delen av Lokalitet 7 ligger på en flate. Laveste punkt er snaue 23 meter over havet. Sørøst for flaten stiger terrenget opp mot en høyereliggende ryggflate, med et toppunkt drøye 31 meter over havet. Herfra anes en slak helning mot sørøst.

Til sammen er det påvist 100 anleggsspor og dyrkingslag på Lokalitet 7. Av disse er det 49 stolpehull, 27 groper, 13 kokegroper, 4 grøfter, 6 dyrkingslag og 1 mulig hulvei.

Funnene våre inkluderer flere dyrkingslag, derav A70 som har en anelig utstrekning. Vi har radiologisk datert bunnlaget til yngre bronsealder, men dyrking her kan likevel ha pågått til langt opp i jernalder. A70 er påvist i til sammen 14 sjakter. Det ses i den vestvendte bakken, ned fra toppflaten og nedover på den lavtliggende flaten nordvest på Lokalitet 7. Innenfor plangrensen er dyrkingslagets areal beregnet til rundt 2000 m², men er større. Det ikke avgrenset i nordlig og sørlig himmelretning - innenfor planområdet. Dyrkingslag A70 antas å ha sammenheng med vårt dyrkingslag A80, 12 – 14 meter lengre sørøst opp i skråningen. En sammenheng med dyrkingslaget ID230298, som er registrert tidligere, kan heller ikke utelukkes. Dyrkingslag ID230298 ligger 60 – 70 meter mot nord, på motsatt side av jernbanen.

Vi lot mye av laget ligge så intakt som mulig i våre sjakter. I noen sjakter fjernet vi deler av det, for å sjekke om det skjulte anleggsspor. Et par steder påviste vi ardspor. I- og under dyrkingslag A70 er det også registrert kokegroper, groper, et mulig stolpehull/pålehull og en mulig hulvei.

Kraftige regnskyll maskerte fargene som skiller dyrkingslag A70 fra undergrunnen. Her er litt av laget rensert frem i sjakt 36. Sjakta ligger i den lavereliggende delen av Lokalitet 7, i nordvest. Laget er avgrenset mot sørøst, i skråningen, i den påfølgende sjakt 33. Ca. avgrensning er markert med strek. Bunnlaget herfra er datert til yngre bronsealder. Bildet er tatt mot sørøst.

Kart med sjaktene (de med funn er nummerert) og dyrkingslagene markert. Ca. avgrensing på A70, innenfor planområdet er markert med dus grønn.

Av andre dyrkingslag som er påvist på Lokalitet 7 kan flere være relatert til hverandre. A100 og A110 er et godt eksempel. De er avdekket i to parallelle sjakter, med rundt 8 meters mellomrom. Det er også sannsynlig at A156 og A191 er et og samme dyrkingslag.

De fleste stolpehullene vi registrerte, ligger rundt lokalitetens høyeste punkt - i sørøst. Her bør vi ha spor etter flere bygninger. Ellers er det noen stolpehull-lignende nedgravinger i et par sjakter i lokalitetens nordvestre del.

Gropene og kokegropene ses på hele lokaliteten, med en hovedvekt på høyden i sørøst. Der er det også størst forekomst av anleggsspor. Vi har eksempler på groper med en betydelig diameter, de største har anslått diameter på rundt 3 meter. Andre igjen er langt mindre og noen av disse kan sikkert være stolpehull.

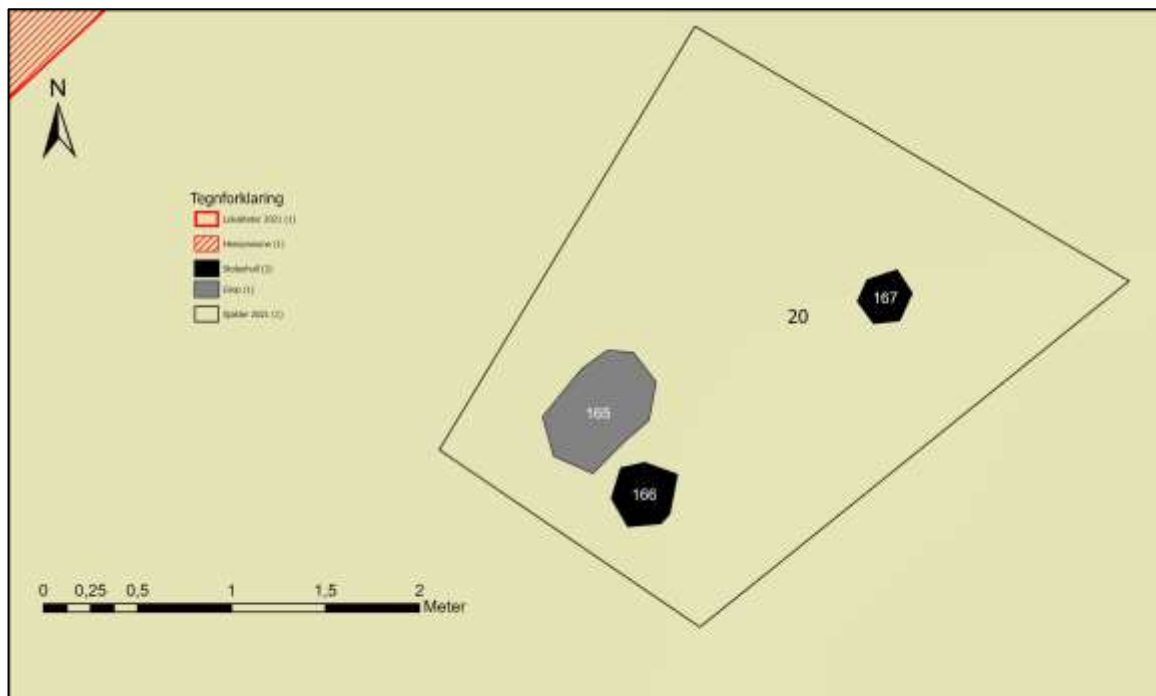
Med bare 4 gjenstandsfunn, fordelt på to anlegg (og funnnummer), er det oppsiktsvekkende få, spesielt med hensyn til det høye antallet anleggsspor som er påvist på lokaliteten.

Vi har tre radiologiske dateringer fra Lokalitet 7. Bunnsegmentet i dyrkingslag A70 er datert til 1109 – 916 f.Kr., som er yngre bronsealders periode IV. Dateringen er gjort på forkullet bjørk.

Stolpehull A116 er datert til 37 f.Kr. - 201 e.Kr., altså perioden eldre jernalders romertid (med et snev av førromersk jernalder). Dateringen er gjort på forkullet bjørk. Det var også eik i prøven.

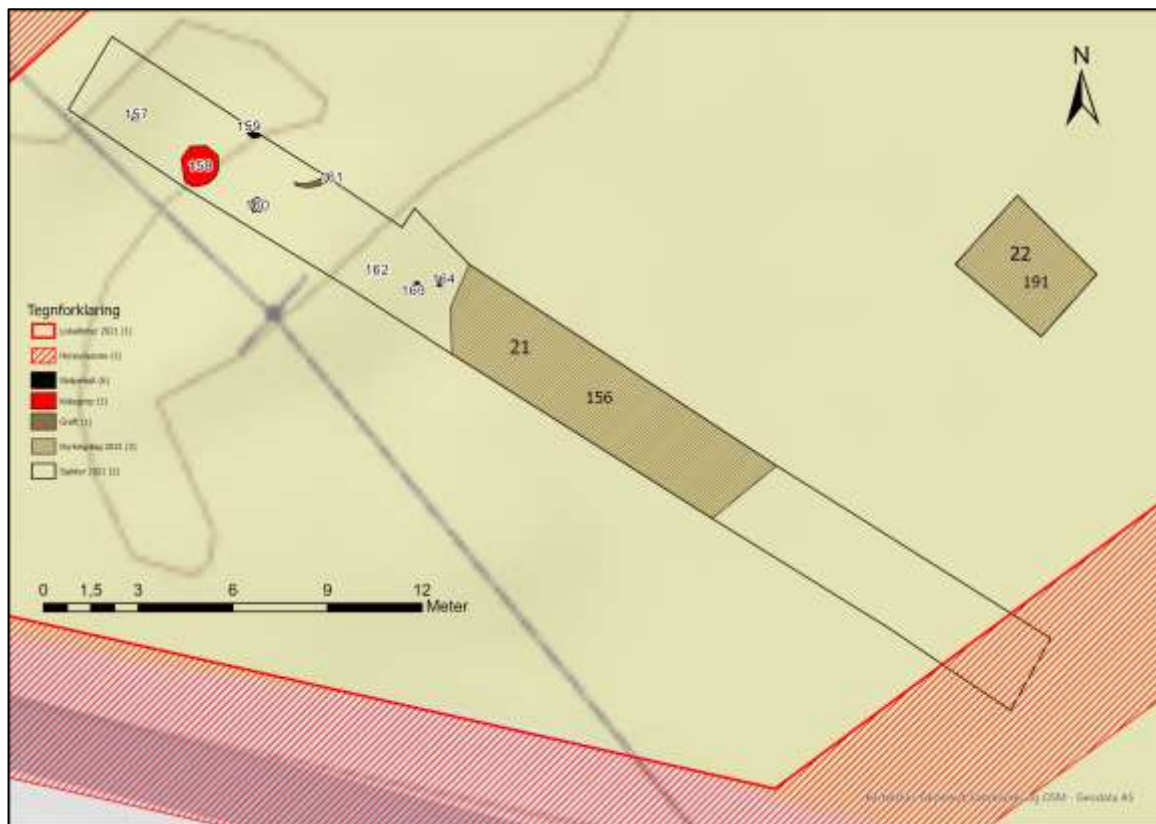
Stolpehull A132 er datert til 255 – 424 e.Kr., altså eldre jernalders romertid (med et hint av folkevandringstid). Dateringen er gjort på forkullet bjørk.

Sjakt 20

Stolpehull A167, sett mot sørøst. Merk at stolpehullet er steinskodd.

Sjakt 21

Sjakt 21 med anleggsspor, sett mot sørøst. Dyrkingslag A156 sin ca. utstrekning er markert med røde streker i sjaktekanten. Et par anleggsspor er nummerert. Helt sørøst i sjakta er undergrunnen omrotet (pga. det tidligere gårdstunet).

Dyrkingslag A156 sett mot sør. Profil markert.

Profilbilde: Dyrkingslag A156 sett mot sørvest. Dyrkingslaget ses som en ca. 10 cm tykk, mørkere stripe over lys undergrunn.

Stolpehull A157, sett mot sørøst.

Kokegrop A158, sett mot sørvest.

Stolpehull A159, sett mot nordøst.

Stolpehull A160, sett mot sørøst.

Grøft A161, sett mot sørøst.

Stolpehull A162, sett mot sørøst.

Stolpehull A163, sett mot sørøst.

Stolpehull A164, sett mot sørøst.

Sjakt 22

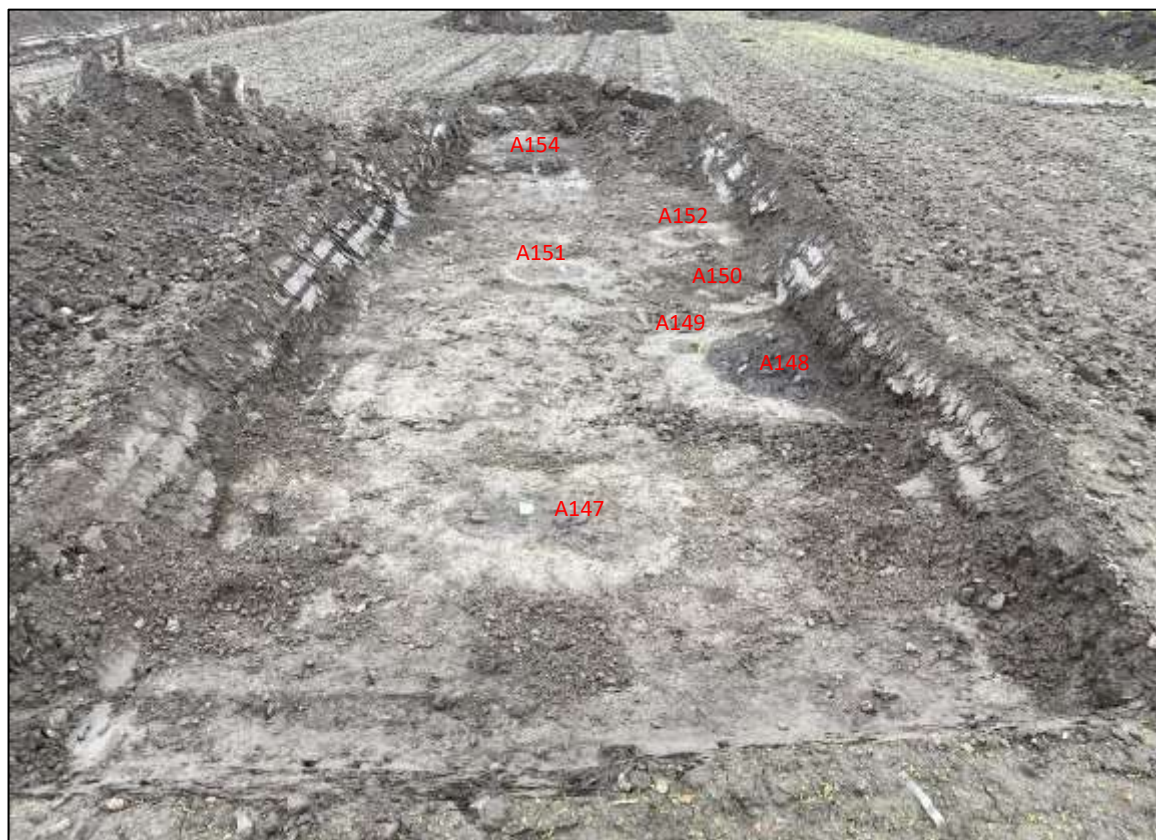
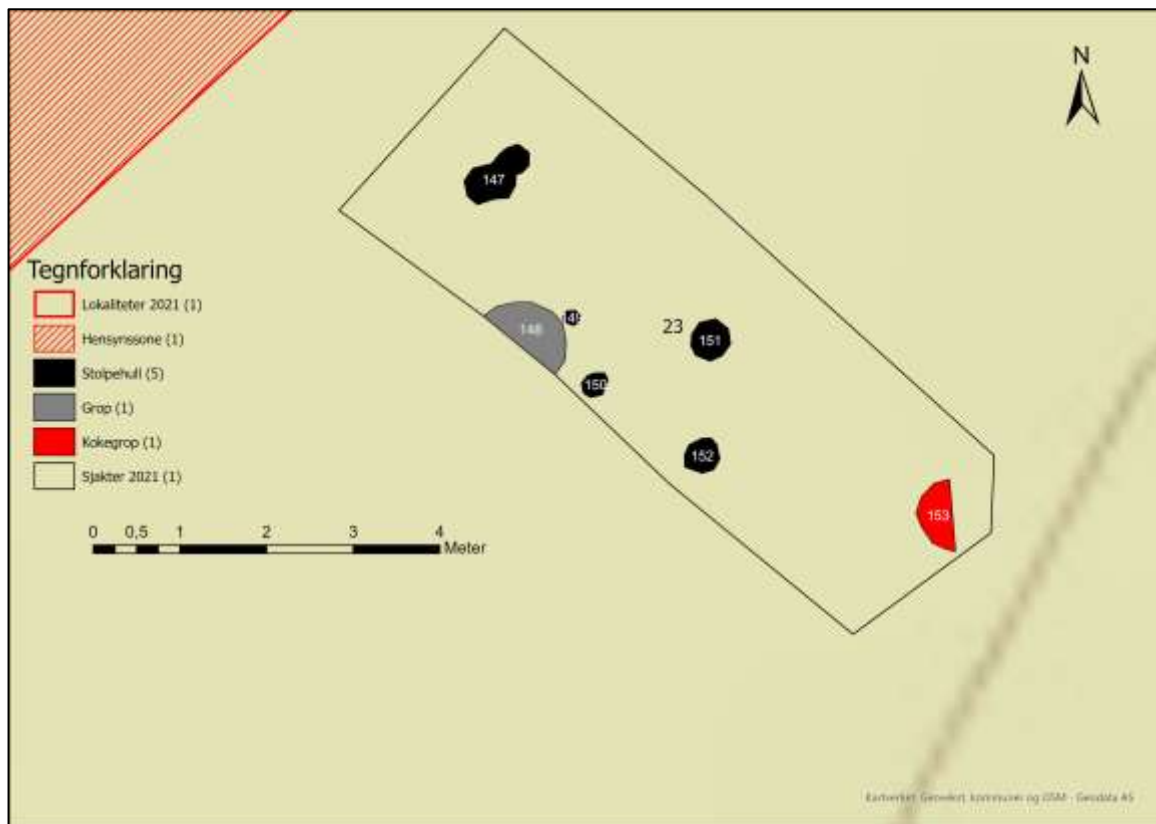

Sjakt 22 med dyrkingslag A191, sett mot sørøst.

Profilbilde: Dyrkingslag A191, mot sørvest. Dyrkingslaget er den mørkere stripen mellom brunlig matjord og undergrunnen.

Sjakt 23

Sjakt 23, med nummererte anleggspor, sett mot sørøst.

Stolpehull A149 (nederst) og grop A148, sett mot sørvest.

Stolpehull A150, sett mot sørvest.

Stolpehull A151, sett mot sørøst.

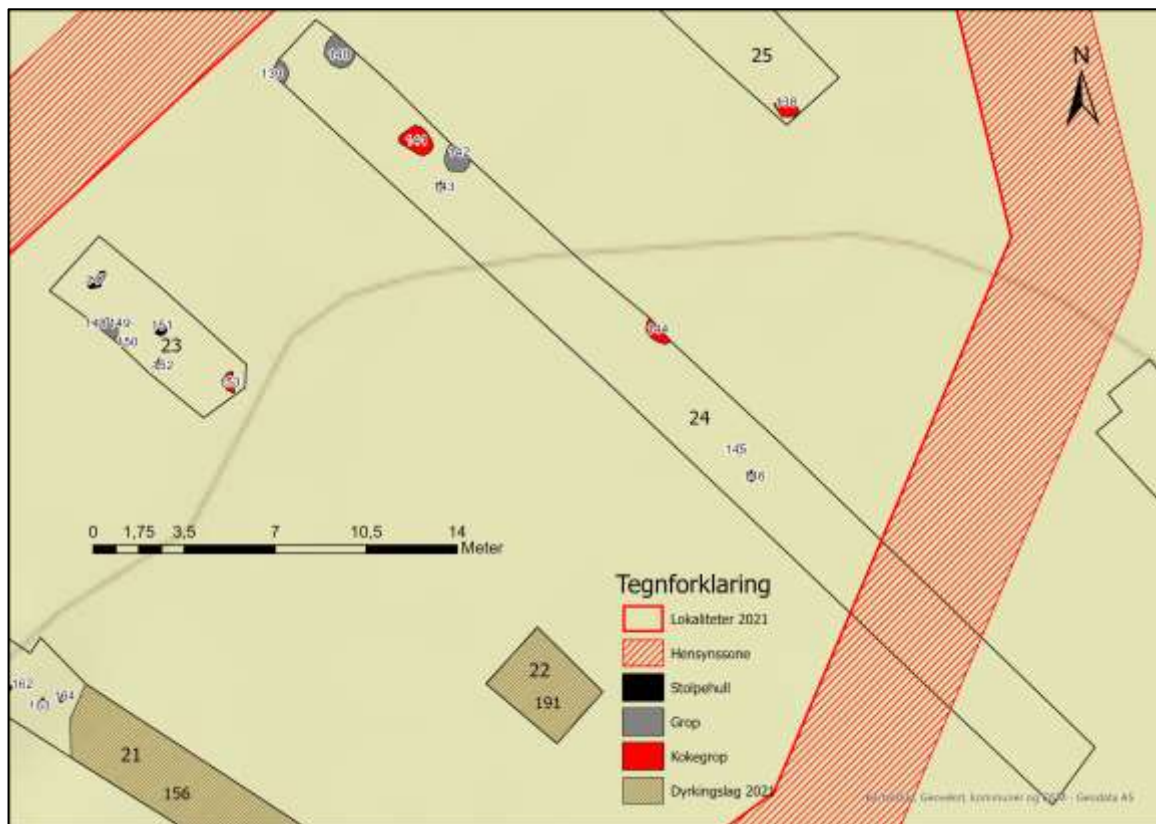

Stolpehull A152, sett mot sørøst.

Kokegrop A154, sett mot vest.

Sjakt 24

Anleggspor i sjakt 24, sett mot nordøst. De fleste er nummererte. Nederst (nordøst) i sjakta er undergrunnen omrotet.

Grop A139, sett mot vest.

Grop A140, sett mot nordøst. Den er delt av en drenggrøft.

Kokegrop A141, grop A142 og stolpehull A143, sett mot øst.

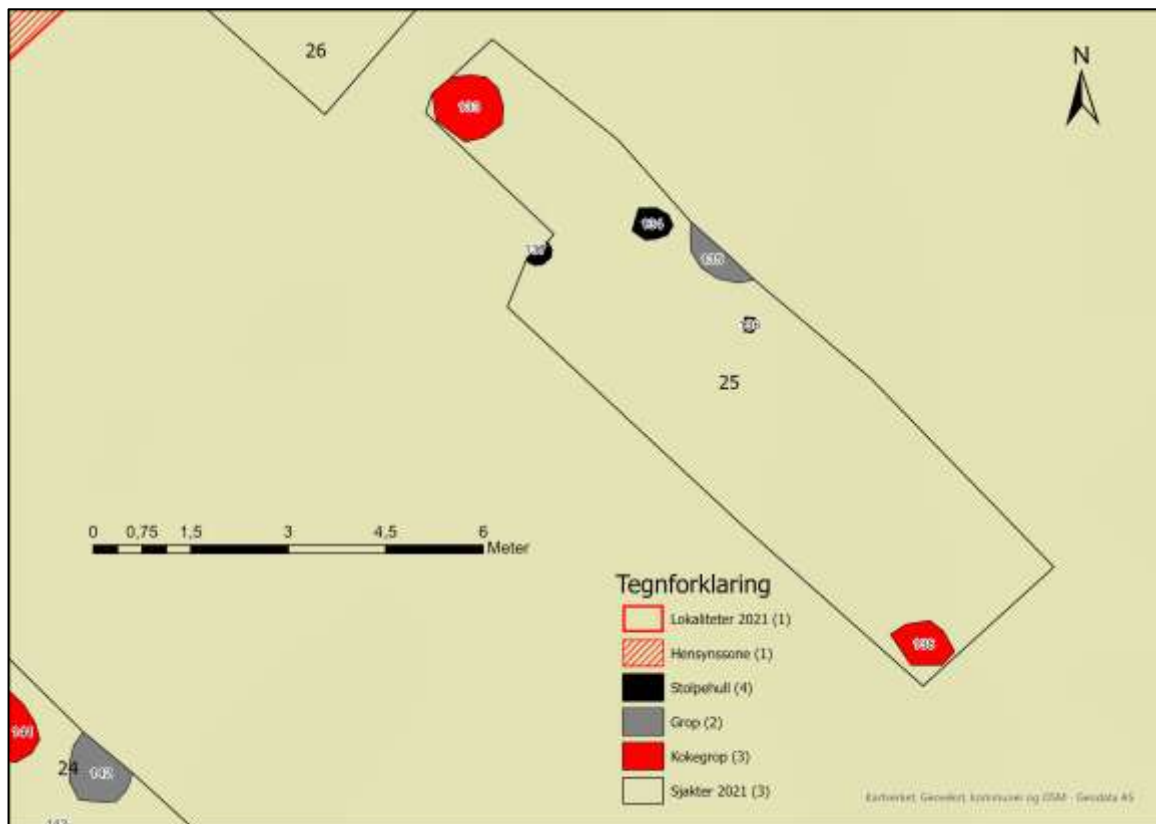

Kokegrop A141, sett mot øst.

Kokegrop A144, sett mot nordøst.

Sjakt 25

Del av kokegrop A133, sett mot nord.

Stolpehull A134, sett mot sørøst.

Grop A35 og stolpehull A136, sett mot sørøst. A135 er nok en ganske stor grop. Lengden målt i sjaktekanten er 132 cm. Forventet diameter bør være opp mot 2 meter. Funksjonen er uviss.

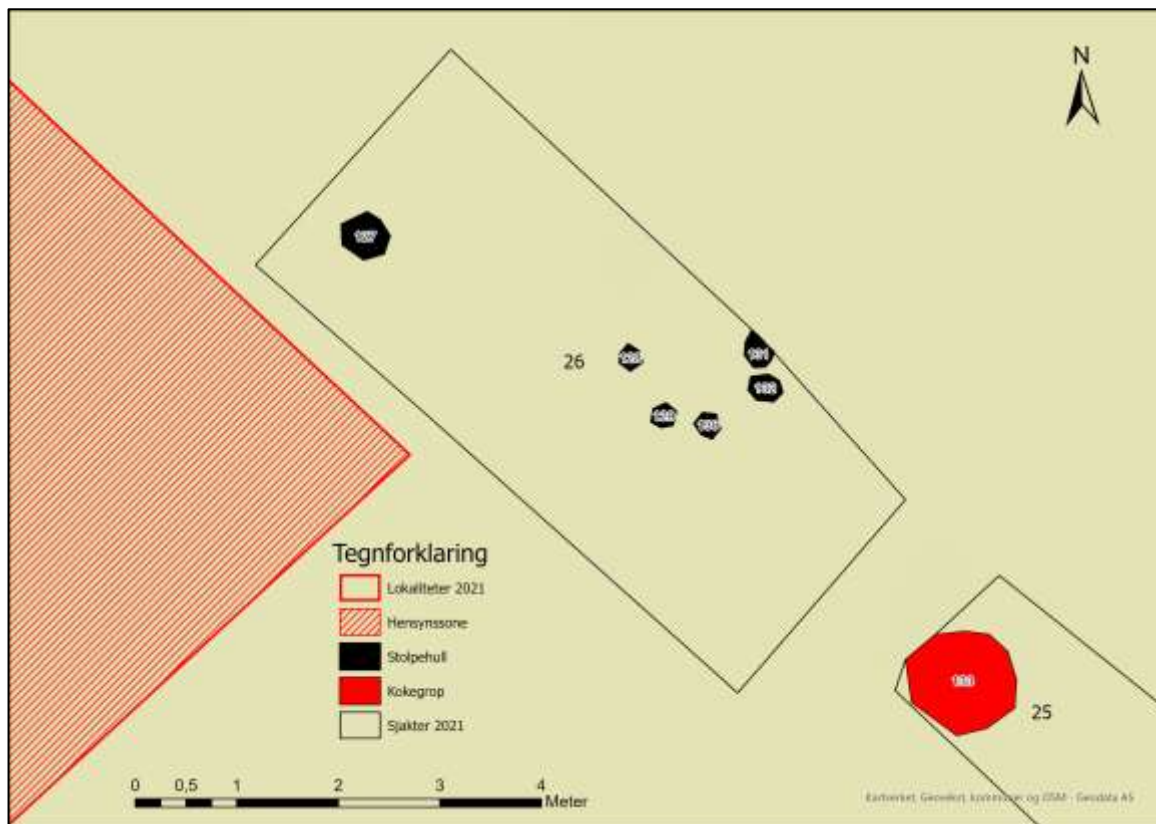

Stolpehull A137, sett mot nordvest.

Del av kokegrop A138, sett mot sør. Kokegropa er ikke avgrenset i sjakta og i tillegg dårlig fremrenset.

Sjakt 26

Sjakt 26 med nummererte anleggsspor, sett mot vestnordvest.

Stolpehull A127, sett mot sørøst.

Stolpehull A128, sett mot sørøst.

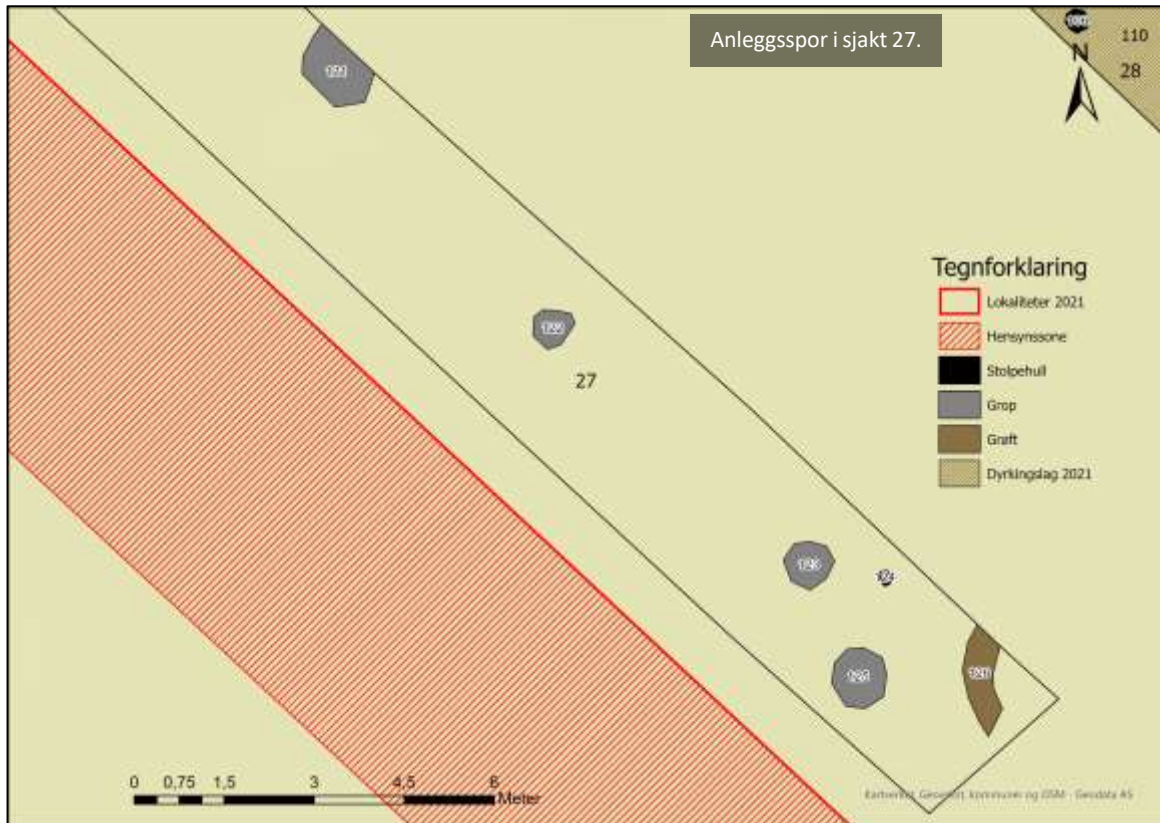

Stolpehullene A129, (til venstre) og A130, sett mot nord.

Stolpehullene A131, (til venstre) og A132, sett mot øst.

Sjakt 27

Anleggsspor i sjakt 27, sett mot nordvest.

Grop A121, sett mot nordøst.

Grop A122, sett mot sørøst. Dette kan også være en rest av dyrkingslag.

Grop A123, sett mot sørøst.

Mulig stolpehull A124, sett mot sørøst.

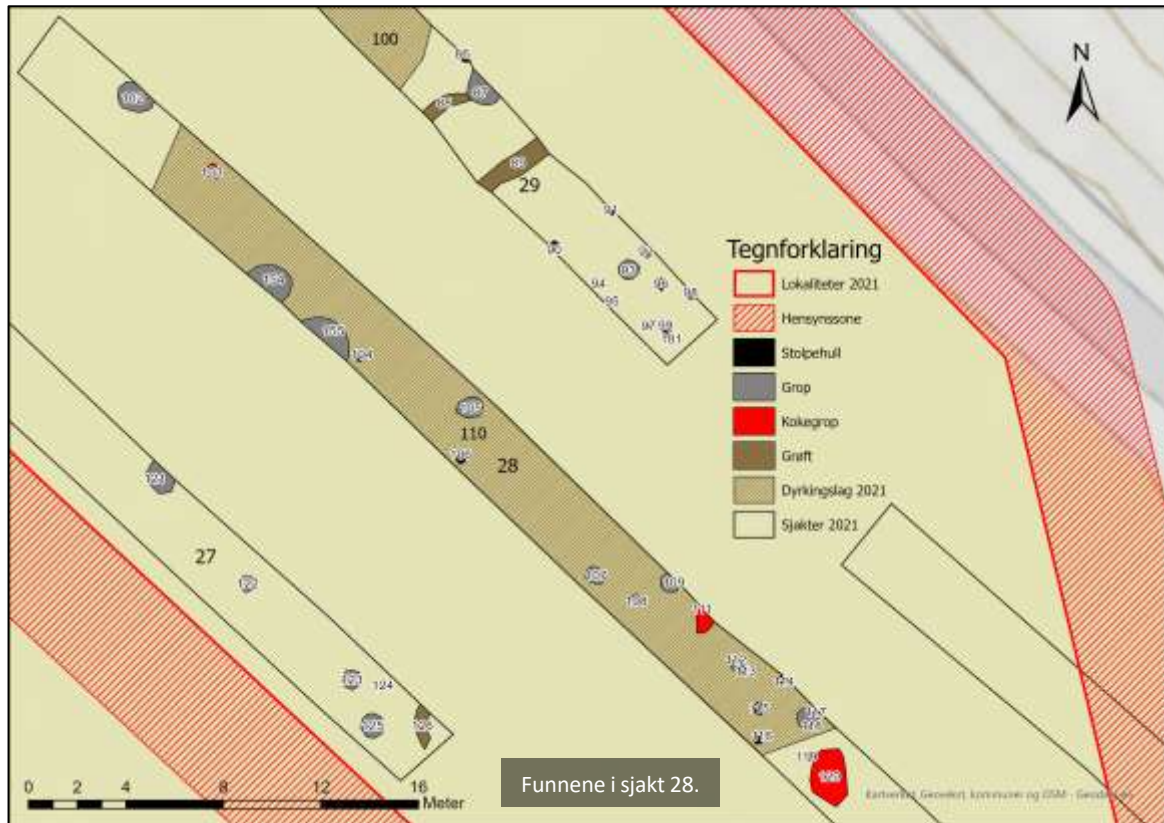

Grop A125, sett mot sørøst.

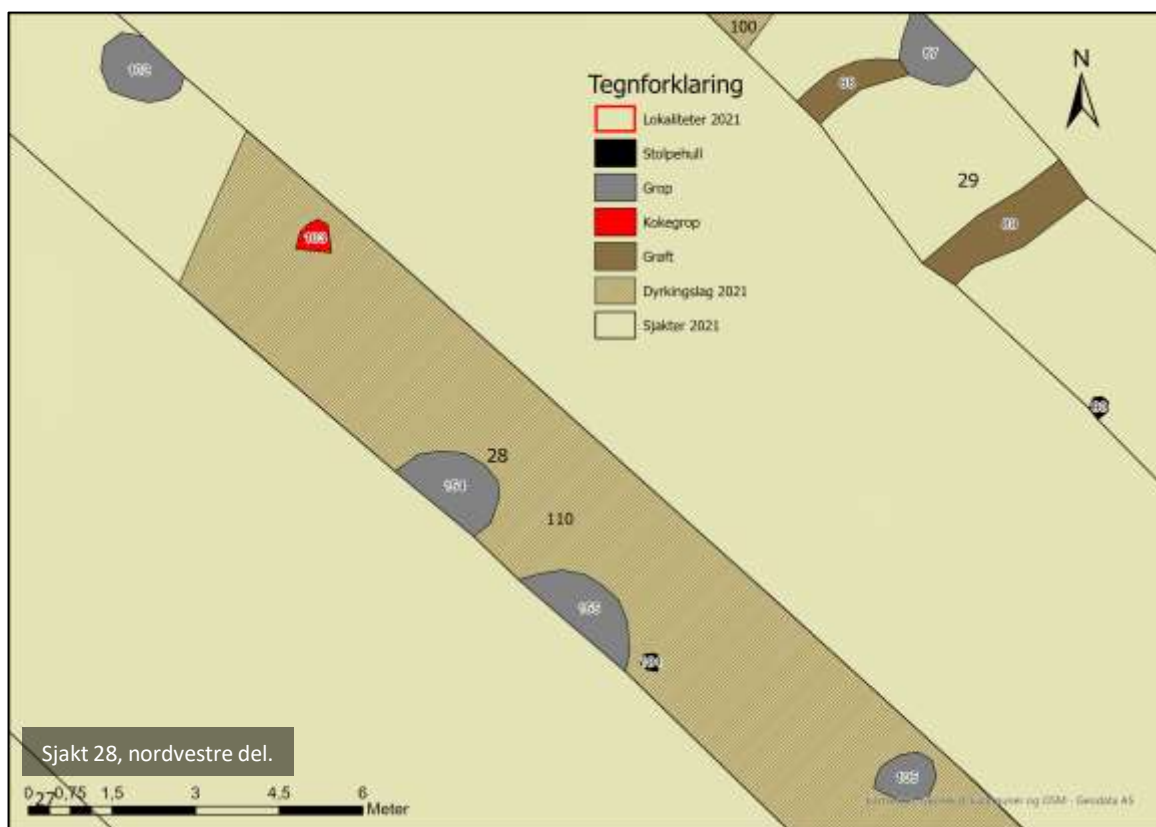

Grøft A126, sett mot sørvest.

Sjakt 28

Grop A102, sett mot nordøst.

Kokegrop A103, sett mot nord. Den er forstyrret av dreneringsgrøfter og er muligens anlagt oppå en eldre grop. Bare den nordligste delen av kokegropa er noenlunde bevart.

De forholdsvis store gropene A154 og A155, sett mot sørsørøst. Begge gropene var dekket av et tynt sjikt med dyrkingslag A110.

Grop A154 var dekket av dyrkingslag A110. Det ble spadd en profil i gropa, og tatt en kullprøve for datering. I profilen ses også dyrkingslaget, øverst. Mot sørvest.

Grop A155, sett mot sør. Også denne gropa var dekket av dyrkingslag A110 og både gropa og dyrkingslaget ses i profilen.

Profilbilde grop A154 og dyrkingslag A110, mot sørvest. Dyrkingslaget er gråere enn matjorden over, men lysere enn gropfyllen under. Dyrkingslaget ses mellom de to røde linjene.

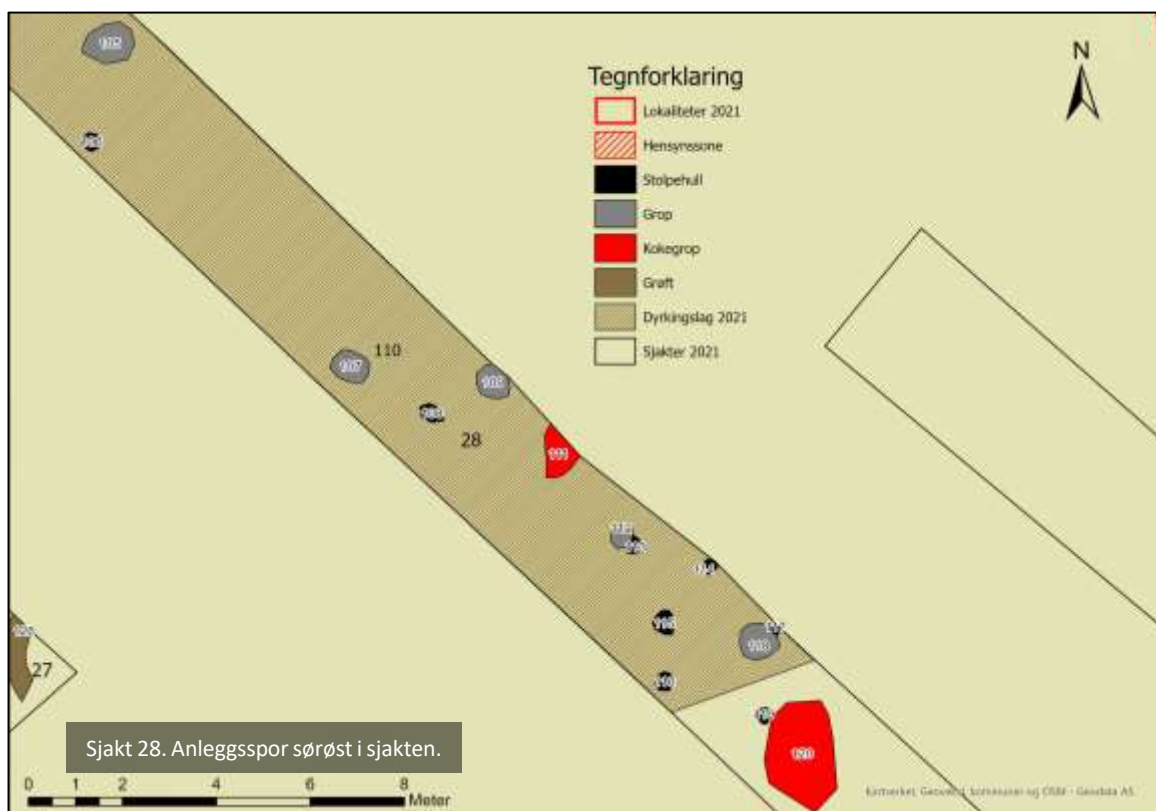
Stolpehull A104, sett mot sørøst.

Grop A105, sett mot sørøst.

Midtre del av sjakt 28, sett mot sørøst. Noen anleggsspor er nummerert.

Stolpehull A106 sett mot sørøst.

Grop A107, sett mot sørøst. Gropa ligger i dyrkingslag A110 og er dårlig reset. Den kan ha annen avgrensing, eller være flere anleggsspor

Stolpehull A108 sett mot sørøst.

Grop A109 sett mot sørøst.

Kokegrop A111 er delt av en grøft. Mot nordøst.

Grop A112 og stolpehull A113, sett mot nordøst.

Stolpehull A114, sett mot nordøst. Under opprensing ble det funnet flere skår av keramikk i anlegget.

A115 er tolket som to stolpehull. Mot sørøst.

Stolpehull A116 er steinskodd. Mot sørøst.

Stolpehull A117 (til venstre) og grop A118, sett mot sørøst.

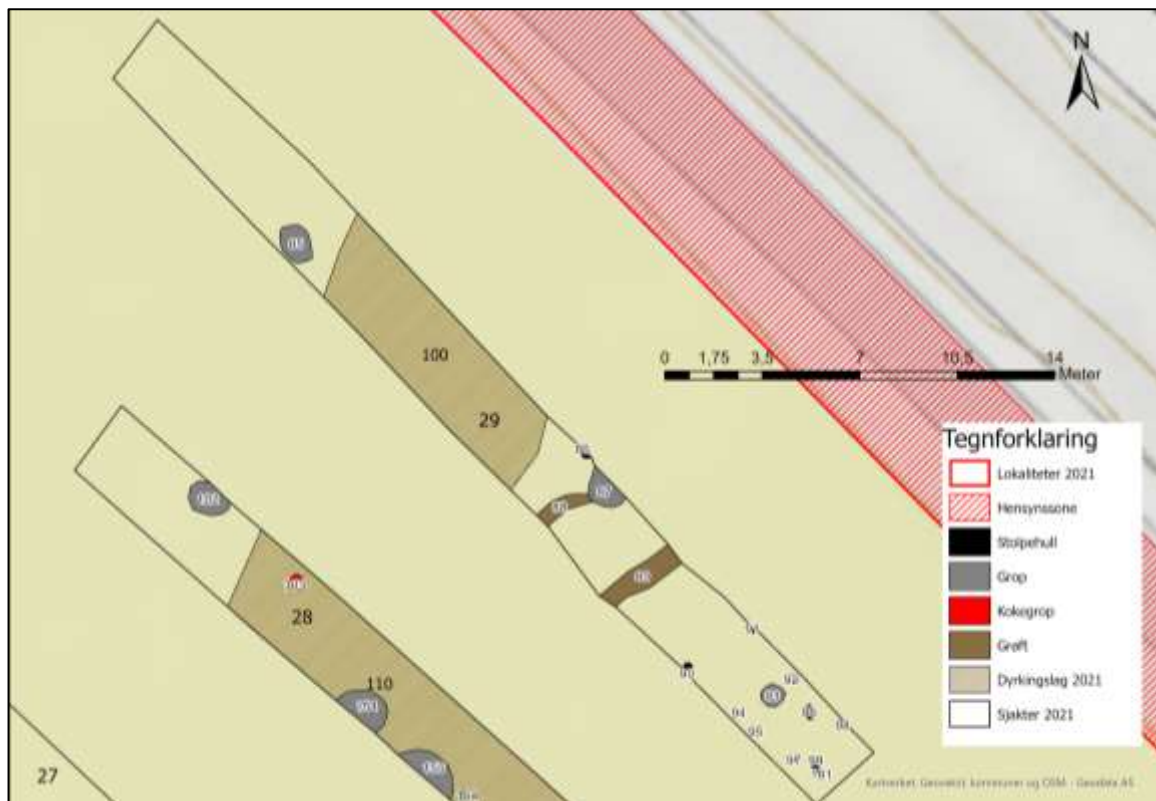

Stolpehull A119, sett mot sørvest. Anlegget har status som stolpehull. Det ligger inntil en stor flat stein og den store kokegropa A120. A119 kan være et større anlegg. Det ble ikke gjort noen større opprensing rundt steinen, der det lå en del løsmasser.

Den store kokegropa A120, sett mot nord. Et stykke sørøst for A120 er undergrunnen i sjakta forstyrret og omrottet.

Sjakt 29

Sørøstre del av sjakt 29, sett mot sørøst. I forgrunnen ses grøft A89. Tørke etter regn gjorde undergrunnsilten steinhard i sjakta. A89 kan være et langstrakt anlegg som er ødelagt av en drengroft, eller bare drengroft. Over krafsa ses anleggssporene A90 – A101, som er stolpehull, pålehull og groper. Et sted mellom sjakt 29 og den påfølgende sjakten, mot sørøst, blir undergrunnen forstyrret og omroret. I dette området lå det et gårdstun, for noen år siden. I hjørnet på jorden, opp ved jernbanesporet, rundt der den hvite masta i bildet står – ble det i 1995 undersøkt en rik vikingtidsgrav og stolpehull. Noen anleggspor er nummererte.

Midtre del av sjakt 29, sett mot nord. Anleggssporene er nummererte. Mye av dyrkingslag A100 ble fjernet i sjakta. Det var også bare noen få cm tykt, og stedvis kun bevart i lommer. A100 ses opp til venstre i bildet. Sjakta ble senere forlenget mot nordvest.

Grop A86 er delt av en drenggrøft. Mot vest.

A86, tolket som stolpehull, men kan være grop. Bildet er tatt mot nordøst.

Grop A87 og grøft A88 som går inn i den. Mot nordøst

Stolpehull A90, sett mot sørøst. Etter tørken var det vanskelig å se noen nedgraving rundt steinene. Kanskje er dette kun et par steiner i undergrunnen?

Stolpehull A91, sett mot nordøst.

Stolpehull A92, sett mot nordøst.

Grop A93 og pålehullene A94 og A95, sett mot sørvest.

Stolpehull A96 er steinskodd. Mot sørøst.

Stolpehull A98, sett mot sørøst.

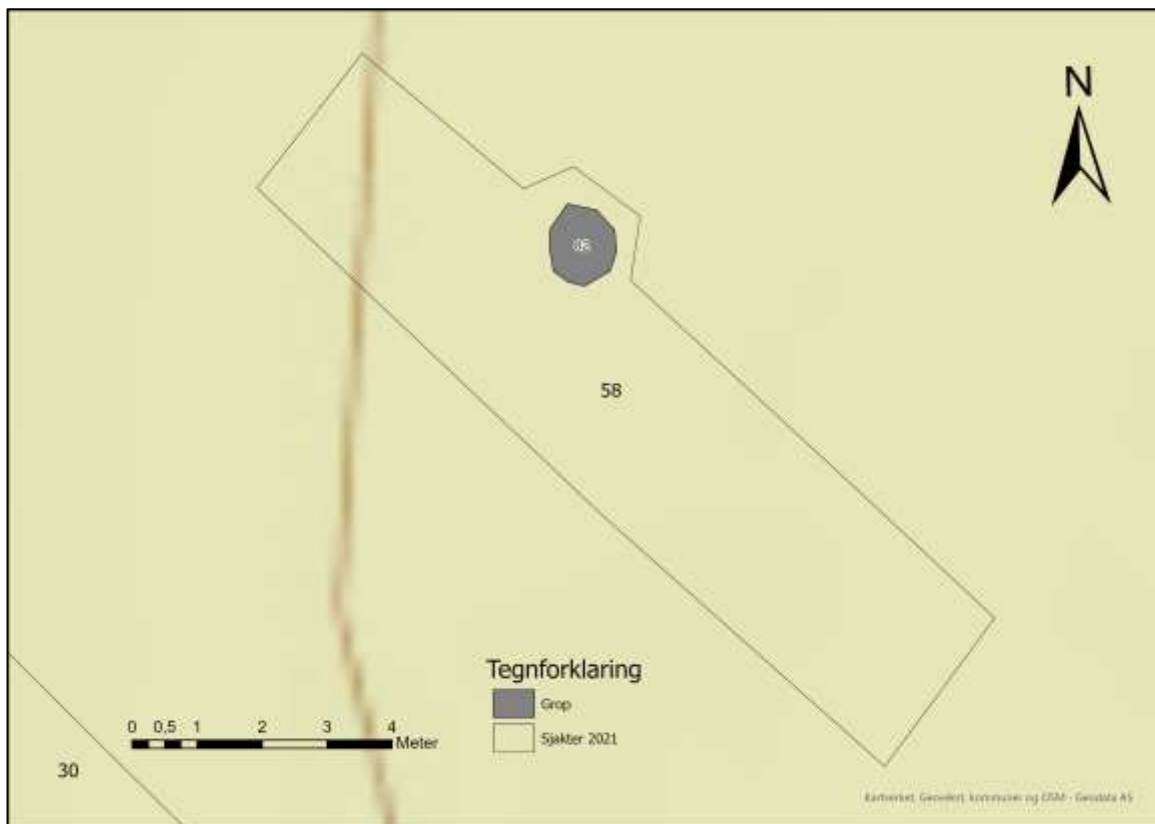

Stolpehullene A99 (til høyre) og A101. Mot vest.

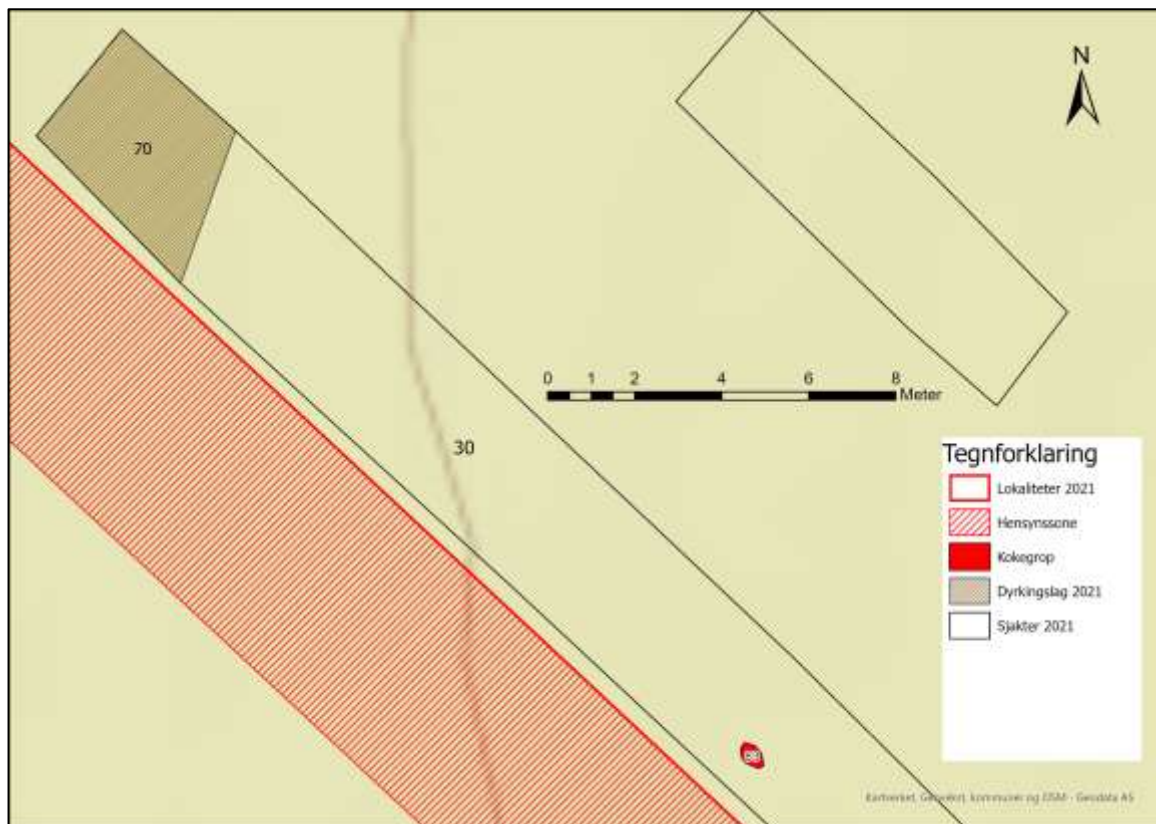
Stolpehullene sørøst i sjakt 29, sett mot sørøst.

Sjakt 58

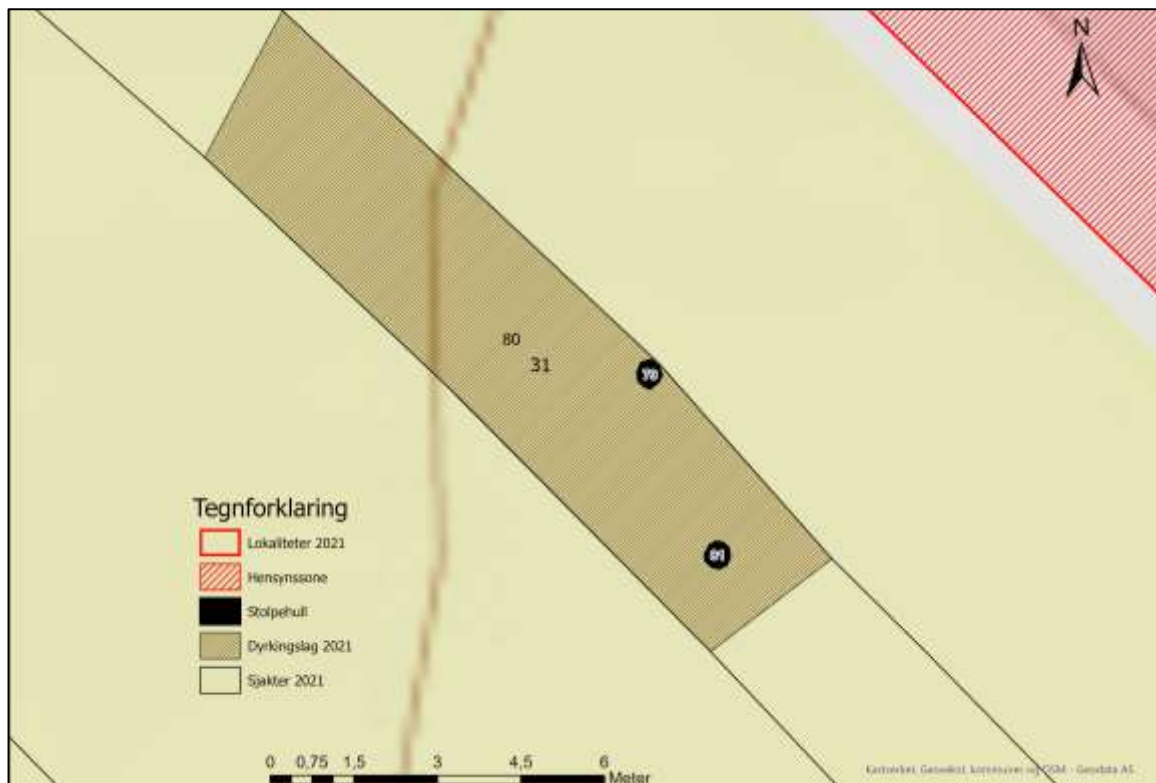
Grop A82 i sjakt 58, sett mot nordøst.

Sjakt 30

Sjakt 30 ligger i den vestvendte skråninga der det store dyrkingslaget A70 er påvist i mange sjakter. Dyrkingslaget ses også nordvest i sjakt 30, men ikke på dette bildet. A83 er trolig restene av en kokegrop. Mot sørøst.

Sjakt 31

Sjakt 31 ligger i den vestvendte skråninga, der det store dyrkingslaget A70 er påvist i mange sjakter. I sjakt 31 påviste vi dyrkingslaget A80, som trolig skal relateres til A70. Vi fjernet deler av laget i sjakta og fant ardspor under det. Det dukket det også opp et par strukturer som minner mistenkelig om stolpehull. Selv om terrenget her er skrånende, er det noe flatere i denne delen av sjakta. Sørøst for stolpehullene er undergrunnen omrotet, etter oppføringen av en el-mast. Muligvis er det påfylte masser vi ser rett sørøst for stolpehull A81. Bildet er tatt mot øst.

Stolpehull A79, sett mot sørøst. Merk ardsporene nederst i bilde.

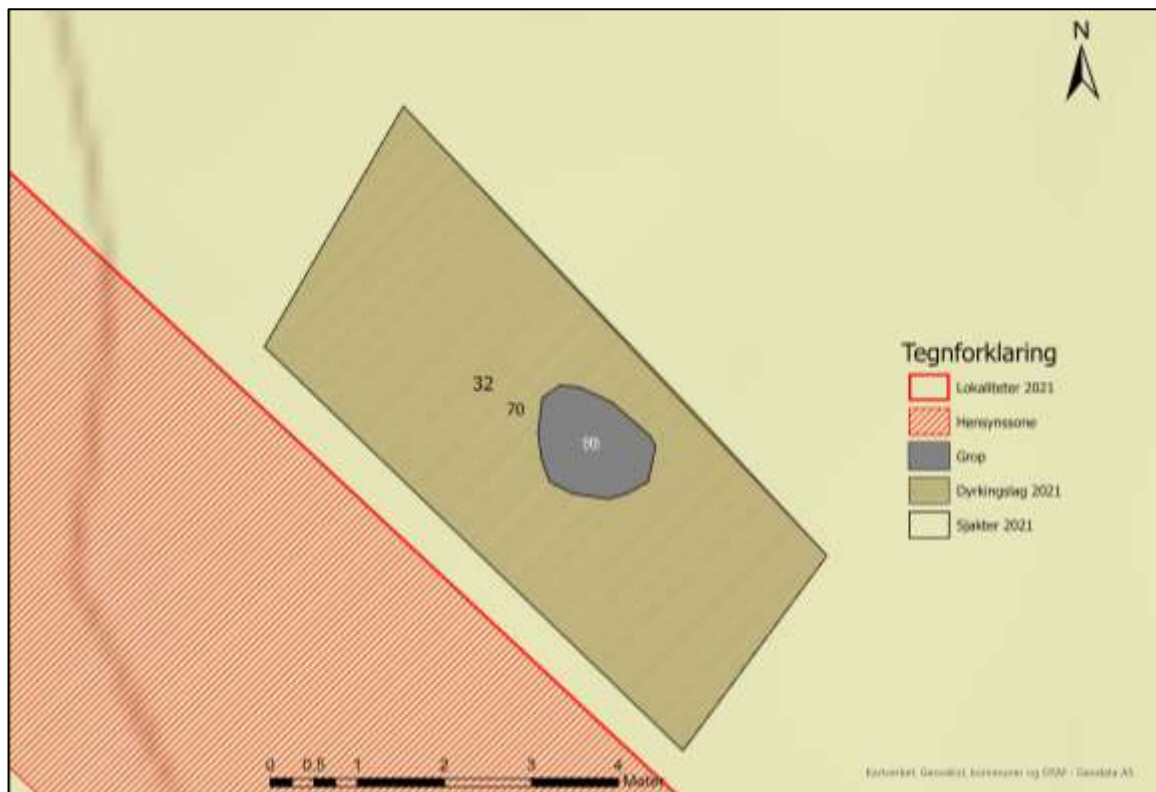

Stolpehull A81, sett mot sørøst.

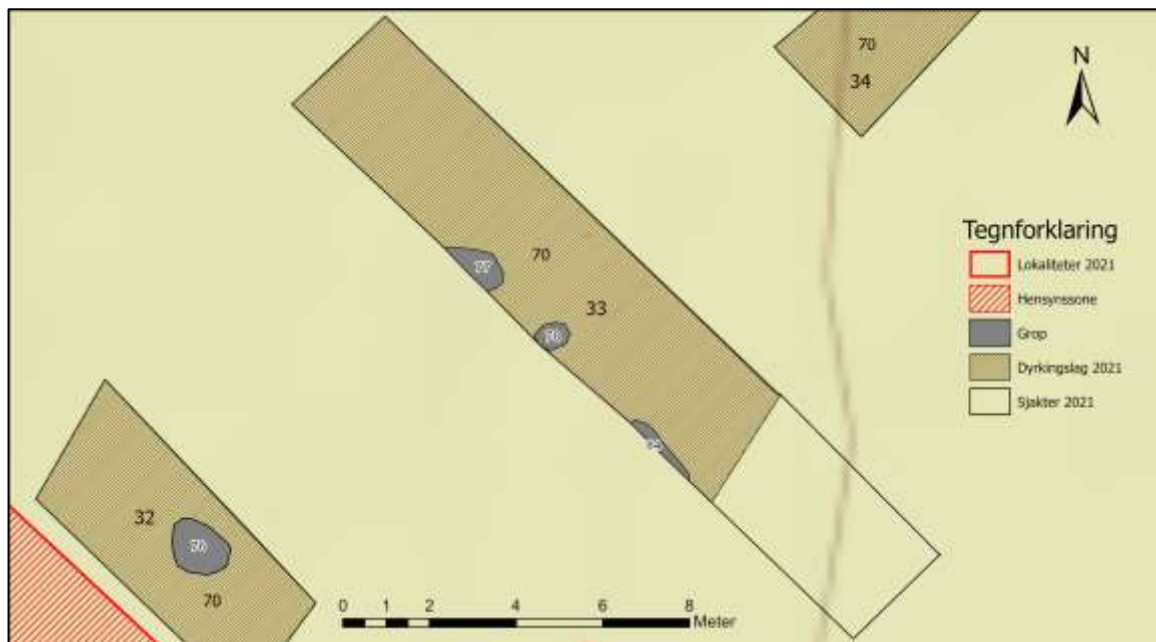
Sjakt 31, sett mot sørøst.

Sjakt 32

Sjakt 32, med grop A76, sett mot sør. Grop A76 lå under dyrkingslag A70, som er 5 – 10 cm tykt i denne sjakta. Den er delt i to av en drensgrøft.

Sjakt 33

Gropene A77 (til høyre) og A78, sett mot sørvest. Begge gropene var dekket av dyrkingslaget.

Sjakt 36

I sjakt 36 ble dyrkingslag A70 bevart, så godt som mulig. Toppen av laget ble reset for moderne åkerjord med krafse og graveskei. Det ble gravd en prøverute i nordøstre sjaktekant og profilen ble fotografert og beskrevet. Herfra tok vi ut en trekullprøve for radiologisk datering. Trekull fra bunnen av dyrkingslaget er datert til yngre bronsealder. Under dyrkingslag, i prøveruta påviste vi ardsplor.

Opprenset del av sjakt 36, med dyrkingslag A70, sett mot sørøst. Sørøstlig avgrensning ses i sjakt 33, ovenfor i bildet. Profilen som er beskrevet, og ses på bildene nedenfor, er markert.

Profilbilde, dyrkingslag A70. Tykkelsen her er 20 cm. Det er gråsvart og gråbrunt, og blir lysere grått mot bunnen. Det inneholder trekull, stein, biter av skjørbrent stein og det ble observert brent bein i det, under opprensing. Mot nordøst.

Bildet visere ardsplor under dyrkingslaget, i prøveruta. Mot øst.

Sjakt 38

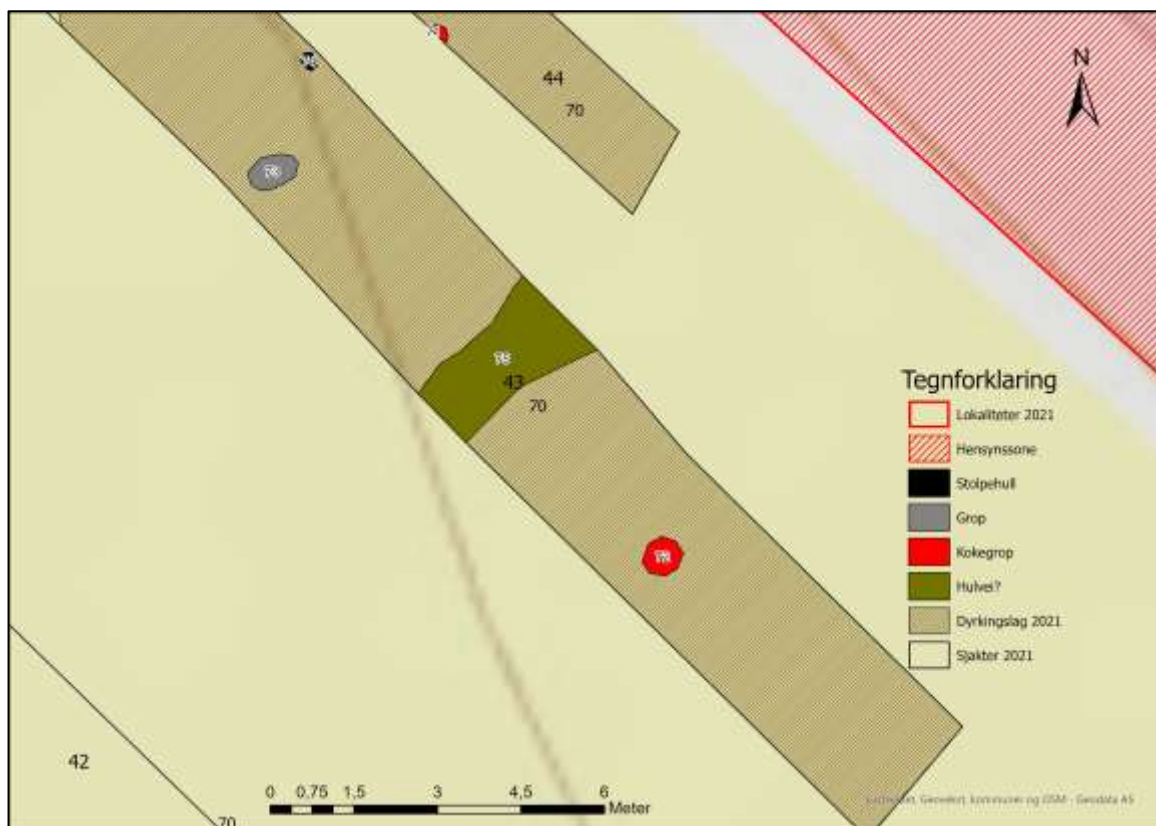

Sjakt 38, med dyrkingslag A70, sett mot nordvest. Dyrkingslaget er fjernet i sørøst og ardspor dukker opp.

Sjakt 38, med dyrkingslag A70, sett mot nordøst. Her er noen ardspor rensset frem.

Sjakt 43

Sjakt 43, med dyrkingslag A70 under avdekking. Kokegrop A72 og mulig hulvei A75 er nummererte. Mot vest. Dyrkingslaget ble fjernet i den nordvestre delen av sjakta.

Sjakt 43, med dyrkingslag A70 under avdekking. A75 er nylig avdekket. A75 er en grå, grøftlignende stripe som krysser sjakta. Den har litt høyere innslag av humus dyrkingslaget over. Bredden er rundt 175 cm. Vi gravde et lite sonderingshull i strukturen. I hullet er dybden på A75 23 cm. Det var en del trekull mot bunnen. A75 er tolket som en mulig hulvei, men det er et lite skudd i blinde. Det kan også være en grøft eller et gammelt bekkefar.

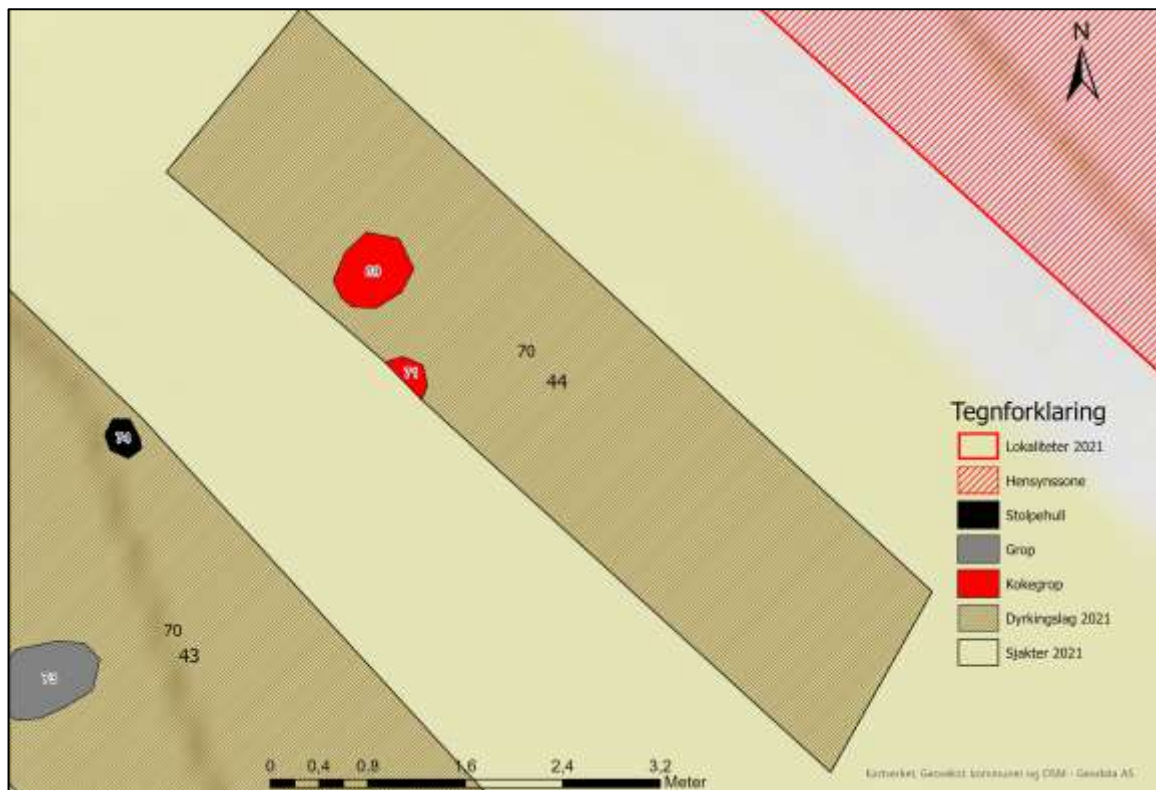

Grop A73 og stolpehull A74, sett mot nordøst. I midtre del av sjakt 43 er dyrkingslag A70 kun få cm tykt. Da det ble fjernet dukket det opp noen spredte ardspor og to strukturer. De har omtrent samme farge og sammensetning som dyrkingslag over. I tolkingen er det forbehold om at dette er lommer av dyrkingslag, kanskje som følge av gamle steinopttrekk.

Stolpehull A74, sett mot nordøst. A74 er den eneste strukturen i området som ligner på et stolpehull. Kanskje er det et pålehull eller et gammelt steinopttrekk.

Sjakt 44

Kokegrøpene A69 og A71 og dyrkingslag A70 i sjakt 44. Kokegrøpene var synlige i dyrkingslaget og er muligens anlagt i det. Deler av dyrkingslaget er bevart i sjakta. I de fleste sjaktene der dyrkingslag A70 er påvist, lot vi dyrkingslaget ligge. Også i disse sjaktene kan dyrkingslaget skjule anleggsspor. Som sjaktene 43 og 44 viser er det iallfall et kokegrøpfelt i det nordre hjørnet av Lokalitet 7. Bildet er tatt mot vest.

F10 er tre keramikkskår, trolig fra samme kar. F11 er en flintbit. Mere fant vi ikke på Lokalitet 7.

Anleggsliste Lokalitet 7, ID285076, Rør nordre					
D: = diameter, Dy = Dybde					
A.nr:	Askeladden ID:	Sjakt:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
69	285076-1	44	Kokegrop	Sirkulær. Trekull, skjørbrent stein. I dyrkingslag A70	65 x 65
70	285076-2, -103, -104, -105, -106, -107, -108, -109, -110, -111, -112,	30, 31, 32, 33, 34, 35,	Dyrkingslag	Påvist i til sammen 14 sjakter. Kun avgrenset mot sørvest og sørøst. Beregnet areal innenfor planområdet, på sørvestsiden av jernbanen, er rundt 1890 m ² . Nordvest – sørøstlig lengde er 67 m.	Tykkelse: >20

	-113, -114	36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44		<p>Har trolig sammenheng med dyrkingslaget ID230298 på motsatt side av jernbanen.</p> <p>Grå, gråsvart og gråbrun humusholdig sand, trekull, stein, skjørbrent stein, brent bein. Trolig flere dyrkingsfaser. Ardspor observer et par steder. Stedvis anleggsspor under og i dyrkingslaget.</p> <p>Profil sjakt, farge og tykkelse: Under moderne matjord: 4 cm gråbrunt topplag – over 12 cm mørkere, gråsvart – over brunlig og gråbeige bunnlag med ardspor. Undergrunn av gråbeige, grovkornet sand. Bunnlaget datert til 1109 – 916 f.Kr., yngre bronsealder - på forkullet bjørk.</p>	
71	285076-3	44	Kokegrop	I sjaktekant. I dyrkingslag A70. Trekull, skjørbrent stein.	Diameter >45
72	285076-4	43	Kokegrop	Sirkulær. Trekull, mye skjørbrent stein. I dyrkingslag A70.	75 x 75
73	285076-5	43	Grop	Oval. Homogen, mørk grå, humusholdig sand, trekull. Et par steiner. I dyrkingslag A70.	73 x 57
74	285076-6	43	Stolpehull?	Sirkulær. Homogen, mørk grå, humusholdig sand, trekull. Profil: Jevnt buet, fyll som i plan. I dyrkingslag A70.	31 x 28 x 13
75	285076-7	44	Hulvei?	Homogen, mørk grå, humusholdig sand, trekull. I dyrkingslag A70. Litt mer høyere innslag av humus enn i dyrkingslaget. Mye trekull mot bunnen. Grøft? Gammelt bekkefar?	Bredde 175 Dybde >23
76	285076-8	32	Grop	Homogen, mørk grå, humusholdig sand, trekull, småstein. Delt av drenggrøft. I dyrkingslag A70.	140 x 110
77	285076-9	33	Grop	Gråbrun, humusholdig sand, trekull, småstein – inntil stor stein. Delt av drenggrøft. I dyrkingslag A70.	>144 x >127
78	285076-10	33	Grop	Mørk grå og gråbrun, humusholdig sand, trekull, småstein. I dyrkingslag A70.	>75 x 55
79	285076-11	31	Stolpehull?	Sirkulær. Grå og mørkere grå, humusholdig sand, trekull, småstein. I dyrkingslag A80, i område med ardspor. Steinopttrekk?	47 x 47 x >13
80	285076-12	31	Dyrkingslag	Grå og gråbrun, humusholdig, sand, stein, trekull. Stedvis delvis fjernet under avdekking. Ardspor under dyrkingslaget. Er nok del av det store dyrkingslaget A70.	Tykkelse: 8 Utbredelse i sjakt er 14 m

81	285076-13	31	Stolpehull	Sirkulær. Grå humusholdig sand, stein, trekull, leire, brent leire. I dyrkingslag A80.	49 x 49
82	285076-14	58	Grop	Sirkulær. Grå og gråbrun, humusholdig silt, trekull, steiner.	110 x 110
83	285076-15	30	Kokegrop?	Oval. Bunn av kokegrop? Grå silt, trekull, stein, skjørbrent stein.	70 x 50
84	285076-16	33	Grop	Stor grop? Liten flik synlig i sjaktekant. Grå, humusholdig silt, trekull.	>193
85	285076-17	29	Grop	Oval. Grå humusholdig silt, trekull, småstein.	Bredde: >53
86	285076-18	29	Stolpehull	Mørk grå, humusholdig silt, trekull, småstein.	Diameter >48
87	285076-19	29	Grop	Grå leire/silt, trekull, stein, og mulig skjørbrent stein. Grøft A88 går inn i anlegget. Vanskelig å se klar stratigrafi, men A87 er trolig yngst.	Diameter ca. 165
88	285076-20	29	Grøft	Lett buet. Lys grå leire/silt, trekull. Virker å gå nordvestover fra A87 og muligvis til annen grop?	Bredde ca. 60
89	285076-21	29	Grøft?	Mulig grøft som er ødelagt av drenggrøft. Muligvis kun moderne drenggrøft. Vanskelig å avgjøre pga. tørke.	
90	285076-22	29	Stolpehull?	Mulig steinskodd stolpehull eller jordfast stein. Var så inntørket under dokumentasjonen at den regnes som ganske usikker.	Diameter ca. 45
91	285076-23	29	Stolpehull	Sirkulær. Gråsvart silt, trekull, stein.	Diameter >50
92	285076-24	29	Stolpehull?	Fullstendig inntørket. Sirkulær. Grå silt, stein.	33 x 31
93	285076-25	29	Grop	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig, silt, trekull, småstein.	Ca. 90 x 85
94	285076-26	29	Pålehull?	Sirkulær. Grå silt.	20 x 17
95	285076-27	29	Pålehull?	Sirkulær. Grå silt.	20 x 18
96	285076-28	29	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Grå humusholdig silt, trekull, skjørbrent stein.	53 x 50
97	285076-29	29	Pålehull?	Sirkulær. Grå silt.	20 x 20
98	285076-30	29	Stolpehull	Gråsvart humusholdig silt, trekull, småstein. Kuttet av drenggrøft.	Diameter >35
99	285076-31	29	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand, trekull, stein. Trolig steinskodd.	45 x 45
100	285076-111	29	Dyrkingslag	Tynt lag av gråbrun, humusholdig, sand med trekull og stein. Mørkere og gråere enn matjorden over. Massivt sentralt,	Tykkelse rundt 5

				bevart flekkvis ytterst. Delvis fjernet i sjakta. Trolig enden av dyrkingslag A110.	
101	285076-32	29	Stolpehull	Sirkulær. Grå sand, trekull. Mørkere sentralt, stolpeavtrykk?	27 x 25
102	285076-33	28	Grop	Trolig oval. Grå, humusholdig silt, trekull, småstein.	Diameter 155
103	285076-34	28	Kokegrop	Rest av kokegrop. Trekull og skjørbrent Stein. Ødelagt av drengroft i nordvest og grop (ikke dokumentert, muligvis forhistorisk) i sør. Noe kokegrop bevart også under gropa. I dyrkingslag A110.	
104	285076-35	28	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Grå, humusholdig silt, trekull, stein.	38 x 37
105	285076-36	28	Grop	Herjet av to grøfter. Grå, humusholdig sand/silt, trekull, brent leire, stein	>115
106	285076-37	28	Stolpehull	Sirkulær. Grå, humusholdig sand/silt, trekull, stein. Lysere grå i randen.	45 x 41
107	285076-38	28	Grop	Oval. Grå, humusholdig sand/silt, trekull, stein. Mulig gammelåkerrest.	85 x 65
108	285076-39	28	Stolpehull?	Ansamling stein og skjørbrent stein, grå silt, trekull. Muligvis bare gammelåker.	
109	285076-40	28	Grop	Trolig sirkulær. Grå, humusholdig sand, mye trekull, stein.	Diameter 80
110	285076-112	28	Dyrkingslag	Var bevart helt eller flekkvis i sjakta. En del dyrkingslag fjernet under avdekking. Anleggsspor i og under. Mørk, gråbrun, humusholdig sand, trekull, stein, skjørbrent stein. Utbredelse ca. 36 m. F11 flint.	Tykkelse opptil 8
111	285076-41	28	Kokegrop	Rest av kokegrop i dyrkingslag 110. Kuttet av grøft i vest. Trekull og skjørbrent stein.	>95
112	285076-42	28	Grop	Trolig kokegrop, eventuelt grop eller stolpehull? i dyrkingslag 110. Grå sand, trekull, skjørbrent stein. Relasjon til A113.	Diameter 52
113	285076-43	28	Stolpehull?	Mulig stolpehull, da trolig eldre enn grop A112, men kan være del av gropa? Grå sand med trekull.	Diameter 40
114	285076-44	28	Stolpehull	I tynt sjikt dyrkingslag A110. Sirkulær. Grå sand, trekull, småstein biter av skjørbrent stein. F10 keramikk.	35 x 35 x >10
115	285076-45	28	Stolpehull	Muligvis dobbel. Grå, humusholdig sand, trekull, småstein, skjørbrent stein, brent leire.	Diameter 56
116	285076-46	28	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Mørk, grå, humusholdig sand, trekull, småstein,	47 x 43

				skjørbrent stein, brent leire. Sneiet av drensgrøft i sørvest. Datert til 37 f.Kr. - 201 e.Kr., eldre jernalders romertid - på forkullet bjørk. Også eik i prøven.	
117	285076-47	28	Stolpehull?	Litt diffus, lys, grå silt, trekull, brent leire. Virker å være eldre enn grop A118.	Diameter Ca. 30
118	285076-48	28	Grop	Sirkulær. Grå silt, trekull, brent leire, småstein.	85 x 85
119	285076-49	28	Stolpehull?	Mulig stolpehull inntil kokegrop A120 og stor stein. Grå, trekull, stein, steinskodd?	Diameter ca. 37
120	285076-50	28	Kokegrop	Trolig en stor kokegrop, men kan være flere mindre. Mye trekull, skjørbrent stein. Kuttet av to drensgrøfter.	Diameter Ca. 240
121	285076-51	27	Grop	Gråbrun, sand/silt, trekull, brent leire, stein.	Diameter Ca. 135
122	285076-52	27	Grop	Pæreformet, grå silt, trekull, småstein. Kan være rest av dyrkingslag.	75 x 66
123	285076-53	27	Grop	Sirkulær. Gråbrun, sand/silt, trekull, småstein.	82 x 82
124	285076-54	27	Stolpehull	Sirkulær. Grå silt, trekull.	27 x 24
125	285076-55	27	Grop	Sirkulær. Lys gråbrun, humusholdig, sand/silt, trekull, brent leire, skjørbrent stein, småstein.	100 x 100
126	285076-56	27	Grøft	Buet form, grå, humusholdig silt, trekull, skjørbrent stein, småstein.	Bredde 55
127	285076-57	26	Stolpehull	Sirkulær. Lysgrå silt, trekull.	50 x 50
128	285076-58	26	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig silt, trekull, brent leire, stein. Steinskodd?	28 x 28
129	285076-59	26	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Gråbrun, humusholdig silt, trekull, brent leire, stein.	28 x 27
130	285076-60	26	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig silt, trekull, brent leire, stein. Steinskodd?	30 x 30
131	285076-61	26	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Gråbrun, humusholdig silt, trekull, brent leire, stein, skjørbrent stein.	Diameter >35
132	285076-62	26	Stolpehull	Oval, steinskodd. Gråbrun, humusholdig silt, trekull, brent leire, stein. Datert til 255 – 424 e.Kr., eldre jernalder - på forkullet bjørk.	33 x 28
133	285076-63	25	Kokegrop	Trolig sirkulær, ikke fullstendig avdekket. Mye trekull, mye stor skjørbrent stein.	Diameter Ca. 110
134	285076-64	25	Stolpehull	Grop eller dobbelt stolpehull? Oval. Lys, grå, småstein.	70 x 47

135	285076-65	25	Grop	Grå, humusholdig silt, trekull, småstein.	Diameter >132
136	285076-66	25	Stolpehull	Sirkulær. Grå, humusholdig silt, trekull, småstein.	28 x 28
137	285076-67	25	Stolpehull	Grå silt, trekull, småstein.	Diameter 44
138	285076-68	25	Kokegrop	Ikke fullstendig avdekket. Trekull, skjørbrent stein. I område der undergrunnen begynner å bli omrotet.	
139	285076-69	24	Grop	Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, småstein.	Diameter 44
140	285076-70	24	Grop	Trolig sirkulær. Mørk, grå, lysere i randen, humusholdig sand/silt, trekull, småstein, stein, skjørbrent stein, brent leire. Kuttet av drenggrøft.	Diameter >125
141	285076-71	24	Kokegrop	Kuttet av drenggrøft. Trekull, skjørbrent stein.	Diameter 115
142	285076-72	24	Grop	Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, stein, skjørbrent stein.	Diameter 100
143	285076-73	24	Stolpehull?	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, skjørbrent stein.	35 x 35
144	285076-74	24	Kokegrop	Trekull, skjørbrent stein.	Diameter >125
145	285076-75	24	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, skjørbrent stein, brent leire.	35 x 35
146	285076-76	24	Stolpehull	Oval. Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, skjørbrent stein, brent leire.	40 x 35
147	285076-77	23	Stolpehull?	Mulig dobbelt stolpehull? Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, stein, brent leire.	89 x 50
148	285076-78	23	Grop	Mørk, grå, humusholdig sand/silt, trekull, stein.	Diameter ca. 100
149	285076-79	23	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, småstein.	22 x 20
150	285076-80	23	Stolpehull	Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, skjørbrent stein, stein. Skadet av drenggrøft.	Diameter 35
151	285076-81	23	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, stein – trolig steinskodd.	50 x 47
152	285076-82	23	Stolpehull	Sirkulær. Gråbrun, humusholdig sand/silt, trekull, stein, brent leire.	44 x 40
153	285076-83	23	Kokegrop	Ikke fullstendig avdekket. Kuttet av drenggrøft. Trekull, skjørbrent stein.	Diameter 80
154	285076-84	28	Grop	Et prøvestikk gravd i gropa for å sjekke dybde og forhold til dyrkingslag A110. Grå,	Diameter >184

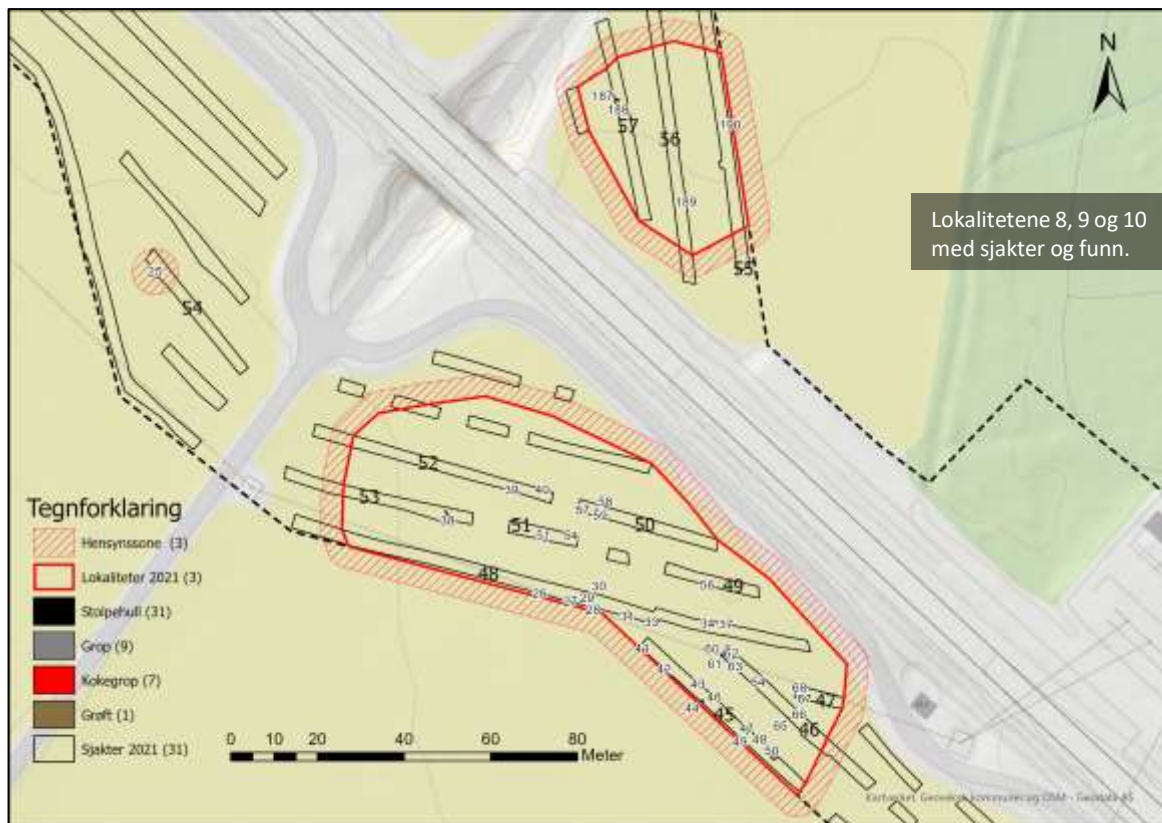
				humusholdig silt, småstein, stein, skjørbrent stein, trekull, brent leire. Dekket av 7-10 cm dyrkingslag A110, som fremstår som lysere grå.	Dybde minst 30
155	285076-85	28	Grop	Et prøvestikk gravd i gropa for å sjekke dybde og forhold til dyrkingslag A110. Gråbrun, humusholdig silt, småstein, trekull, brent leire. Dekket av 4-8 cm dyrkingslag A110, som fremstår som lysere grå.	Diameter >253 Dybde minst 35
156	285076-113	21	Dyrkingslag	Grå og gråbrun, trekull, stein, mulig skjørbrent stein. Undergrunn av lysere grå leire. Ikke avgrenset mot Ø-V.	Tykkelse opptil 10
157	285076-86	21	Stolpehull?	Sirkulær. Grå grus og stein.	30 x 30
158	285076-87	21	Kokegrop	Sirkulær. Trekull, skjørbrent stein.	Diameter 125
159	285076-88	21	Stolpehull	Grå silt/grus, trekull, stein.	Diameter >53
160	285076-89	21	Stolpehull	Sirkulær. Grå silt/grus, trekull, stein.	46 x 46
161	285076-90	21	Grøft	Buet, spiss i synlig ende. Grå silt/grus, trekull, småstein, mulig skjørbrent stein.	Synlig bredde 20
162	285076-91	21	Stolpehull/pålehull	Sirkulær. Grå silt/grus, trekull, småstein.	21 x 21
163	285076-92	21	Stolpehull	Sirkulær. Grå silt/grus, trekull, småstein.	33 x 32
164	285076-93	21	Stolpehull	Sirkulær. Grå silt/grus/leire, trekull, stein, skjørbrent stein.	32 x 32
165	285076-94	20	Grop	Oval. Grå, humusholdig grus, trekull, brent leire, skjørbrent stein. Omrotet?	Ca. 70 x 45
166	285076-95	20	Stolpehull?	Sirkulær. Mørkgrå, humusholdig sand/grus, trekull, store steiner – steinskodd?	40 x 36
167	285076-96	20	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Grå, humusholdig sand/grus, trekull.	33 x 31
191	285076-114	22	Dyrkingslag	Dekket hele sjakten. Ikke avgrenset. Mørk gråbrun sand med humus, trekull, stein. Lysere mot bunnen.	>3 x 5 m. Tykkelse i profil 12 cm.

ID285077, Lokalitet 8, bosetningsspør fra

Lokalitet 8 er definert utfra funn av 43 anleggsspør/enkeltminner, derav 31 stolpehull, 8 groper, 3 kokegroper og 1 grøft. Vi fant keramikk og brent bein i noen av anleggssporene. Merk at det, i flere tilfeller, ikke var enkelt å skille groper fra stolpehull og kultur fra natur - på Lokalitet 8. Flere av tolkingene er veiledende.

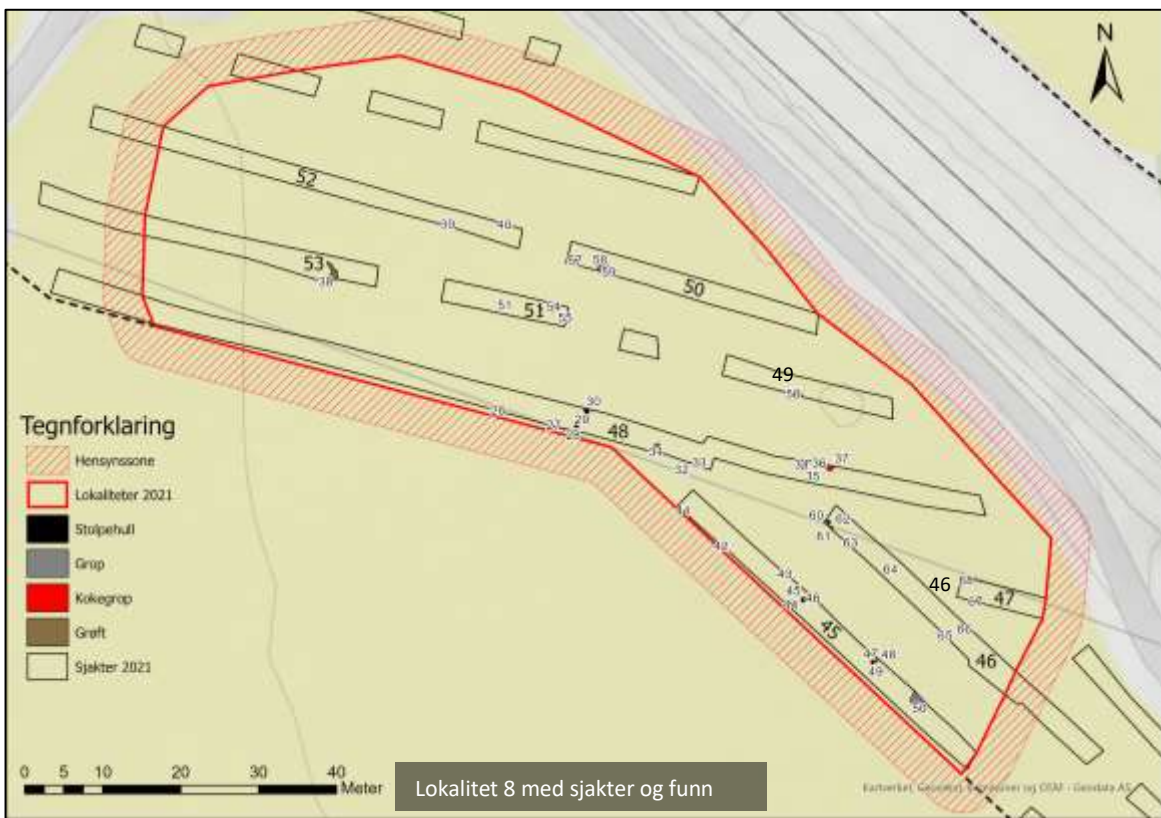
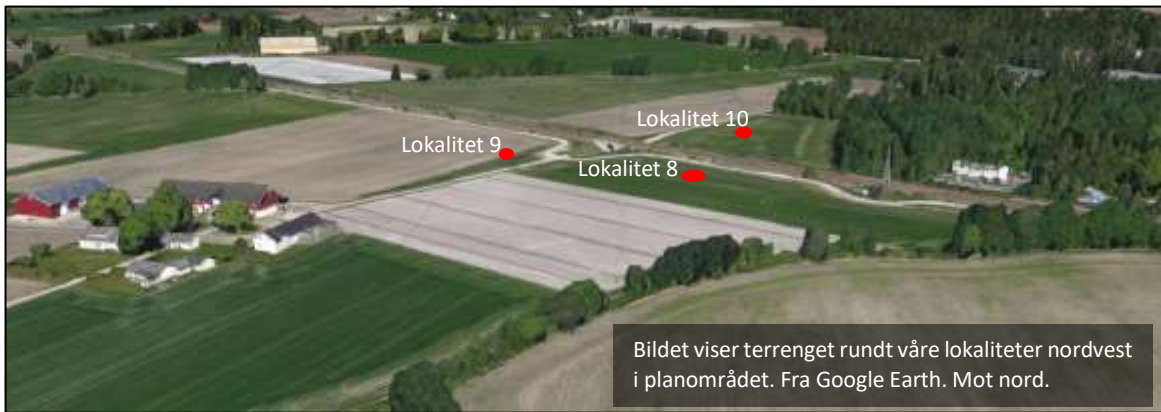
Lokalitet 8 ligger på en svær sandflate, på gården Voll. Terrenget på den vestlige delen av lokaliteten er rimelig flatt, men går over i en slak sørøstvendt helling i sørøst. Funnene ligger spredt på den nordligste og vestligste delen av Lokalitet 8. Sør på Lokalitet 8, ligger sporene tettere, og lokaliteten er heller ikke avgrenset mot sør i våre sjakter. Et antatt kjerneområde for funn ligger også sør for- og utenfor planområdet. Lokalitetsarealet innenfor planområdet er beregnet til 4530 m². Høyden over havet er rundt 21 meter.

Undergrunnen er gul sand, med enkelte steiner i vest. Den glir over i steinfri, gråere og mere finkornet sand i hellinga – sørøst på lokaliteten.

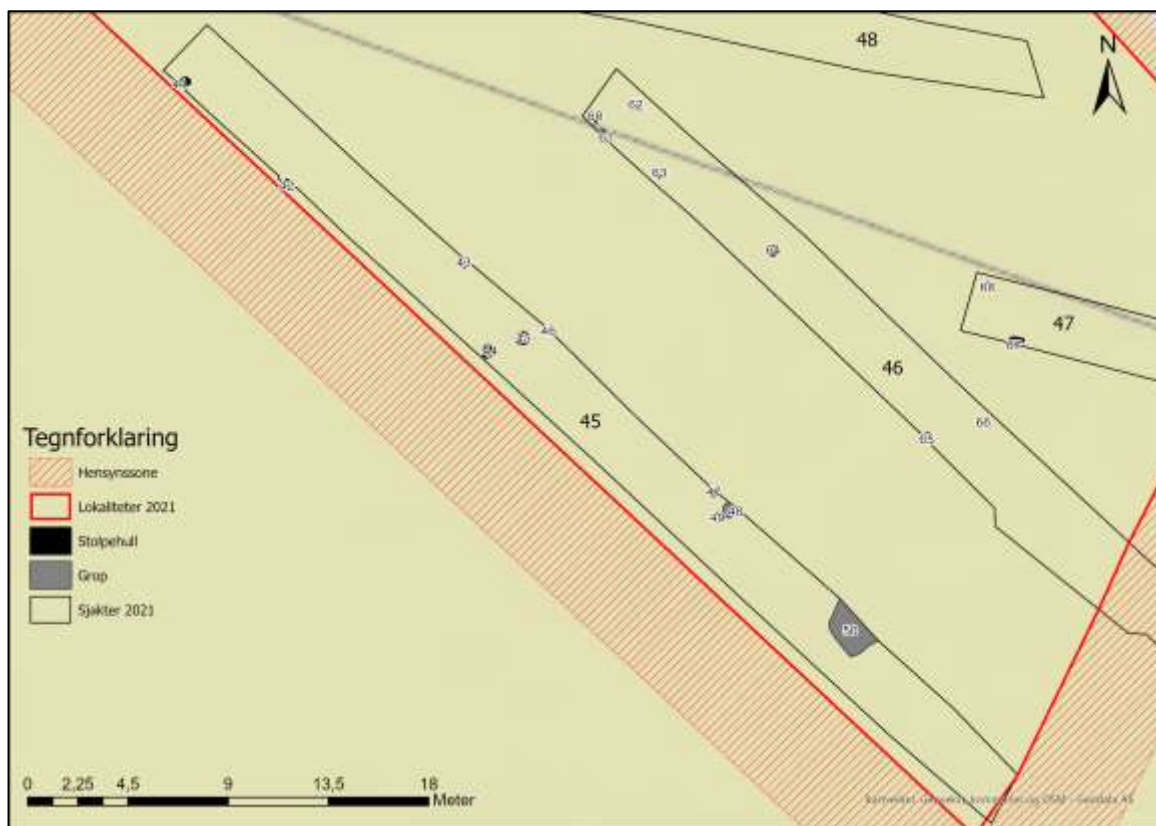

Lokalitetene 9 og 10 antas å være del av samme virkeområde som Lokalitet 8, da helst som spredte funn rundt et antatt kjerneområde – sør for Lokalitet 8 sin sørlige del (utenfor planområdet).

Stolpehull A29 er radiologisk datert til 268 – 539 e.Kr. Det er eldre jernalders romertid/folkevandringstid, med hovedvekt på folkevandringstid. Dateringen er gjort på forkullet bjørk. Det er også påvist eik i prøven.

Sjakt 45

Lokalitet 8, sett mot nordnordvest. I bildet ses sjakt 45 og, blant annet den store gropa A50. Gropa er det sørligste og østligste enkeltminnet på lokaliteten. Her heller terrenget slakt mot sørøst. Sørøst for A50 er det en liten dump, før terrenget stiger slakt opp mot Lokalitet 7 i sørøst. Nordvestenden av sjakta ligger oppe på flata.

Stolpehull A41, sett mot sørvest. Dette er tolket som et dobbelt stolpehull.

Stolpehull A42, sett mot sørvest.

Stolpehull A43, sett mot nordøst.

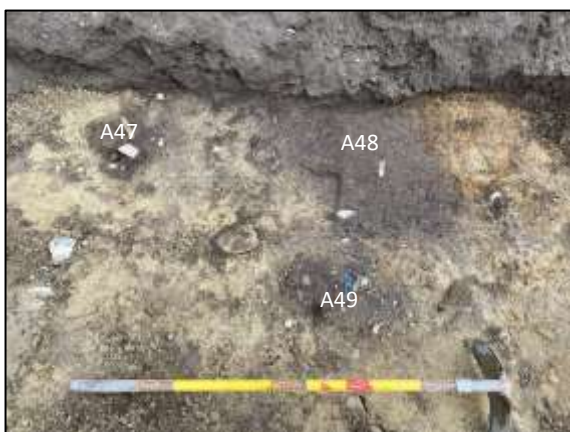
Stolpehullene A44, A45 og A46, sett mot nordøst.

Stolpehull A45, sett mot vest. Kullprøve tatt.

Stolpehull/pålehull A47, sett mot øst. nedgravingen er bare 13 cm dyp.

De mulige stolpehullene A47 og A49 og grop A48, sett mot nordøst.

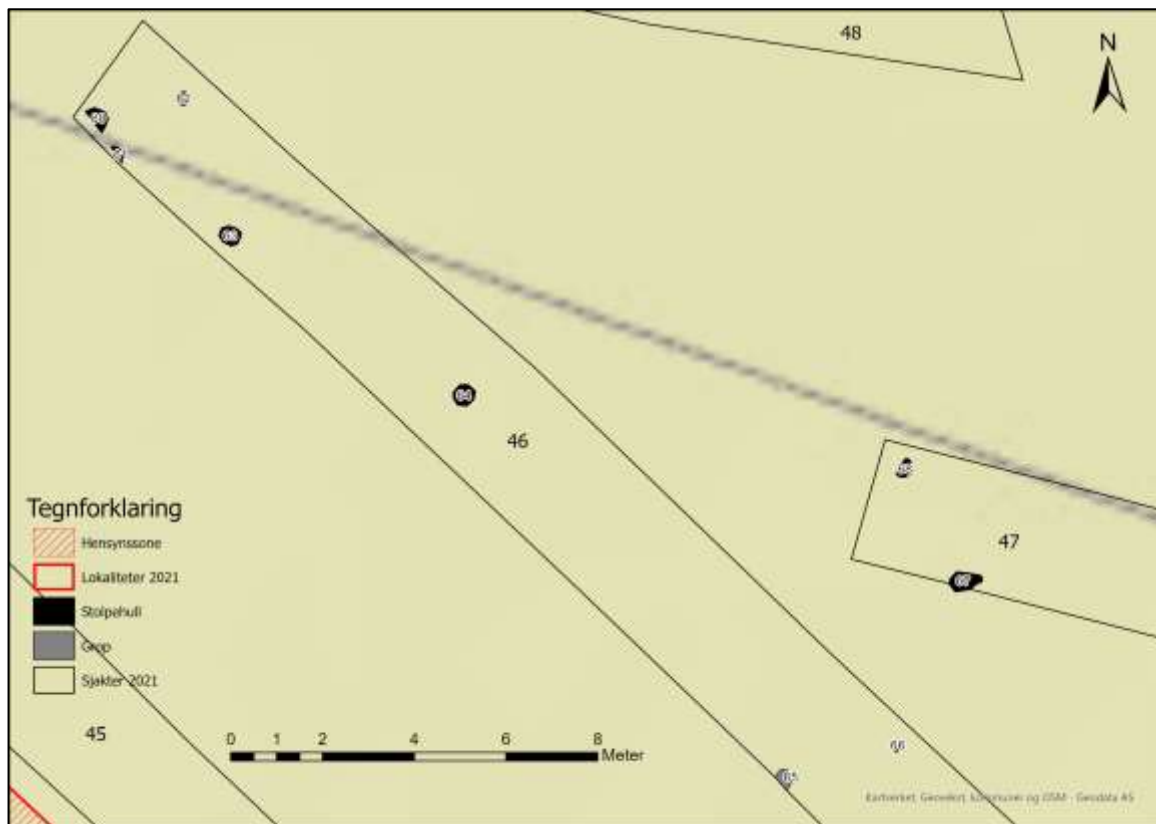

Grop A50, sett mot nordøst.

Sjakt 45, sett mot nordvest. Nederst ses den store gropa A50.

Sjakt 46

Funnene nordvest i sjakt 46, sett mot vest.

Stolpehullene A61 (til venstre) og A60, sett mot sørvest. De er kuttet av den samme drenggrøfta.

Stolpehull/pålehull A62, sett mot sørøst.

Stolpehull A63, sett mot sørøst. Den mørke kjernen er muligvis et stolpeavtrykk. Under opprensing fant vi keramikk skår i stolpehullet,

Stolpehull A64, sett mot sørøst. Den mørke kjernen er muligvis et stolpeavtrykk.

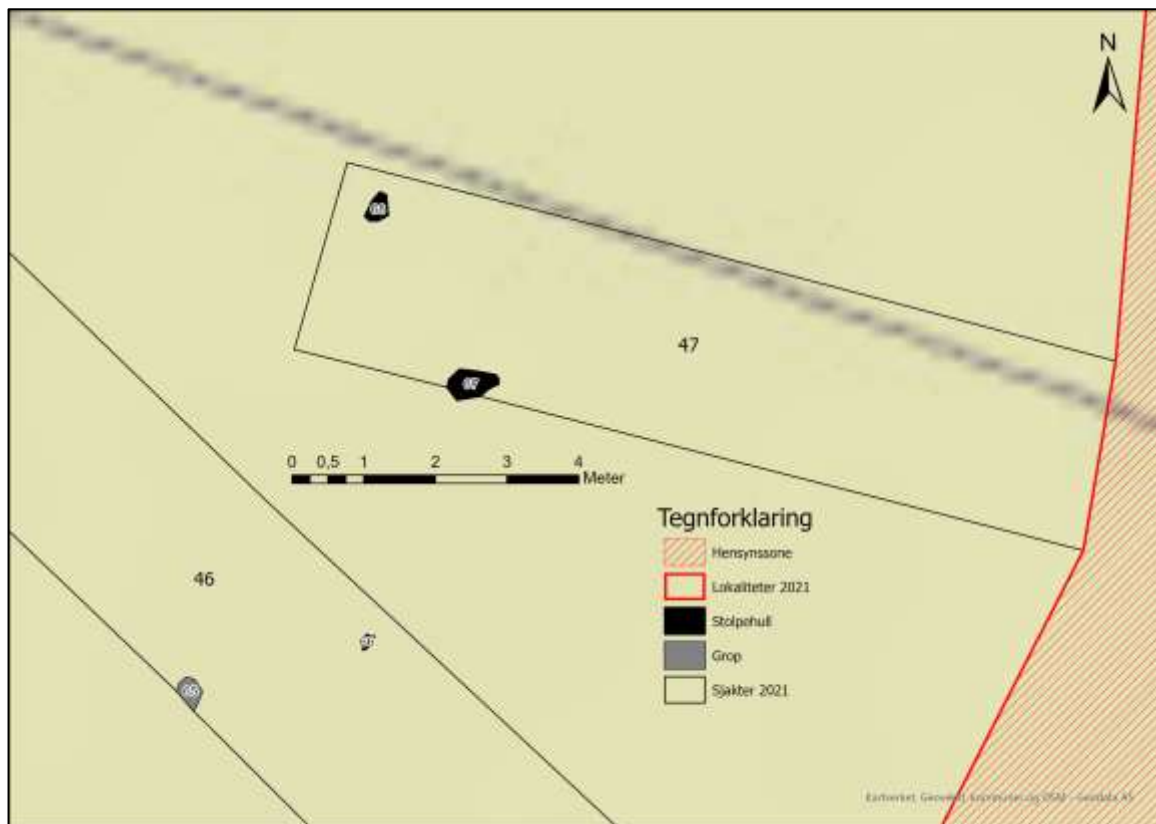

Grop/grøft A65, sett mot sørvest. Flere cm av anlegget ble fjernet under avdekkingen. Dette er muligvis en grøft eller flere anleggspor.

Stolpehull A66, sett mot nordvest.

Sjakt 47

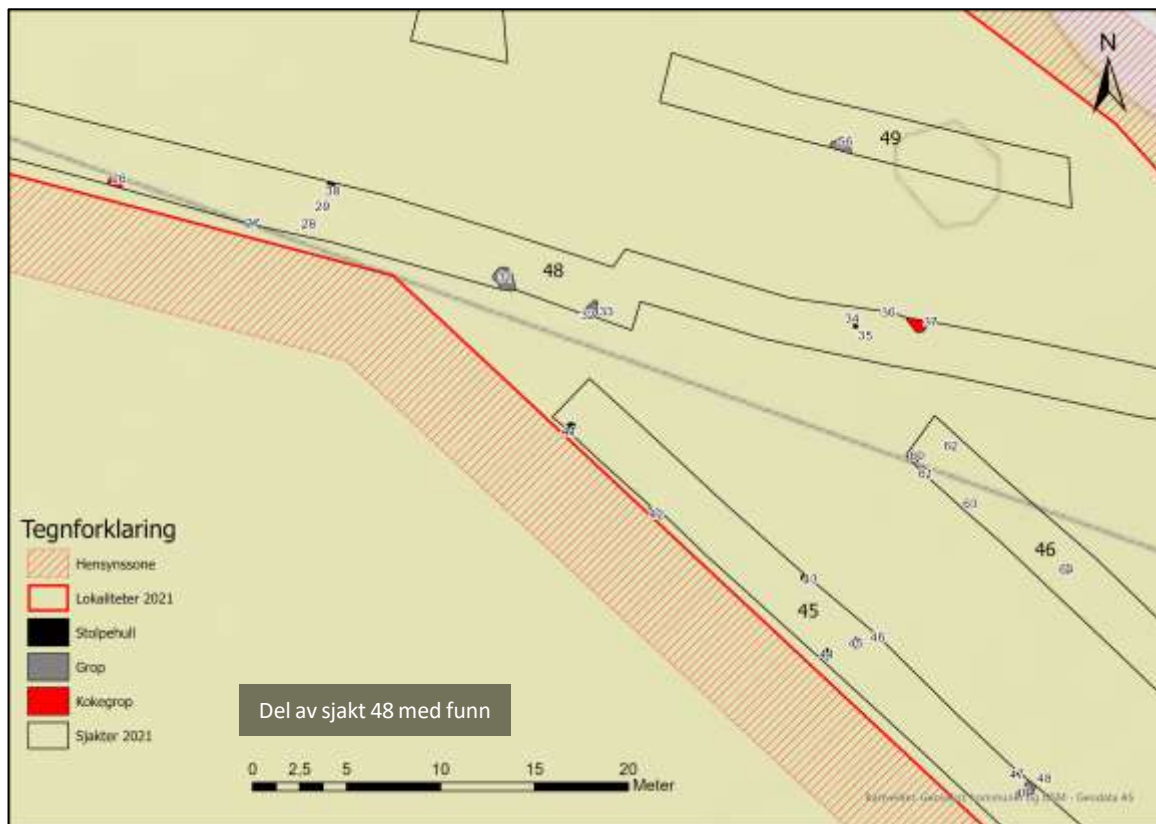

Stolpehull A67, sett mot sør. Kullprøve tatt ut. Kan også være en grop av noe slag.

Stolpehull A87, sett mot sørøst. Dette kan også være en annen form for nedgravning.

Sjakt 48

Sjakt 48, sett mot østsørøst. Noen anleggsspor er nummererte.

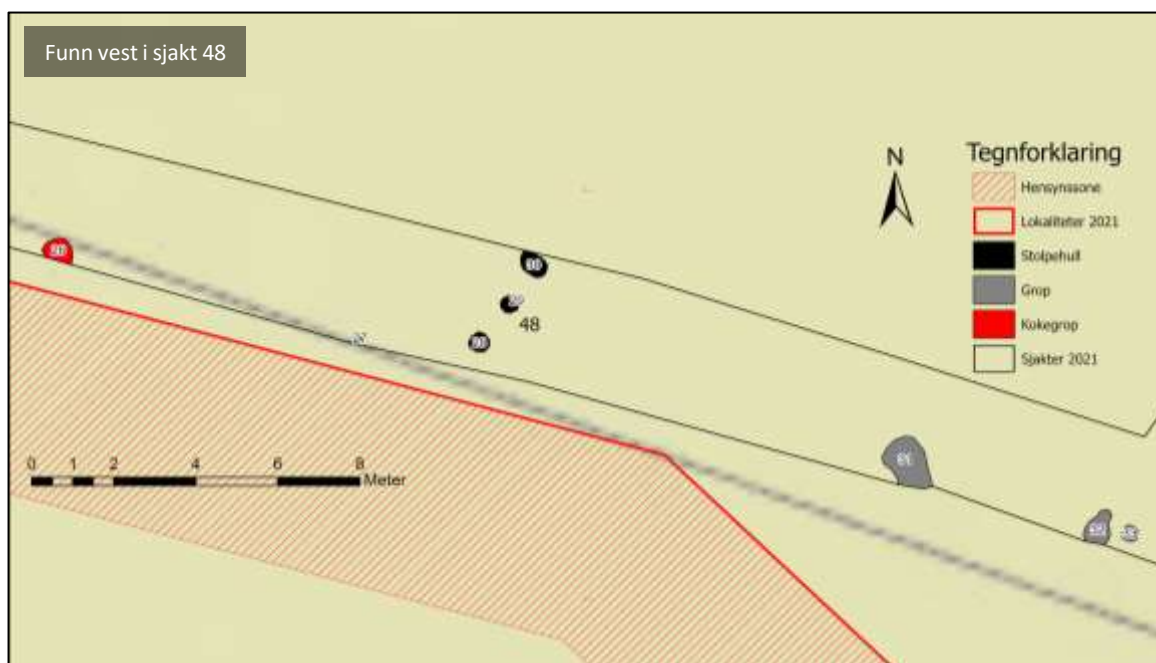
Kokegrop A26, sett mot sør.

Stolpehull A27, sett mot sør.

Stolpehullene A28 (nederst), A29 (midten) og A30 (øverst), sett mot nordøst. Disse tre ligger på rekke og er forholdsvis like i størrelse, form og sammensetning. Stolpehullene vest i sjakt 48 er tydelige og lette å tolke. De ser ut som stolpehull skal. I stolpehull A28 fant vi flere keramikkskår, derav et randskår. A29, i midten, er radiologisk datert til eldre jernalders romertid/folkevandringstid.

Stolpehull A28, sett mot sørøst. Stolpehullet er steinskodd. Her ble det funnet keramikkskår under opprensing.

Stolpehull A29, sett mot sørøst. Stolpehullet er steinskodd. Dette stolpehullet er radiologisk datert til romertid/folkevandringstid.

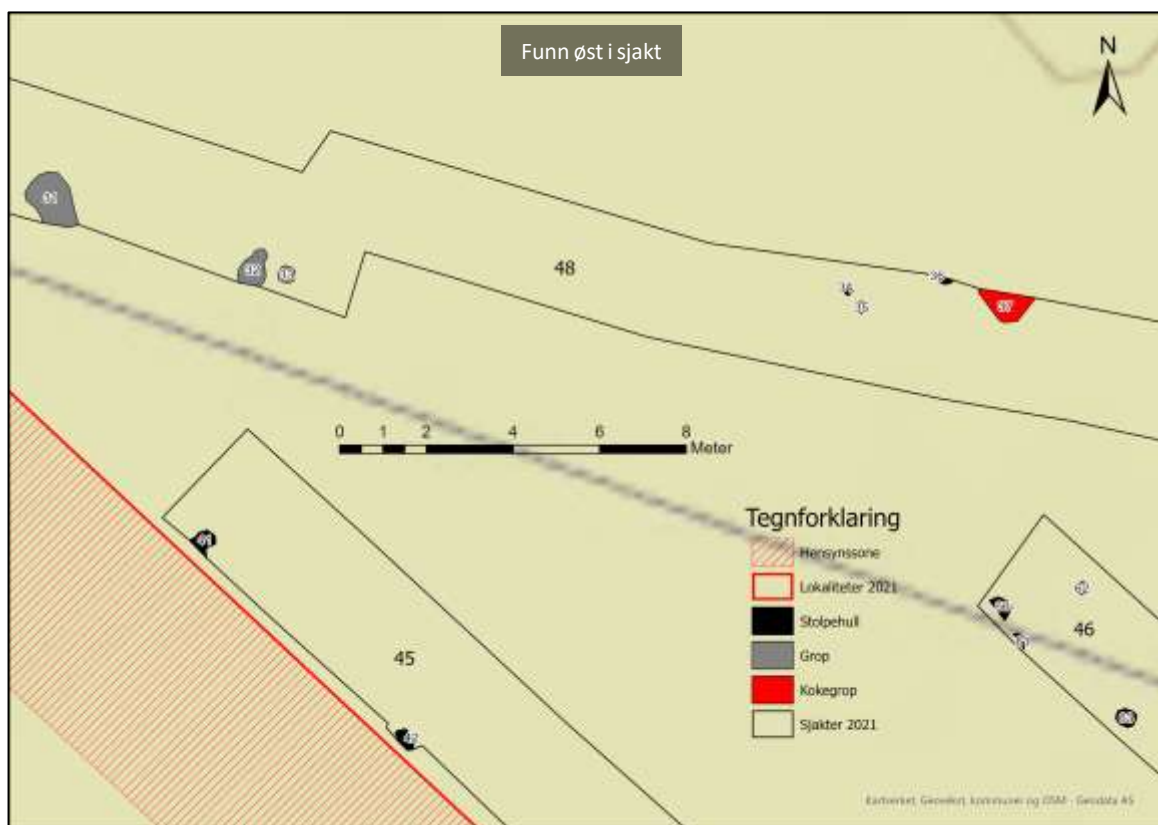
Stolpehull A30, sett mot sørøst. Den nederste delen er trolig et steinoptrekk.

Grop A31, sett mot sørøst. Den er kuttet av en nyere tids grøft. I gropa fant vi brent bein.

Grop A33 og stolpehull A32, sett mot sørvest. Grop A33 er muligvis en grop og et stolpehull (ses nederst), eventuelt to stolpehull.

Stolpehullene A34 (til venstre) og A35, sett mot sørøst.

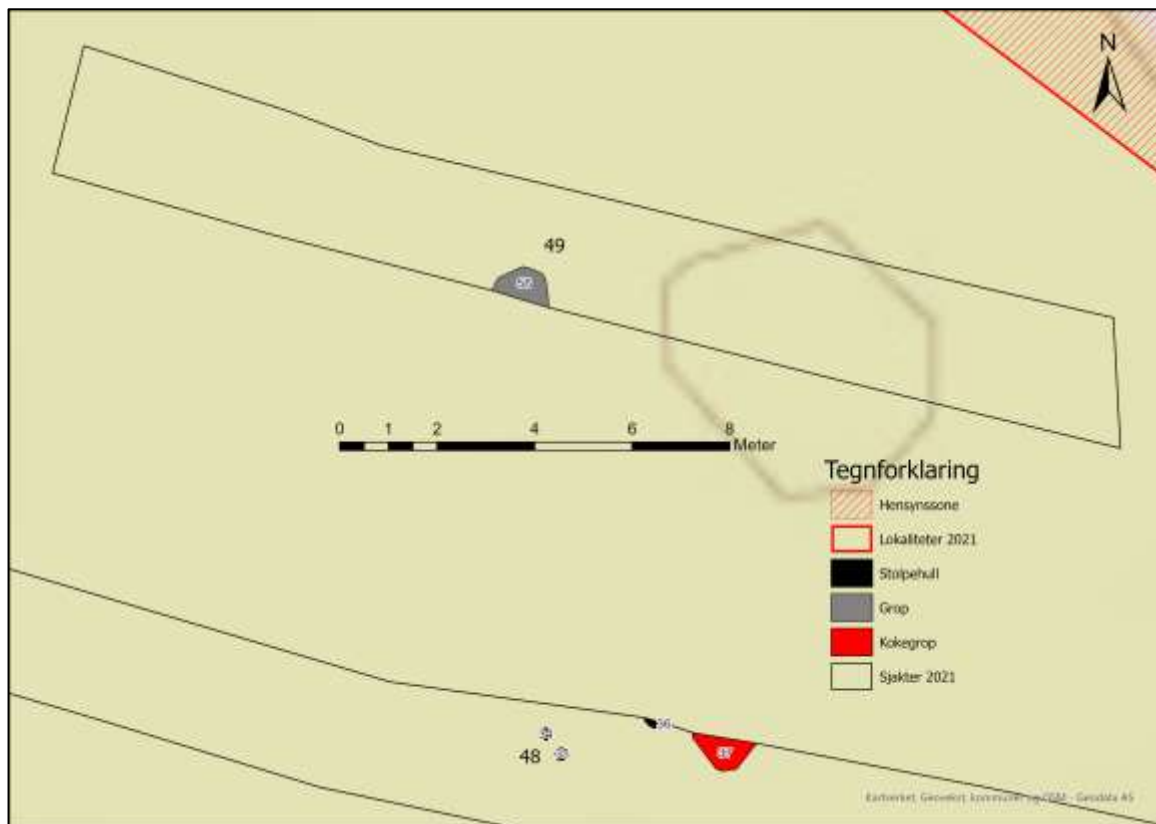

Stolpehull A36, sett mot øst.

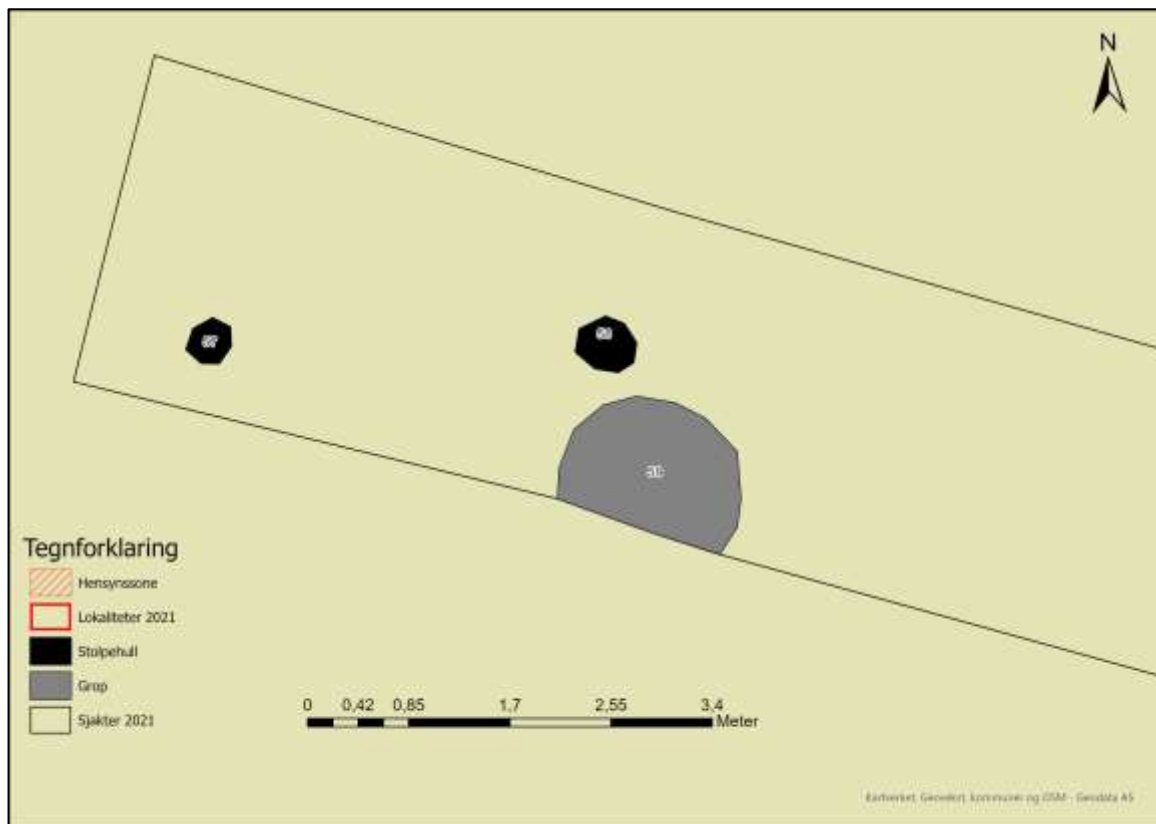
Kokegrop A37, sett mot øst.

Sjakt 49

Grop A56 i sjakt 49, sett sørvest. Gropa er delt av en drensgrøft. Under opprensning fant vi keramikkskår i den.

Sjakt 50

Funnene i sjakt 50, sett mot sørøst.

Stolpehull A57, sett mot sørøst.

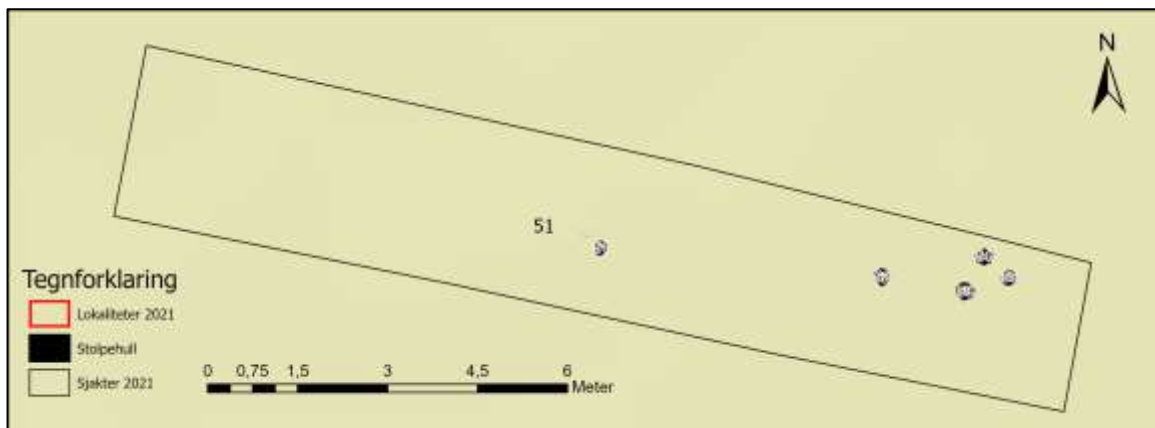

Stolpehull A58 (til høyre) og grop A59, sett mot sørvest.

Grop A59, sett mot sørvest.

Sjakt 51

Funnene i sjakt 51. Alle anleggssporene er tolket som stolpehull. Mot sørøst. De to mørke sirklene nederst i bildet var såpass grunne at de ble avskrevet som stolpehull.

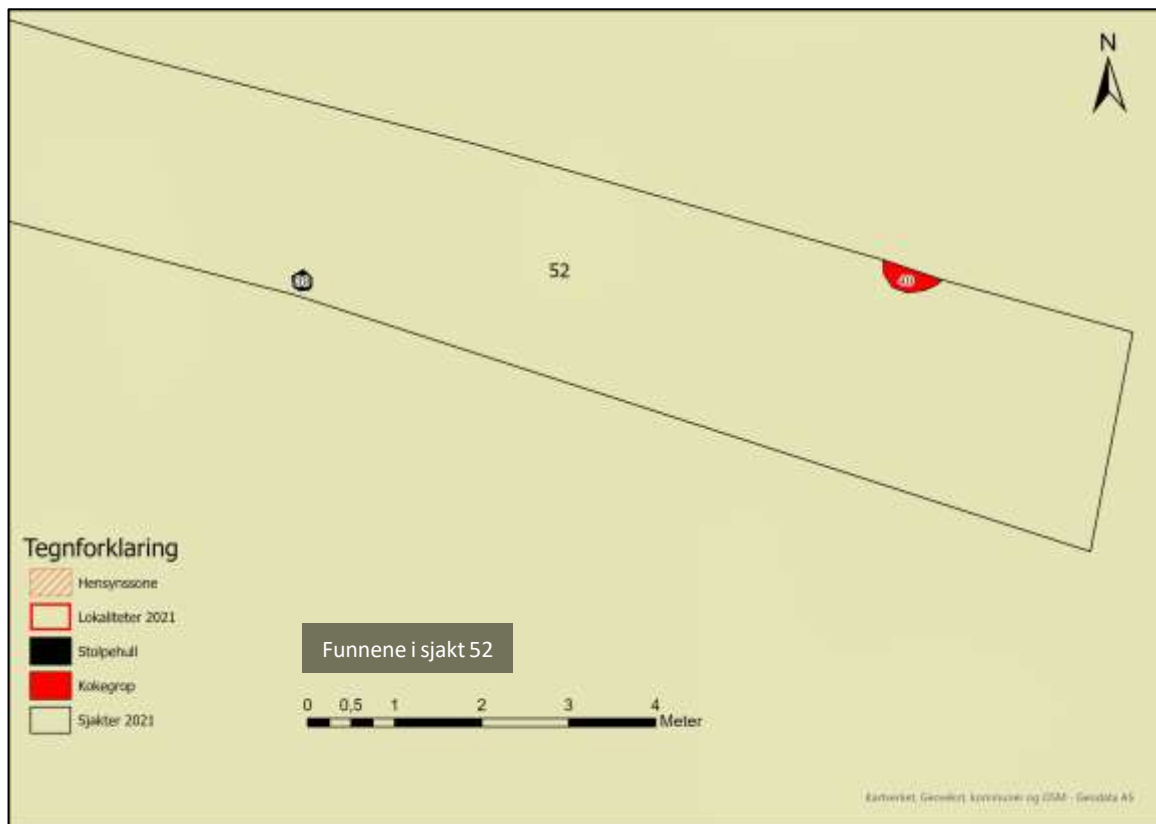

Stolpehull A51, sett mot sørøst.

Stolpehullene A53 (til høyre), A54 (til venstre) og A55 (øverst), sett mot sørøst.

Sjakt 52

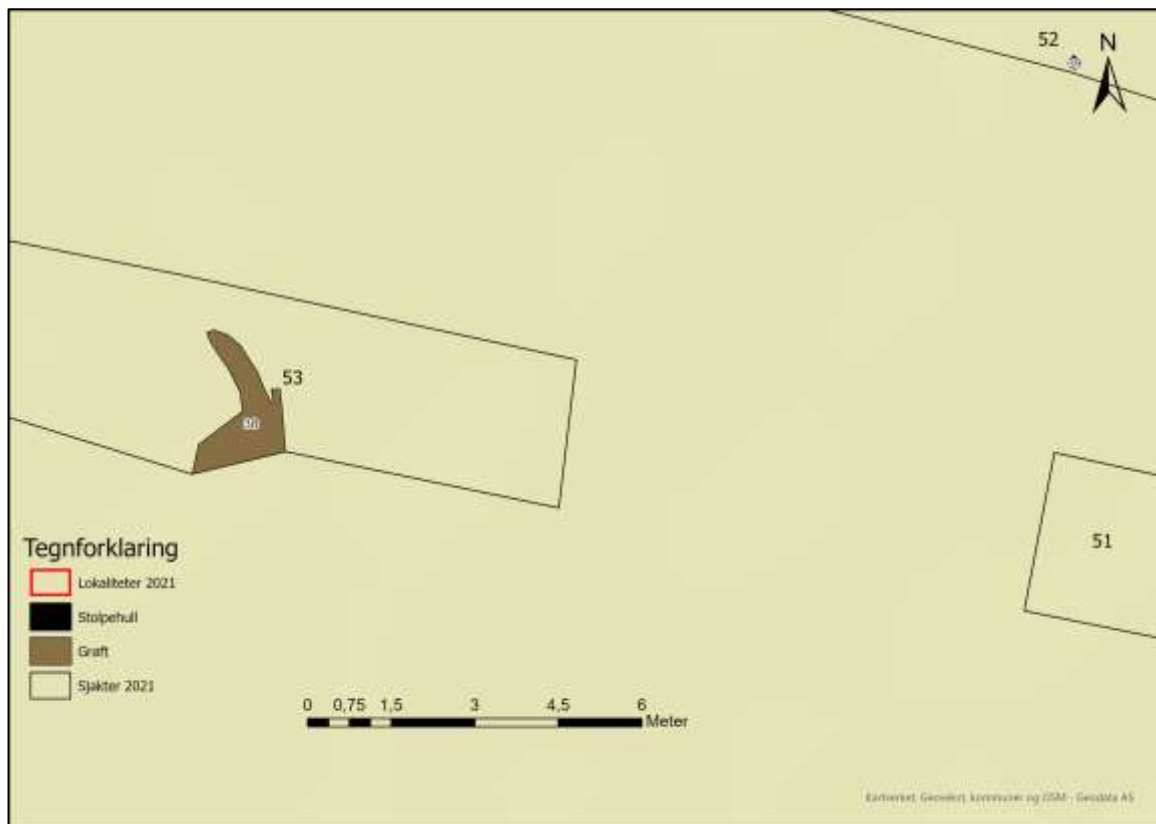

Profilbilde stolpehull A39, sett mot sørvest. Anlegget ble snittet for kullprøve. Det har steile sider og flat bunn. Dybden er 21 cm. Undergrunnen er grå silt.

Kokegrop A40, sett mot nordøst.

Sjakt 53

Østre del av sjakt 53, med den grøft-lignende strukturen A38. Mot øst.

Funnene fra Lokalitet 8. Alle er keramikkskår, utenom F15 som er brent bein. Et av skårene i A28 er et randskår. Det ses øverst til venstre i bildet.

Anleggsliste Lokalitet 8, ID285077					
D: = diameter, Dy = Dybde					
A.nr:	Askeladden ID:	Sjakt:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
26	285077-1	48	Kokegrop	I sjaktekant. Ødelagt av grøft. Delvis trekullrand, trekull, skjørbrent stein.	Diameter: Ca. 75
27	285077-2	48	Stolpehull	I sjaktekant. Gråbrun humusholdig sand, trekull, småstein, biter av skjørbrent stein.	Diameter: Ca. 27
28	285077-3	48	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Mørk gråbrun humusholdig sand, trekull, småstein, biter av skjørbrent stein. F12 keramikk.	50 x 48
29	285077-4	48	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Mørk gråbrun humusholdig sand, trekull, småstein, biter av skjørbrent stein. Datert til 268 – 539 e.Kr., eldre jernalder - på forkullet bjørk. Også påvist eik i prøven.	48 x 46

30	285077-5	48	Stolpehull	Oval, steinskodd. Mørk gråbrun humusholdig sand, trekull, småstein, biter av skjørbrent stein i øst. Torvete og mer humusholdig i øst – trolig pga. steinopptrekk.	67 x 50
31	285077-6	48	Grop	Ødelagt av nedgravning i øst. Gråbrun og rødbrun sand med trekull og brent bein F15 brent bein. Mulig lysere, gråbrunt eldre stolpehull i nord.	>120 x >110
32	285077-7	48	Grop	To groper eller grop med stolpehull i nord? Grå og rustrød, torvete, stein, biter av skjørbrent stein, trekull. Mørkere, gråsvart sand i nord.	>91 x 64
33	285077-8	48	Stolpehull	Sirkulær, steinskodd. Svart, torvete, trekull. Rand av gråere sand.	41 x 39
34	285077-9	48	Stolpehull/ pålehull	Sirkulær. Brungrå og svart humusholdig sand med trekull.	26 x 25 x >8
35	285077-10	48	Stolpehull/ pålehull	Sirkulær. Gråsvart sand, trekull (stolpeavtrykk?). Rand av gråere sand.	26 x 26
36	285077-11	48	Stolpehull	I sjaktekant. Gråsvart, småstein, biter av skjørbrent stein, trekull sentralt (stolpeavtrykk?). Rand av gråere sand. Deler av anlegget i sjakta dratt vekk av stein under avdekkingen.	Diameter 40 Dybde >12
37	285077-12	48	Kokegrop	Stor, skadet av to kryssende drengrofter. Trekull og mye skjørbrent stein.	>130
38	285077-13	53	Grøft?	Avlang, buet. Gråspettet humusholdig silt, noen småsteiner, trekull.	>250
39	285077-14	52	Stolpehull	Plan: Sirkulær. Mørk grå humusholdig silt, småstein, trekull. Profil: Steile sider, buet bunn. Fyllmasse som i plan, spettet med lysere grå sand. Kan være dyregang?	25 x 25 x 21
40	285077-15	52	Kokegrop	Trekull og skjørbrent stein.	Diameter >75
41	285077-16	45	Stolpehull	Dobbelstolpehull. Gråsort, gråbrun, rustrød, grå, minerogen, småstein, trekull.	>56 x >50
42	285077-17	45	Stolpehull	Oval? Grå og gråsvart, trekull.	Bredde: >53
43	285077-18	45	Stolpehull	Trolig sirkulær. Grå homogen, humusholdig silt, spettet med lysere grå silt, trekull, småstein.	Diameter: 60
44	285077-19	45	Stolpehull	Tilnærmet oval. Gråsort, gråbrun, rustrød, grå, minerogen, småstein, trekull.	64 x 56

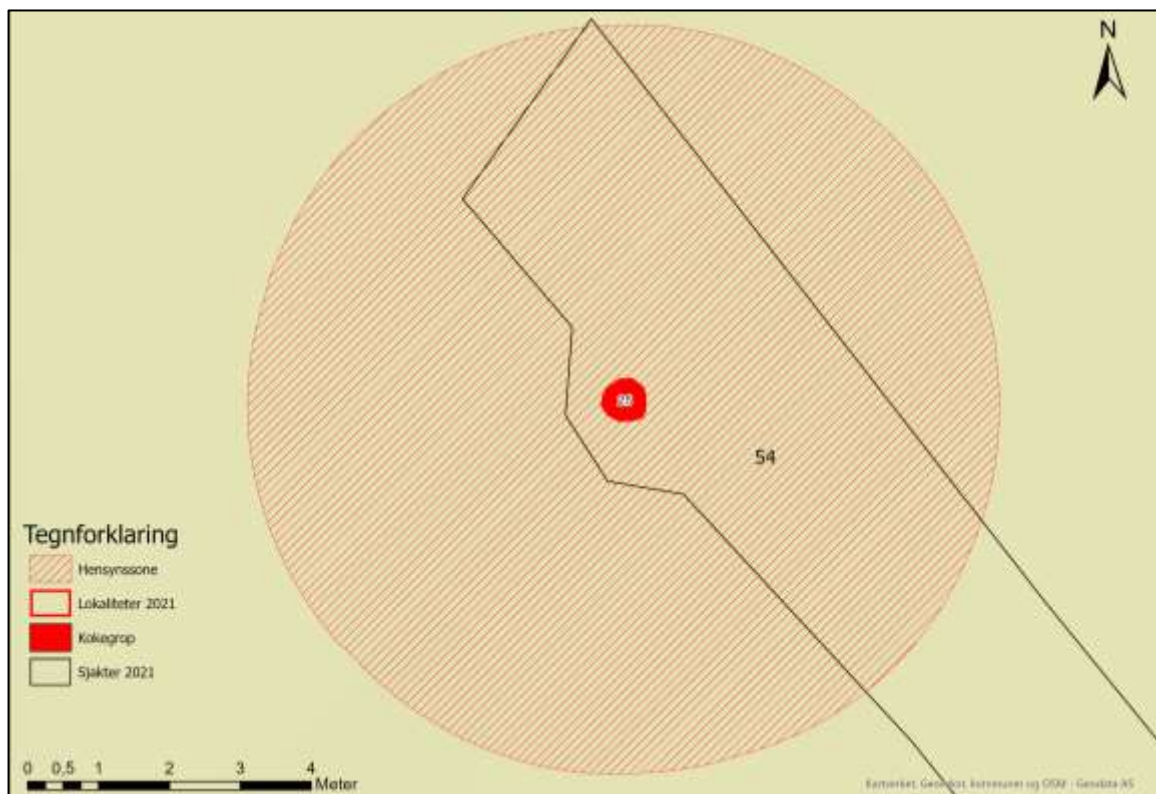
45	285077-20	45	Stolpehull	Oval. Gråsort, gråbrun, rustrød, grå, minerogen, småstein, trekull.	70 x 50
46	285077-21	45	Stolpehull	Sirkulær. Grå sand, med lysere rand.	25 x 23
47	285077-22	45	Stolpehull?	Sirkulær. Grå sand, spettet med lysere beige, trekull. Buete sider, buet bunn, lysere mot bunnen. Pålehull?	25 x 23 x 13
48	285077-23	45	Grop	Grå, spettet med lysere og mørkere silt, trekull, et par småstein. Flere stolpehull?	67 x 60
49	285077-24	45	Stolpehull?	Oval. Grå, spettet med lysere og mørkere silt, trekull, et par småstein.	48 x 38
50	285077-25	45	Grop	I sjaktekant. Trolig sirkulær. Mørk, grå humusholdig silt, trekull. Lysere rand. Småstein, større steiner, skjørbrent stein. Skadet av drenggrøft sentralt.	>250 x 150
51	285077-26	51	Stolpehull?	Sirkulær. Mørk grå humusholdig sand, trekull.	25 x 23
52	285077-27	51	Stolpehull	Sirkulær. Mørk grå humusholdig silt, trekull, småstein.	28 x 28
53	285077-28	51	Stolpehull	Sirkulær. Mørk grå humusholdig silt, trekull, småstein.	53 x 50
54	285077-29	51	Stolpehull	Sirkulær. Mørk grå humusholdig silt, trekull, småstein.	30 x 27
55	285077-30	51	Stolpehull	Sirkulær. Mørk grå humusholdig silt, trekull, småstein.	27 x 27
56	285077-31	49	Grop	Mørk grå humusholdig silt, spettet med lysere og mørkere silt, trekull, småstein. Delt av drenggrøft. F13 keramikk	113 x >70
57	285077-32	50	Stolpehull?	Sirkulær. Grå silt, trekull. Steinskodd?	38 x 36 x 10
58	285077-33	50	Stolpehull?	Sirkulær. Grå silt, trekull, småstein.	52 x 48 x 20
59	285077-34	50	Grop	Trolig sirkulær. Sirkulær. Grå, torvete, humusholdig silt, trekull + lysere grå silt og brunlig matjord (steinopptrekk) og noen steiner.	147 x >110
60	285077-35	46	Stolpehull	Gråbrun og grå, spettet med lysere silt, trekull, småstein. Kuttet av grøft.	Diameter 60
61	285077-36	46	Stolpehull	Grå, humusholdig silt, spettet med lysere silt, trekull, småstein. Kuttet av grøft.	Diameter 45
62	285077-37	46	Stolpehull?	Oval. Gråbrun, humusholdig silt.	33 x 25
63	285077-38	46	Stolpehull	Oval/sirkulær. Grå og gråbrun, humusholdig silt, trekull, småstein.	53 x 45

				Mulig mørkere stolpeavtrykk sentralt. F14 keramikk.	
64	285077-39	46	Stolpehull?	Oval/rektangulær. Gråbeige, spettet silt, trekull. Muligvis omgitt av beige silt, bleikere enn undergrunnen.	39 x 29
65	285077-40	46	Grop/ Grøft?	En del av anlegget ble fjernet av gravemaskinen. Grå, beigespettet silt, trekull, småstein. Kan være flere anlegg.	>50 x 38 x 5
66	285077-41	46	Stolpehull?	Sirkulær/kvadratisk. Grå, humusholdig silt.	25 x 25 x 9
67	285077-42	47	Stolpehull/ Grop?	Grå, humusholdig silt, trekull.	Bredde: 77 dybde: >12
68	285077-43	47	Stolpehull?	Grå, humusholdig silt, trekull. Buet nedgraving med lysere grå stripe. Kuttet av drenggrøft i øst.	Lengde: 65 Dybde: >12

ID285078, Lokalitet 9, kokegrop fra førromersk jernalder

Lokalitet 9 er en enslig kokegrop (A25), som er forholdsvis herjet av plogen. Den ligger på en stor sandflate der også lokalitetene 8 og 10 ligger. Sammen med Lokalitet 10 tolkes Lokalitet 9 som en del av aktivitetsområdet rundt bosetningssporene på Lokalitet 8. Kokegropa er radiologisk datert til 385 – 197 f.Kr. Det er den eldste delen av jernalder, kalt førromersk jernalder. Dateringa er gjort på forkullet bjørk.

Undergrunnen rundt kokegropa er gulbeige sand. Høyden over havet er 21 meter.

Sjakt 54, med kokegrop A25. Mot sørøst.

Kokegrop A25, sett mot sørøst.

Anleggsliste Lokalitet 9, ID285078

D: = diameter, Dy = Dybde

A.nr:	Askeladden ID:	Sjakt:	Lok:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
25	285078		2	Kokegrop	Sirkulær, svært overpløyd. Trekull, enkelte skjørbrønte steiner. Datert til 385 – 197 f.Kr. Eldre jernalder. Datert på bjørk. Bjørk og furu i prøven.	55 x 55

ID285079, Lokalitet 10, aktivitetsområde fra bronsealder/jernalder

Lokalitet 10 er definert utfra funn av 3 kokegropor og en grop, i flatt terreng, på nordøst-siden av jernbanen. Høyden over havet er 22 meter Undergrunnen er gråbeige silt. Våre funn var ganske herjet av plogen. Funnene er fordelt på tre sjakter. Kokegropene A187 og A188 ligger bare 1,6 meter fra hverandre, men avstanden derfra og til de andre funnene er drøye 25 meter.

Lokalitet 10 er avgrenset i sjaktene mot nord og sør og av en funntom sjakt mot vest. avgrensingen er lagt til grensen for planområdet mot øst, men det forventes spredte funn på jordet, videre mot øst. Gitt spredningen på funnene kan det sikkert ligge spredte anleggspor også i andre himmelretninger. Derfor tolkes også Lokalitet 10 som del av aktivitetsområdet, rundt bosetningssporene på Lokalitet 8. Lokalitetsarealet innenfor planområdet er beregnet til 1308 m².

Sjakt 57, med kokegropene A187 og A188. Mot sørvest.

Kokegrop A187, i sjakt 57, sett mot vest. Kokegropa er svert herjet av dyrking, bare bunnen er bevart.

Kokegrop A187, i sjakt 57, sett mot vest. Også denne kokegropa er herjet av dyrking.

Kokegrop A189, i sjakt 56, sett mot øst.

Grop A187, i sjakt 56, sett mot øst. I gropa er et par store steiner synlig i overflata.

Anleggsliste Lokalitet 10, ID285079					
A.nr:	Askeladden ID:	Sjakt:	Type:	Beskrivelse:	Mål: (cm)
187	285079-1	57	Kokegrop	Skjørbrent stein, kullbiter, silt/sand. Svært ødelagt, og kun rester av bunnlaget er bevart.	Diameter 50
188	285079-2	57	Kokegrop	Skjørbrent stein, kullbiter, silt/sand. Svært ødelagt, og kun rester av bunnlaget er bevart. Den fortsetter inn under sjaktkant.	Diameter 50
189	285079-3	56	Kokegrop	Skjørbrent stein, kullbiter, silt/sand. Den er kuttet av en drenggrøft. Kokegropen fortsetter inn under sjaktkant.	50 x 40
190	285079-4	55	Grop	Sirkulær nedgravning. Lysebrun jord, flere steiner.	Diameter 115

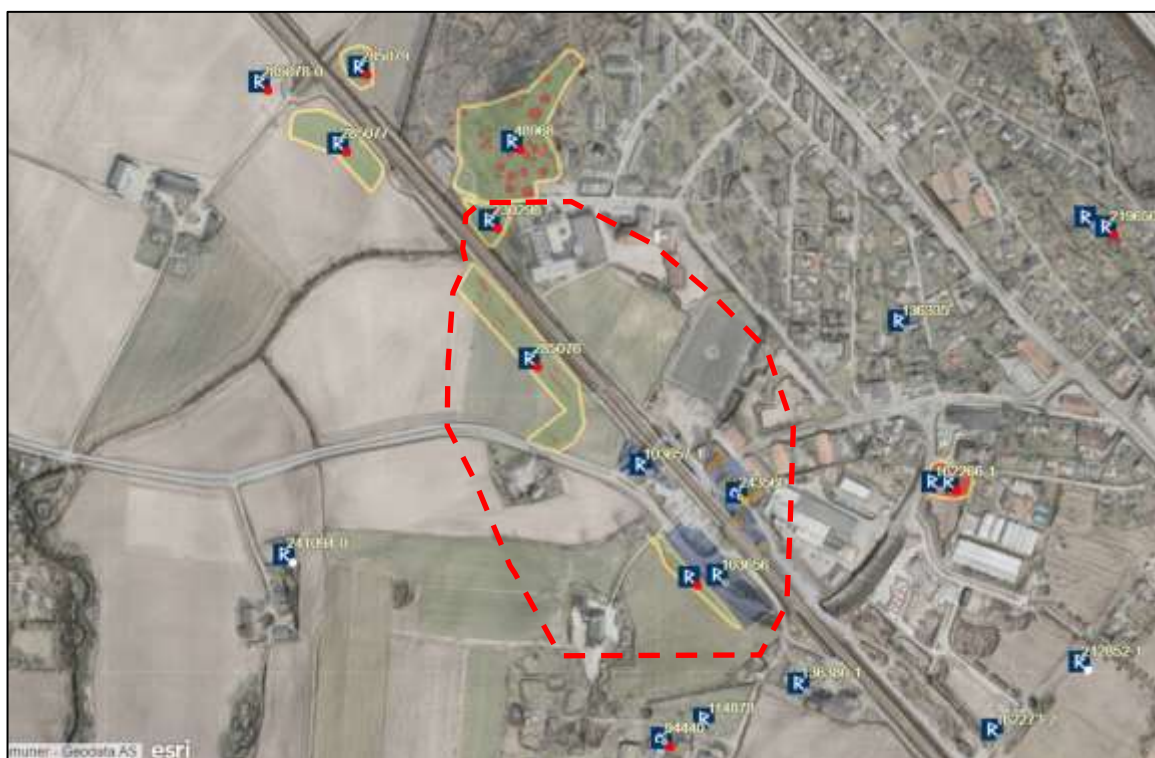
Konklusjon

Arkeologiske funn i planområdet var forventet. Planarealet er stort, og lagt til et område som har blant landets tetteste forekomster av automatisk fredete kulturminner. Undersøkelsen resulterte da også i 10 arkeologiske lokaliteter, med spredning rundt i hele planområdet.

Selv om vi avdekte vår første kokegrop allerede på dag 1 i felt, i 2020, hadde vi færre funn enn forventet sørøst i planområdet. På Goen påviste vi dyrkingslag, kokegroper og groper, som alle vitner om gårdsbosetning i nærområdet. På Gate fant vi kokegroper og dyrkingslag. Forhistoriske hus klarte vi ikke å lokalisere på Goen og Gate. Vi så ingen sikre stolpehull i sjaktene og det er tvilsomt at det ligger gårdstun innenfor planområdet i sørøst. At det ligger gårdstun i nærheten, er det ingen grunn til å tvile på.

På Goen-gårdene og Eskelund har vi fire radiologiske dateringer – alle fra eldre- til yngre bronsealder. Den eldste dateringen er fra en tid da bruk av metall (bronse) og jordbruk fortsatt var forholdsvis nytt i vår del av verden. Det foreligger også flere bronsealderdateringer fra tidligere undersøkelser på Goen. Selv om de fleste av anleggssporene våre ikke er datert, ser vi en klar tendens til at denne delen av planområdet er del av et svært gammelt kulturlandskap. På gården Gate lengre nordvestover har vi en datering til førromersk jernalder.

På gårdene Rør søndre, Rør Nordre og Haug fant vi store lokaliteter og spor etter mange bygninger. Lokalitetene på Rør søndre- og nordre er spesielt interessante. Her er det vektige argumenter for et digert, sammenhengende funnområde, med dyrkingslag og gårdstun - på flatene øst og vest for jernbanen. Et slikt funnkompleks inkluderer våre lokaliteter 6 og 7, og de tidligere registrerte/utgravde lokalitetene ID103656, ID103657 og ID230298. Vi kan uansett fastslå at det er et ekstensivt utnyttet område i deler av forhistorien. Tidligere dateringer i området har en tidshorisont fra yngre steinalder til vikingtid og våre dateringer er fra yngre bronsealder og romertid.

Kartet viser en mulig topografisk utstrekning på funnområdet på Rør. Det inkluderer våre lokaliteter 6 og 7. Her er lokalitetene 8, 9 og 10 og gravfeltet Gunnarsbingen ID48968 utelatt.

På Haug påviste vi tre lokaliteter som nok også er del av et større funnområde, utnyttet over tid. Det strekker seg trolig et godt stykke sørover, fra vår Lokalitet 8. Funnene inkluderer groper, kokegroper og spor etter bygninger. I motsetning til på flere andre lokaliteter i planområdet, så vi her ikke spor etter forhistorisk åkerbruk i våre sjakter. På Haug har vi datert en kokegrop til førromersk jernalder og et stolpehull til romertid/folkevandringstid.

27.4.2022

A handwritten signature in blue ink that reads "Morten Berthelsen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Feltarkeolog

Vedlegg

Funnliste

- Vedanatommisk analyse fra 2020, lokalitetene 1, 2, 3 og 4.
- Radiologiske dateringsskjemaer fra 2020, lokalitetene 1, 2, 3 og 4.
- Vedanatommisk analyse fra 2021, lokalitetene 5, 7 og 8.
- Radiologiske dateringsskjemaer fra 2021, lokalitetene 5, 7 og 8.

Funnliste

Funnliste Hensetting Moss					
Alle funn er gjort av Morten Bertheussen					
F:	Anr:	Askeladden ID:	Type:	Beskrivelse:	Dato:
1	9	274843-8	Keramikk	Flere skår av leirkar	1.11.20
2	6	274844-1	Keramikk	To slitte og krakelerte skår av leirkar. Fra snitting for kullprøve i grop.	1.11.20
3	20	274845-3	Keramikk	Tre skår av leirkar, derav et randskår. Fra opprens i grop	11.11.20
4	21	274845-4	Keramikk	To slitte fliser fra leirkar. Fra opprens av profil dyrkingslag.	11.11.20
5	170	285075-20	Keramikk	Skår av leirkar. Opprens i dyrkingslag.	28.5.21
6	172	285075-4	Keramikk	Randskår av leirkar. Opprens i stolpehull.	28.5.21
7	183	285075-15	Brent bein	Lite fragment av brent bein, bit av rørknokkel. Opprens i stolpehull.	28.5.21
8	184	285075-16	Keramikk	Skår av leirkar, tynt gods. Opprens i stolpehull.	28.5.21
9	185	285075-17	Keramikk	Skår av leirkar. Opprens i stolpehull.	28.5.21
10	114	285076-44	Keramikk	Tre skår av leirkar, trolig fra samme kar. Opprens i stolpehull.	21.5.21
11	110	285076-112	Flint	Liten flintbit. Opprens i dyrkingslag.	25.5.21
12	28	285077-3	Keramikk	Tre skår av leirkar, derav et randskår. Opprens i stolpehull.	6.5.21
13	56	285077-31	Keramikk	To skår av leirkar, trolig fra samme kar. Opprens i stolpehull.	18.5.21
14	63	285077-38	Keramikk	Skår av leirkar. Opprens i stolpehull.	19.5.21
15	31	285077-6	Brent bein	Lite fragment av brent bein. Opprens i grop.	6.5.21

Vedanatomiske analyser:

Wentorf, den 8. februar 2021
HensettingMoss.Bertheussen.Feb2021.

Vedanatomisk analyse af fire trækulsprøver fra Hensetting Moss i Østfold.

Indsendt af Morten Bertheussen, Viken fylkeskommune.
Der er jernoker i prøver, der kan vanskeliggøre analysen.

6. ID 274843, A2:

Ca. 5 kul.

5 stk. = stikprøve, er analyseret med følgende resultat:

5 stk. *Pomoideae?*, Rogn?

C-14-sample: 1 piece of *Pomoideae?*, Rogn?/Rowan?, med ca. 5 årringe, max. 50 år fra bark.

7. ID 274844, A7:

Ca. 5 kul.

5 stk. = stikprøve, er analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Quercus sp.*, eik, fra ældre stamme.

1 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra gren < 2 cm.

3 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, fra grene < 2 cm.

C-14-sample: 1 piece of *Fraxinus excelsior*, ask /ash med ca. 3 årringe, max. 5 år fra bark.

8. ID 274845, A18:

Ca. 1 ml kul.

1 stk. = alle, rest er for små, er analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Corylus avellana?*, hassel?

C-14-sample: 1 piece of *Corylus avellana?*, hassel?, /hazel?, med ca. 5 årringe, max. 50 år fra bark.

9. ID 274846, A22:

Ca. 3 kul.

5 stk. = stikprøve, er analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Tilia sp.*, lind, fra stamme.

4 stk. ubestemt løvtræ

C-14-sample: 1 piece of *Tilia sp.*, lind/lime, med ca. 3 årringe, max. 50 år fra bark.

C-14-prøverne sendes til BETA.
Faktura sendes efter aftale til Trygve Csisar

Med venlig hilsen |
Thomas Seip Bartholin
Am Haidberg 18
D 21 465 Wentorf

Høeg – Pollen 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 4/3-22.

Til Morten Bertheussen, Åsebråtveien 4, 1605 FREDRIKSTAD.

ID 284076-61, A131ST.

Det ble bestemt 3 biter. Alle var *Betula* (bjerk). Godt daterbart materiale var 0,05 g.

ID 285074, A186KP.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 35 *Betula* (bjerk), 3 *Fraxinus* (ask), 1 *Quercus* (eik) og 1 *Pinus* (furu). Godt daterbart materiale var 1,4 + 0,1 g.

ID 285076-46, A116ST.

Det ble bestemt 34 biter. Av disse var 31 *Betula* (bjerk) og 3 *Quercus* (eik). Godt daterbart materiale var 0,2 g.

ID 285076-103, A70GA.

Det ble bestemt 18 biter. Alle var *Betula* (bjerk). Godt daterbart materiale var 0,2 g.

ID 285077-4, A29ST.

Det ble bestemt 36 biter. Av disse var 35 *Betula* (bjerk) og 1 *Quercus* (eik). Godt daterbart materiale var 0,4 g.

ID 285078, A25KP.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 39 *Betula* (bjerk) hvorav 1 ung kvist og 1 *Pinus* (furu). Godt daterbart materiale var 1,8 + 0,05 g.

Resultater fra radiologiske dateringer:

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}C = -24.1$ o/oo)

Laboratory number **Beta-585123**

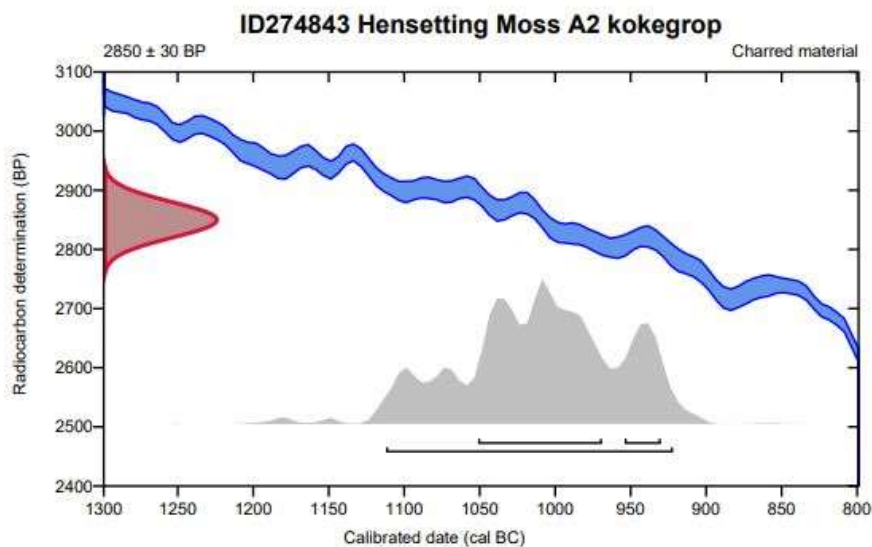
Conventional radiocarbon age **2850 ± 30 BP**

95.4% probability

(95.4%) 1114 - 924 cal BC (3063 - 2873 cal BP)

68.2% probability

(55.2%) 1053 - 971 cal BC (3002 - 2920 cal BP)
(13%) 956 - 932 cal BC (2905 - 2881 cal BP)

Database used

INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}C = -24.7$ o/oo)

Laboratory number **Beta-585124**

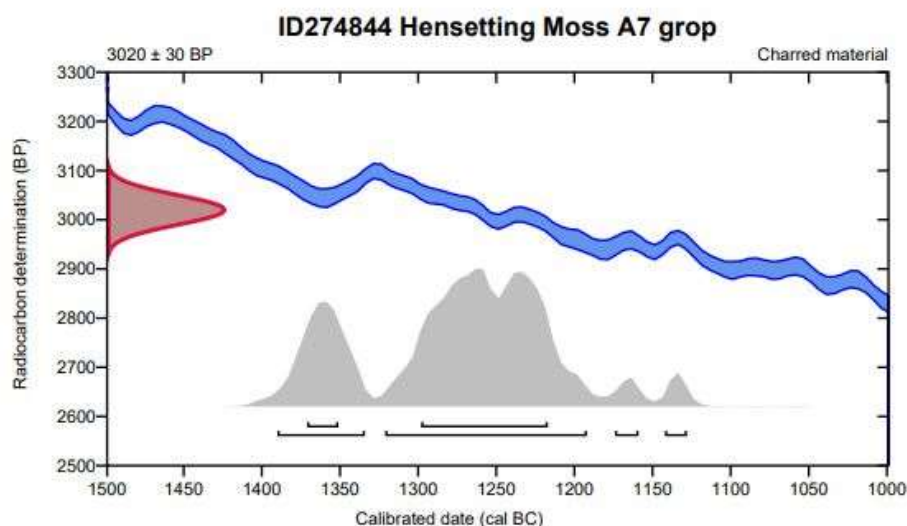
Conventional radiocarbon age **3020 ± 30 BP**

95.4% probability

(69.2%)	1323 - 1194 cal BC	(3272 - 3143 cal BP)
(21.8%)	1392 - 1336 cal BC	(3341 - 3285 cal BP)
(2.3%)	1144 - 1130 cal BC	(3093 - 3079 cal BP)
(2.1%)	1176 - 1161 cal BC	(3125 - 3110 cal BP)

68.2% probability

(56.5%)	1300 - 1219 cal BC	(3249 - 3168 cal BP)
(11.7%)	1373 - 1353 cal BC	(3322 - 3302 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}C = -24.5$ o/oo)

Laboratory number **Beta-585125**

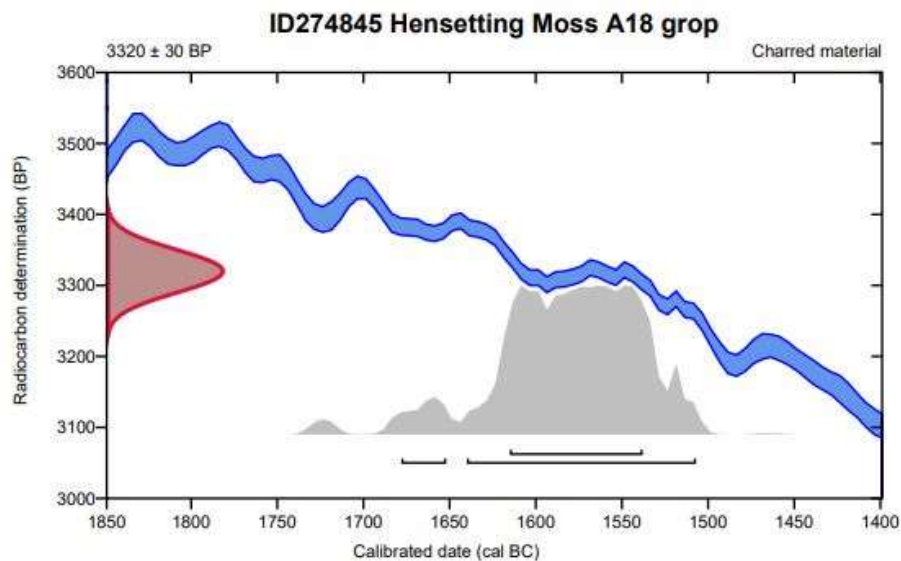
Conventional radiocarbon age **3320 ± 30 BP**

95.4% probability

(90.6%) 1642 - 1509 cal BC (3591 - 3458 cal BP)
(4.8%) 1680 - 1654 cal BC (3629 - 3603 cal BP)

68.2% probability

(68.2%) 1617 - 1540 cal BC (3566 - 3489 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}\text{C} = -26.8$ o/oo)

Laboratory number **Beta-585126**

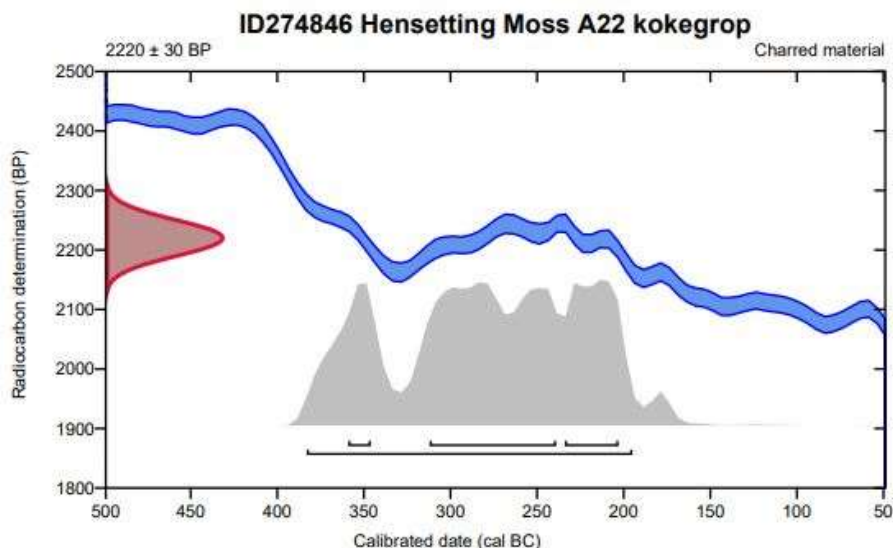
Conventional radiocarbon age **2220 ± 30 BP**

95.4% probability

(95.4%) 385 - 197 cal BC (2334 - 2146 cal BP)

68.2% probability

(40.9%) 314 - 241 cal BC (2263 - 2190 cal BP)
(19.1%) 236 - 205 cal BC (2185 - 2154 cal BP)
(8.2%) 361 - 348 cal BC (2310 - 2297 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}\text{C} = -25.8$ o/oo)

Laboratory number **Beta-622797**

Conventional radiocarbon age **2220 ± 30 BP**

95.4% probability

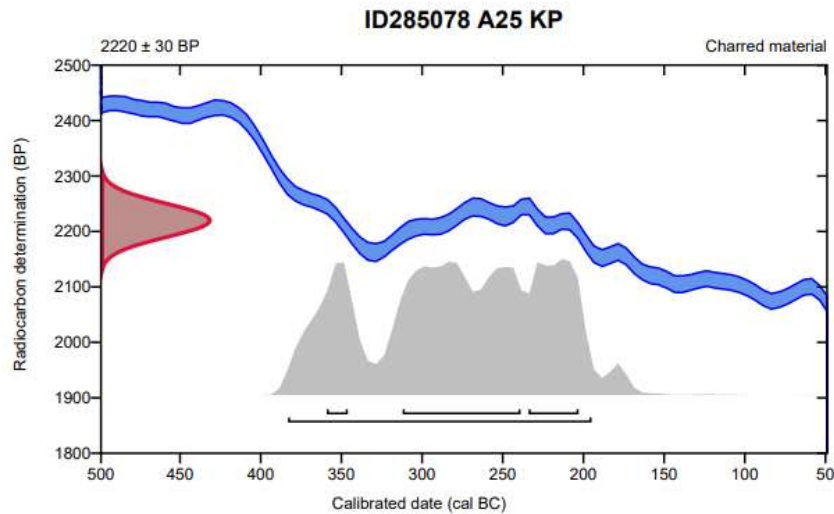
(95.4%) 385 - 197 cal BC (2334 - 2146 cal BP)

68.2% probability

(40.9%) 314 - 241 cal BC (2263 - 2190 cal BP)

(19.1%) 236 - 205 cal BC (2185 - 2154 cal BP)

(8.2%) 361 - 348 cal BC (2310 - 2297 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: d13C = -28.0 o/oo)

Laboratory number Beta-622798

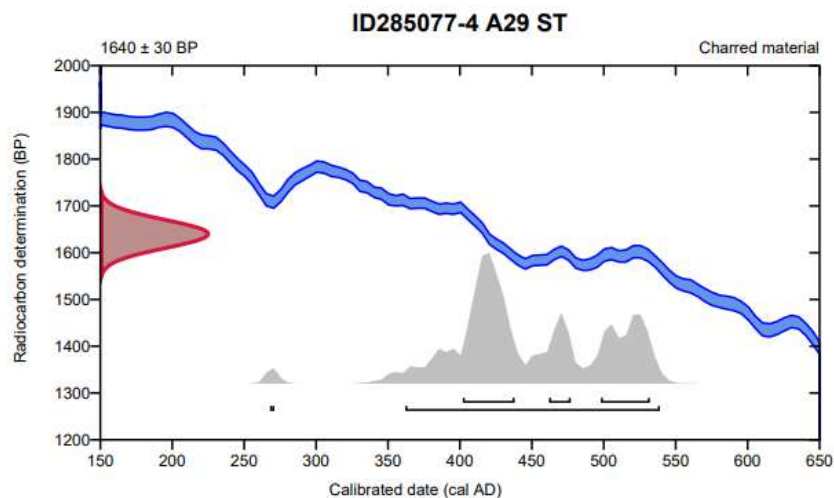
Conventional radiocarbon age 1640 ± 30 BP

95.4% probability

(94.9%)	362 - 539 cal AD	(1588 - 1411 cal BP)
(0.5%)	268 - 271 cal AD	(1682 - 1679 cal BP)

68.2% probability

(37%)	402 - 438 cal AD	(1548 - 1512 cal BP)
(21.8%)	498 - 532 cal AD	(1452 - 1418 cal BP)
(9.5%)	462 - 477 cal AD	(1488 - 1473 cal BP)

Database used

INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}C = -22.3$ o/oo)

Laboratory number **Beta-622795**

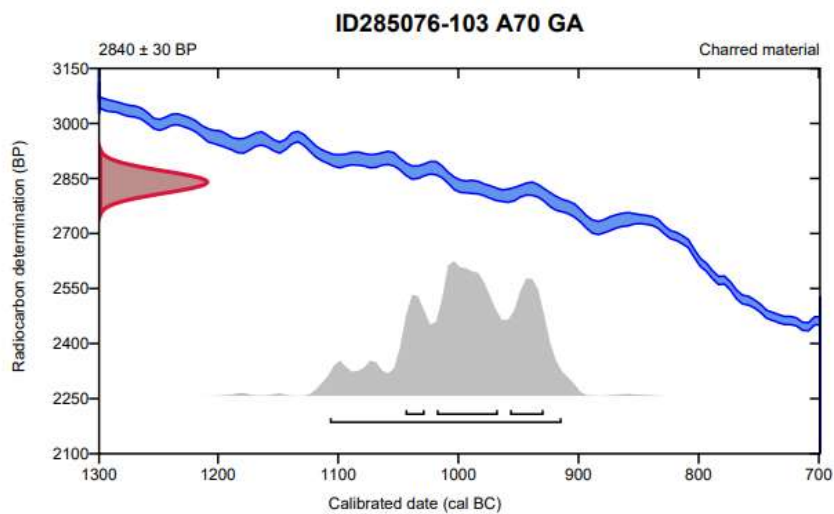
Conventional radiocarbon age **2840 ± 30 BP**

95.4% probability

(95.4%) 1109 - 916 cal BC (3058 - 2865 cal BP)

68.2% probability

(39.1%) 1020 - 969 cal BC (2969 - 2918 cal BP)
(18.9%) 959 - 931 cal BC (2908 - 2880 cal BP)
(10.2%) 1046 - 1030 cal BC (2995 - 2979 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}C = -23.3$ o/oo)

Laboratory number **Beta-622793**

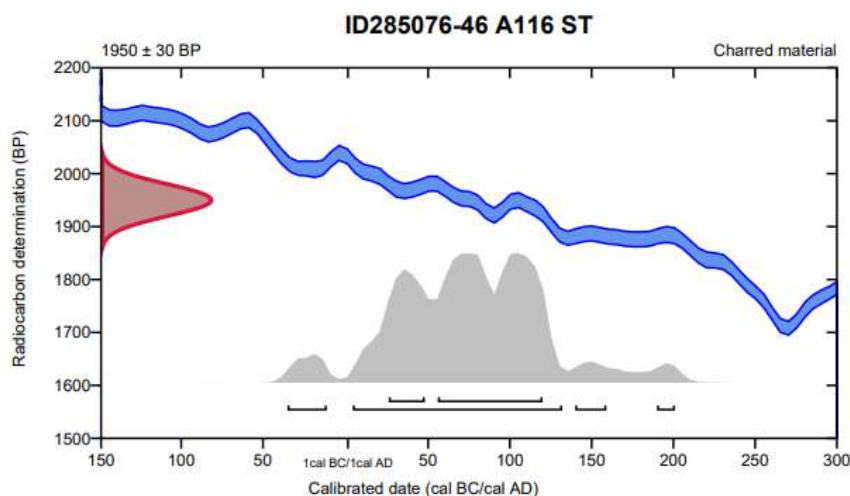
Conventional radiocarbon age **1950 \pm 30 BP**

95.4% probability

(87.2%)	4 - 132 cal AD	(1946 - 1818 cal BP)
(4.1%)	37 - 13 cal BC	(1986 - 1962 cal BP)
(2.7%)	140 - 159 cal AD	(1810 - 1791 cal BP)
(1.5%)	190 - 201 cal AD	(1760 - 1749 cal BP)

68.2% probability

(52.3%)	56 - 120 cal AD	(1894 - 1830 cal BP)
(15.9%)	26 - 48 cal AD	(1924 - 1902 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

BetaCal 4.20

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL20)

(Variables: $\delta^{13}C = -23.3$ o/oo)

Laboratory number **Beta-622794**

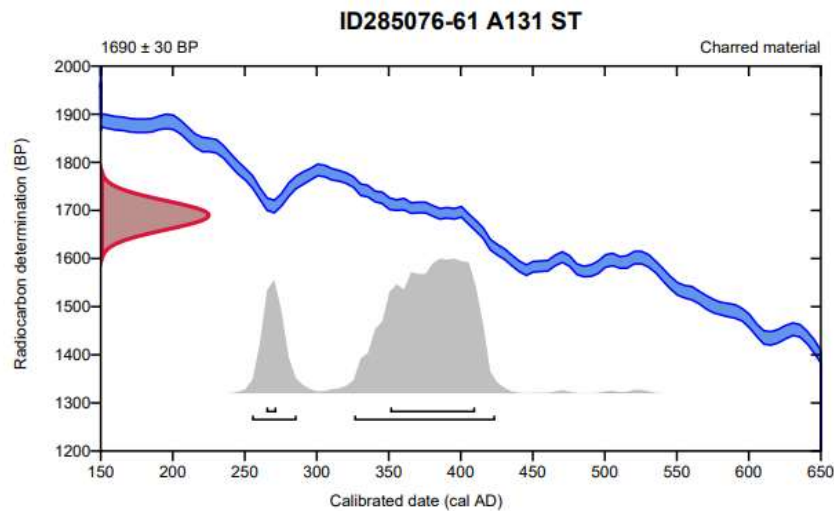
Conventional radiocarbon age **1690 ± 30 BP**

95.4% probability

(78.6%)	326 - 424 cal AD	(1624 - 1526 cal BP)
(16.8%)	255 - 286 cal AD	(1695 - 1664 cal BP)

68.2% probability

(62.2%)	351 - 410 cal AD	(1599 - 1540 cal BP)
(6%)	265 - 272 cal AD	(1685 - 1678 cal BP)

Database used
INTCAL20

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL20

Reimer, et al., 2020, *Radiocarbon* 62(4):725-757.

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • Email: beta@radiocarbon.com

Viken viser vei.

Postadresse: Viken fylkeskommune,
Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Sentralbord: 32 30 00 00
post@viken.no

viken.no